ΤΕΥΧΟΣ 7 ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2001

Σήματα Καπνού

ΔΕΛΤΙΟ αντιΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

argentinaboliviabrazilcanadachilecol
cubarepublicadominicanaecuadorelsa
uatemalaguianahaitihondurasjamaic
uapanamaparaguayperupuertoricosu
uguayusavenezuelaargentinabolivia
ecolombiacostaricacubarepublicado
elsalvadorgrenadaguatemalaguianal
aicamexiconicaraguapanamaparagu
surinamtrinidaduruguayusavenezue
abrazilcanadachilecolombiacostaricacubarepublicad

http://www.otenet.gr/alter/smokesigns.htm

Σήματα Καπνού

ΔΕΛΤΙΟ αντιΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Έκδοση της

ΟΜΑΔΑΣ αντιΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ για τη ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΑΜΕΡΙΚΗ

Ταχ. Διεύθυνση:
Στέκι Μεταναστών,
Βαλτετσίου 35,
1ος όροφος, Εξάρχεια

Τηλ.- Fax: 9811763

Τηλ.: 0944 422738

E-mail: ompllaam@yahoo.com

http://www.otenet.gr/alter/smokesigns.htm

Τιμή: 500 δρχ.

Εξώφυλλο: **Μεξικό 2001.**

Επειδή πιστεύουμε ότι η αντι-πληροφόρηση χρειάζεται τη σύνθεση πολλών και διαφορετικών απόψεων, και επειδή οι αναγνώστες/τριες έχουν την ικανότητα να κρίνουν, να συμφωνήσουν ή να διαφωνήσουν, χωρίς το έντυπο που διαβάζουν να «επιβάλει» τη μία και μοναδική «ορθή» άποψη, στα ***ΣΗΜΑΤΑ ΚΑΠΝΟΥ*** δημοσιεύονται κείμενα, ειδήσεις και μεταφράσεις, που έχουν βέβαια ένα στίγμα αλλά δεν προϋποθέτουν την απόλυτη συμφωνία των μελών της ομάδας.

Άλλωστε, το έντυπό μας είναι ανοιχτό σε οποι@νδήποτε θέλει να συνεισφέρει με οποιονδήποτε τρόπο σε αυτή την προσπάθεια, προτείνοντας, γράφοντας, κρίνοντας, κατακρίνοντας, διορθώνοντας, μεταφράζοντας, αρκεί το κείμενο να εκπληρώνει κάποια ελάχιστα κριτήρια συμβολής στο διάλογο και στην αντιπληροφόρηση σχετικά με τα θέματα που απασχολούν το έντυπο.

ΕΝΑΣ ΧΡΟΝΟΣ ΣΗΜΑΤΑ ΚΑΠΝΟΥ

Με αυτό το τεύχος,τα Σήματα Καπνού συμπληρώνουν ένα χρόνο παρουσίας. Η αρχική μας πρόθεση ήταν να βγάλουμε ένα «δελτιάκι», σύντομα όμως το ίδιο το εγχείρημα αλλά και η ανταπόκριση που συνάντησε η απόπειρά μας, μάς υποχρέωσε να ξεπεράσουμε τα αρχικά μας «σχέδια». Νομίζουμε ότι ήρθε η ώρα ενός ολοκληρωμένου απολογισμού κι ενός σχεδιασμού για το μέλλον. Αυτή διαδικασία, όμως, δεν έχει νόημα να γίνει μόνο από τα 15 άτομα της συντακτικής ομάδας. Γι' αυτό και ζητάμε από οποι@νδήποτε θέλει να μας στείλει κρίσεις, ιδέες, σχόλια, σκέψεις για το περιεχόμενο και την αισθητική του περιοδικού. Περιμένουμε...

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κεντρική διάθεση: **ΣΤΕΚΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ**, Βαλτετσίου 35, 1ος όροφος, **ΑΘΗΝΑ**
Τηλ.- Fax: 01-9811763, Τηλ.: 0944-422738, E-mail: ompllaam@yahoo.com.

Διατίθεται επίσης στα βιβλιοπωλεία:

«ΒΑΒΕΛ» (Λόντου 1 & Ζ. Πηγής, Εξάρχεια), **«ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ»** (Θεμιστοκλέους 37, Εξάρχεια), **«ΠΟΛΙΤΕΙΑ»** (Ασκληπιού 3, Αθήνα), **«ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ»** (Γραβιάς 3-5), **«SOLARIS»** (Μπόταση 6), **«ΟΥΤΟΠΙΑ»** (Εμμ. Μπενάκη 68), **«UNDERGROUND»** (Καραολή & Δημητρίου 56, Πειραιάς) **«ΑΙΩΝΕΣ»** (Κομνηνών 24 & Οδυσσέως, Νίκαια), **«ΑΠΡΟΒΛΕΠΤΟ»** (Ρ. Φεραίου 25, Ηλιούπολη, τηλ. 9940110) και στα περίπτερα της πλατείας Κάνιγγος και της πλατείας Εξαρχείων.

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: • Καφέ **«ΣΤΙΣ ΓΕΙΤΟΝΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ»**, Αρμενοπούλου 5, τηλ. 031-215462
• Βιβλιοπωλείο **«ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ»**, Νίκης 3 • Γιάννης Αγγελιδάκης, τηλ. 031-816056 & 0944-797331

ΣΕΡΡΕΣ: «ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ», Σταγείρων 11, τηλ. 0321-64720 **ΠΑΤΡΑ:** Βιβλιοπωλείο **«ΤΡΟΧΟΣ»**, τηλ. 061-224547

ΚΑΛΑΜΑΤΑ: Βιβλιοπωλείο **«ΠΑΝΔΩΡΑ»**, Ιατροπούλου 1, τηλ. 0721-26191

ΣΠΑΡΤΗ: Εκδόσεις **«ΙΔΙΟΜΟΡΦΗ»**, Δωριέων 45, τηλ. 0731-82203

ΧΑΝΙΑ: • Βιβλιοπωλείο **«ΣΧΗΜΑ»** Δημοκρατίας 38 • Βιβλιοπωλείο **«ΠΟΛΥΕΔΡΟ»** Μπονιαλή 26

ΡΕΘΥΜΝΟ: «ΚΕΝΤΡΟ ΝΕΩΝ» Δ. Ρεθύμνης **ΤΡΙΚΑΛΑ:** Τηλ. 0932-581399 **ΜΥΤΙΛΗΝΗ:** Τηλ. 0251-43590

Απο τα Βουνα και τις Πολεις του Μεξικου

Γι' αυτούς, οι ιστορίες μας είναι παραμύθια, οι θρησκείες μας θρύλοι, η επιστήμη μας μαγεία, τα πιστεύω μας δεισιδαιμονίες, η τέχνη μας χειροτεχνία, τα παιχνίδια μας, οι χοροί μας και οι φορεσιές μας φολκλόρ, η διακυβέρνησή μας αναρχία, οι γλώσσες μας διάλεκτοι, ο έρωτάς μας αμαρτία και ποταπότητα, το βήμα μας σούρσιμο, το ανάστημά μας μικρό, η φυσιογνωμία μας άσχημη, η συμπεριφορά μας ακαταλόγιστη.

Στον κόσμο τους δε χωράμε παρά μόνο μουγκοί, ακίνητοι, νεκροί.

Αν θέλουμε να υπάρξει το χρώμα της γης που είμαστε, πρέπει να μιλήσουμε. Πρέπει να ξεσηκωθούμε. Πρέπει να ζήσουμε.

Για να μιλήσουμε, να ξεσηκωθούμε, να ζήσουμε, χρειαζόμαστε μόνο τους εαυτούς μας. Όχι εκείνους.

Για να μιλήσουμε ξεσηκωνόμαστε.

Για να ξεσηκωθούμε μιλάμε.

Για να ζήσουμε ξεσηκωνόμαστε και μιλάμε.

Για να μιλήσουμε και να ξεσηκωθούμε ζούμε.

Ας τρέμει το χρήμα γιατί μιλάμε. Ας τρέμει γιατί ξεσηκωνόμαστε. Ας τρέμει γιατί ζούμε.*

Και ζωντανοί και εξεγερμένοι.

Τούτο τον έβδομο χρόνο του πολέμου ενάντια στη λήθη
Φωνάζουμε ξανά ποιοι είμαστε.

Η πνοή είμαστε εμείς. Όχι το στήθος που φυσάει.
Ο λόγος είμαστε εμείς. Όχι τα χείλη που τον μιλούν.
Το βήμα είμαστε εμείς. Όχι τα πόδια που περπατάνε.
Ο σφυγμός είμαστε εμείς. Όχι η καρδιά που χτυπάει.
Η γέφυρα είμαστε εμείς. Όχι το έδαφος που γεφυρώνεται.
Ο δρόμος είμαστε εμείς. Όχι το ξεκίνημα ούτε το τέρμα.
Ο τόπος είμαστε εμείς. Όχι εκείνος που τον κατέχει.
Δεν υπάρχουμε εμείς. Μόνο είμαστε.
Εφτά φορές είμαστε. Εφτά φορές εμείς.
Εμείς. Είδωλο σε αντικριστούς καθρέφτες.
Η σκέψη που σκέφτεται στις σκέψεις της εμείς.
Το χέρι που μόλις ανοίγει το παράθυρο εμείς.
Εμείς. Οι άνθρωποι στο κατώφλι της αυγής.**

Αδερφοί και αδερφές,

Για την εξουσία είμαστε μονάχα ένα αριθμός στους λογαριασμούς της. Ένα ενοχλητικό νούμερο. Ένα νούμερο στη ζυγαριά. Για να μας εξαφανίσουν μας ζυγίζουν. Για να ζυγίσουν το χρόνο και το κόστος τους. Για να μας εκμεταλλευτούν μας ζυγίζουν. Για να ζυγίσουν το χρόνο και το κέρδος τους. Για να μας ελέγξουν μας ζυγίζουν. Για να ζυγίσουν το χρόνο και τη δαπάνη τους.

Αδερφοί και αδερφές,

Σήμερα θέλουν να μας εκσυγχρονίσουν. Να μας κάνουν μόδα, θέαμα, περαστική είδηση. Σήμερα θέλουν να μας μετατρέψουν σε κάτι το παροδικό, στιγμιαίο, φευγαλέο, μιας μόνο χρήσης, περιττό, προορισμένο στη λήθη. Αλλά πότε υπήρξε μόδα η ιστορία; Από πότε πουλιέται η μνήμη; Από πότε η καταγωγή είναι έκθεμα σε βιτρίνα; Από πότε το παρελθόν είναι παροδικό; Από πότε η γνώση είναι στερεότυπο και στιγμιαία; Από πότε η αντοχή είναι φευγαλέα; Από πότε είναι άχρηστα τα θεμέλια; Από πότε περιττεύει το αύριο; Από πότε λησμονιέται ότι αυτοί υπάρχουν επειδή υπάρχουμε εμείς;

Αδερφοί και αδερφές,

Μας ένωσε ο πόνος και η ελπίδα. Ο πόνος και ελπίδα μας κάνει να πορευτούμε ξανά. Όπως χθες. Όπως πάντα.

Αλλά τώρα δε βαδίζουμε μόνοι. Βαδίζουμε όλοι μαζί εμείς, που είμαστε ιθαγενείς. Όλοι εμείς, μαζί με άλλους.

Θα πορευτούμε και πάλι. Αλλά τώρα θα τρέμουν από το βήμα μας, το βήμα των ιθαγενών, οι εφτά μέρες που θα μας φέρουν στη γη των ισχυρών, στη γη που φτιάχνουν τους νόμους.

Ο πόνος που μας ένωσε, η ελπίδα που μας ενώνει, θα βρουν το νόημά τους αν μας ενώσει το αύριο.

Δημοκρατία! Ελευθερία! Δικαιοσύνη!***

** Μίλπα Άλτα, 10 Μάρτη του 2001.*

***12 Γενάρη του 2001, Σαν Κριστόμπαλ ντε Λας Κάσας, για την επέτειο των 7 χρόνων από την εξέγερση.*

****Από την κοινότητα των Πουρέπετσα στο Νούριο, Μιτσοακάν. Παράνομη Ιθαγενική Επαναστατική Επιτροπή – Γενική Διοίκηση του Εθνικού Απελευθερωτικού Ζαπατίστικου Στρατού, Μεξικό, 4 Μάρτη του 2001.*

Επιλογή αποσπασμάτων - μετάφραση: Ευ.Μ.

ΜΑΡΤΙΟΣ

13 Μάρτη 1325: Ιδρύεται η πόλη του Μεξικού - Τενοτστιτλάν.

2 Μάρτη 1836: Η Πολιτεία του Τέξας ανακηρύσσει την ανεξαρτησία της από το Μεξικό.

3 Μάρτη 1870: Εξουδετερώνονται οι πατριωτικές δυνάμεις της Παραγουάης στο Cerro Cora.

Εδουάρδο Γκαλεάνο

9 Μάρτη 1916: Ο Πάντσο Βίγια επιτέθεται στην πόλη Columbus των Ηνωμένων Πολιτειών.

18 Μάρτη 1938: Ο Λάσαρο Κάρδενας διατάσσει την εθνικοποίηση των εταιριών πετρελαίου στο Μεξικό.

3 Μάρτη 1953: Η κυβέρνηση του Χάκοβο Άρμπενς απαλλοτριώνει ακαλλιέργητες εκτάσεις μιας θυγατρικής της Γιουνάιτεντ Φρουτ.

24 Μάρτη 1980: Δολοφονείται στο Σαν Σαλβαδόρ ο αρχιεπίσκοπος Όσκαρ Αρνούλφο Ρομέρο.

13 Μάρτη 1983: Δολοφονείται η Μαριανέλα Γκαρσία Βίλας, δημιουργός της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Ελ Σαλβαδόρ.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

6 Απρίλη 1781: Συλλαμβάνεται ο Τουπάκ Αμάρου ύστερα από προδοσία.

11 Απρίλη 1895: Ο Χοσέ Μαρτί και ο Μάξιμο Γκόμες αποβιβάζονται στην Πλαγίτας της Κούβας.

10 Απρίλη 1919: Ο Εμιλιάνο Ζαπάτα δολοφονείται στην Τσιναμέκα.

17 Απρίλη 1961: Μισθοφόροι χρηματοδοτούμενοι από τις ΗΠΑ αποβιβάζονται στον κόλπο των χοίρων, στην Κούβα.

1 Απρίλη 1964: Πραξικόπημα ανατρέπει τον πρόεδρο Γκουλάρ στη Βραζιλία.

24 Απρίλη 1965: Λαϊκή εξέγερση στη Δομινικανή Δημοκρατία υπέρ της επιστροφής του προέδρου Χουάν Μπος.

28 Απρίλη 1965: Βορειοαμερικάνικη στρατιωτική επέμβαση στη Δομινικανή Δημοκρατία.

30 Απρίλη 1977: Ιδρύεται η οργάνωση των Μανάδων της Πλατείας του Μάη.

10 ΑΠΡΙΛΗ ΤΟΥ 1919, CUAUTLA.
Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΑΥΤΟΣ ΤΟΥΣ ΔΙΔΑΞΕ ΟΤΙ Η ΖΩΗ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟ Ο ΦΟΒΟΣ ΤΟΥ ΠΟΝΟΥ ΚΑΙ Η ΑΝΑΜΟΝΗ ΤΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ

Έπρεπε να γίνει με προδοσία. Υποκρινόμενος φιλία ένας αξιωματούχος της κυβέρνησης τον παρασύρει στην παγίδα. Χίλιοι στρατιώτες τον περιμένουν, χίλια τουφέκια τον ρίχνουν από τ' άλογο.

Έπειτα τον κουβαλάνε στην Κουάουτλα. Τον δείχνουν ξαπλωμένο ανάσκελα.

Απ' όλα τα χωριά έρχονται οι campesinos. Μέρες κρατάει η σιωπηλή παρέλαση. Φτάνοντας μπροστά στον νεκρό σταματούν λίγο, βγάζουν το σομπρέρο, κοιτάνε με προσοχή και κουνάνε αρνητικά το κεφάλι. Κανείς δεν πιστεύει: του λείπει μια ελιά, του περισσεύει μια ουλή, αυτό το ρούχο δεν είναι δικό του, μπορεί να είναι οποιουδήποτε αυτό το παραμορφωμένο από τις σφαίρες πρόσωπο.

Φεύγουν αργά οι campesinos ξεκουκίζοντας τα λόγια τους σαν το καλαμπόκι:

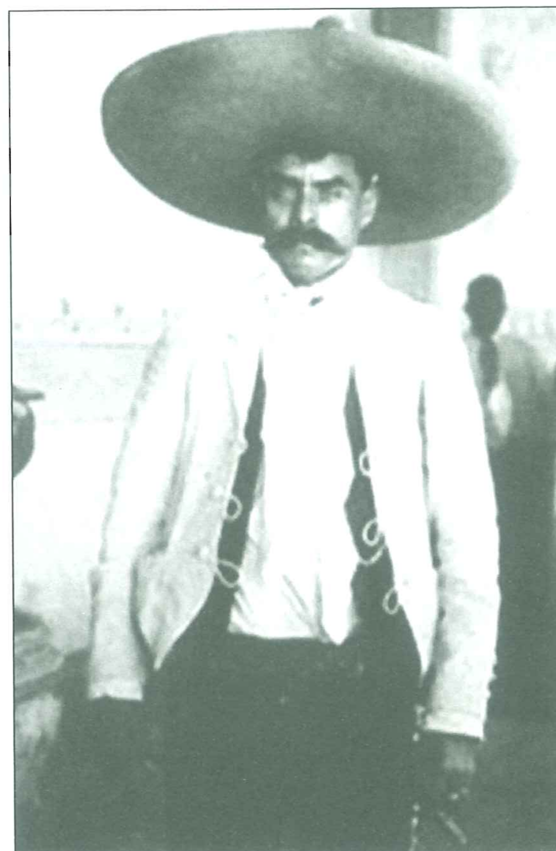
-Λένε πως πήγε μ' ένα φίλο του στην Αραβία.

-Τον είδαν στις κορφές της Κιλαμούλα.

-Εγώ ξέρω πως κοιμάται σε μια σπηλιά στο Cerro Prieto.

-Απόψε πήγε να ποτίσει το άλογο στο ποτάμι.

Οι χωρικοί του Μορέλος δεν πιστεύουν, δεν θα πιστέψουν ποτέ, οτι ο Εμιλιάνο Ζαπάτα ήταν ικανός να διαπράξει την ατιμία να πεθάνει και να τους αφήσει μόνους.

επιλογή-μετάφραση: Α.Σ.-Σ.Γ.

Αρουμπα

Η περίπτωση του ιερέα Αρμάνδο Λάμπε

Κατηγορούμενος για «ανατροπή της τάξης και υπονόμευση του κράτους», ο ιερέας Αρμάνδο Λάμπε, ερευνητής, ακτιβιστής ανθρωπίνων δικαιωμάτων και πρόεδρος της Επιτροπής Ιστορικών Ερευνών της Εκκλησίας στη Λατινική Αμερική (CEHILA), συνελήφθη το Νοέμβριο του 2000, φυλακίστηκε και, αν και σήμερα είναι ελεύθερος υπό περιοριστικούς όρους, αντιμετωπίζει ενδεχόμενο φυλάκισης μέχρι 5 έτη σε επερχόμενη δίκη.

Ως μέλος της Επισκοπής των Ολλανδικών Αντιλλών, ανέπτυξε την ερευνητική και ακαδημαϊκή του καριέρα στο Μεξικό, όπου έμεινε 3 χρόνια, ενώ μεγάλο μέρος της έρευνάς του είχε ως βάση τη σύγκρουση στην Τσιάπας, γεγονός το οποίο δημιούργησε στενές σχέσεις ανάμεσα στον Αρ. Λάμπε και τον Σαμουέλ Ρουίς, πρώην επίσκοπο της Αρχιεπισκοπής του Σαν Κριστόμπαλ ντε λας Κάσας και άλλους κληρικούς προσκείμενους στη Θεολογία της Απελευθέρωσης. Με την επιστροφή του στην Αρούμπα, έπαιξε πρωταγωνιστικό ρόλο στη διαμόρφωση οργανωμένου κινήματος για την προστασία του περιβάλλοντος και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

«Η Αρούμπα είναι ένα μίνι-κράτος με σοβαρά οικολογικά προβλήματα, όπου έχει θεσμοθετηθεί η παρανομία και η μοναδική λογική είναι αυτή της διεθνούς μαφίας που έχει εισχωρήσει στην κυβέρνηση, το κοινοβούλιο, την αστυνομία και το δικαστικό σώμα. Οι λαϊκές διαμαρτυρίες ενάντια στην κρατική διαφθορά, κορυφώθηκαν με τη συμβολική κατάληψη του κοινοβουλίου στις 24/11/2000».

Λίγες μέρες αργότερα ξεκίνησε μια εκστρατεία κατασυκοφάντησής του, η οποία κατέληξε με τη σύλληψή του από την αστυνομία σε συνεργασία με τις ολλανδικές αρχές.

«Μου αρνήθηκαν το δικαίωμα να έχω δικηγόρο και κρατήθηκα φυλακισμένος με αυστηρά μέτρα ασφάλειας ως επικίνδυνος εγκληματίας. Οι εναντίον μου κατηγορίες αφορούν τη διοργάνωση ανατρεπτικών εκδηλώσεων ενάντια στην τάξη και αν κριθώ ένοχος, αντιμετωπίζω ενδεχόμενο 5ετούς φυλάκισης. Χάρη στη λαϊκή κινητοποίηση, οι αρχές υποχρεώθηκαν να με αφήσουν προσωρινά ελεύθερο με περιοριστικούς όρους, όμως προετοιμάζουν τη δίκη και έχουμε πληροφορίες ότι κατασκευάζουν κατηγορίες και κατήγορους, που σημαίνει ότι με κάθε τρόπο προσπαθούν να με κλείσουν στη φυλακή».

Ο ιερέας Αρ. Λάμπε δηλώνει επίσης ότι έχει δεχθεί αρκετές απειλές κατά της ζωής του, όμως δεν θα σταματήσει τον αγώνα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και το περιβάλλον. Αξίζει να σημειώσουμε ότι ένα από τα ζητήματα που εξόργισαν ιδιαίτερα τις αρχές ήταν η καταγγελία για τη διάνοιξη αυτοκινητόδρομου μέσα σε προστατευόμενη περιοχή. «Νομίζω ότι θίχτηκαν συμφέροντα μιας ισχυρής μαφίας με ισχυρούς κυβερνητικούς δεσμούς» συμπληρώνει.

(Σημ.: η Αρούμπα είναι ένα από τα νησάκια του συγκροτήματος των Ολλανδικών Αντιλλών που βρίσκονται στην Καραϊβική, πάνω από την Βενεζουέλα).

Πηγή: Proceso (www.proceso.com.mx)

Ηπα - Κολομβια

Ουάσιγκτον: «Η Κολομβία διέπραξε ένα σφάλμα...»

Επίσημες δηλώσεις σε δημοσιογράφους:

«Η κυβέρνηση των ΗΠΑ, στο πιο υψηλό της επίπεδο, είναι βαθιά απογοητευμένη από την απόφαση της Κολομβίας να υιοθετήσει και στη συνέχεια να ψηφίσει, στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ, υπέρ της πρότασης για την αποστολή διεθνούς ειρηνευτικής δύναμης στην Ιορδανία και τη Γάζα. Σκοπεύουμε να συζητήσουμε τις απόψεις μας με την κυβέρνηση της Κολομβίας και να επανεξετάσουμε αυτή την ενέργεια στο πλαίσιο των σχέσεών μας, τόσο διμερών όσο και πολυμερών. Πιστεύουμε ότι υπήρξε μια λανθασμένη απόφαση, δεν πιστεύουμε ότι βοηθάει την κατάσταση, ούτε ανταποκρίνεται στα συμφέροντα της Κολομβίας, ούτε στα δικά μας, ούτε σε αυτά της ειρήνης στην περιοχή. Υπήρξε ένα λάθος. Και αυτό θα γίνει πολύ καθαρό στην κυβέρνηση της Κολομβίας. Είμαστε απογοητευμένοι, θα θέλαμε να βλέπουν τα πράγματα με μεγαλύτερη ευρύτητα». (Richard Boucher, εκπρόσωπος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ).

«Θα υπάρξουν συνέπειες, θα έχει συνέχεια αυτή η υπόθεση» (Edward Walker, υφυπουργός εξωτερικών, αρμόδιος για θέματα Μέσης Ανατολής).

«Στις χώρες που λαμβάνουν οικονομική βοήθεια εκατοντάδων εκατομμυρίων δολαρίων από τις ΗΠΑ, όπως η Κολομβία, πρέπει να επιβάλλονται κυρώσεις» (Robert Wexler, γερουσιαστής της Φλόριδα).

Από τα παρασκήνια...

«Η Κολομβία θα έχει συνέπειες. Θα είναι αντίστοιχες με αυτό που συνέβη. Η Κολομβία μας απογοήτευσε με το να μη μας στηρίξει διπλωματικά παρά το ότι το θέμα είχε συζητηθεί εκτεταμένα πριν από την ψηφοφορία» (υψηλόβαθμα στελέχη Στέιτ Ντιπάρτμεντ).

Το «Σχέδιο Κολομβία»

«Θέλουμε να τονίσουμε ότι θα συνεχίσουμε να στηρίζουμε τις προσπάθειες της κυβέρνησης της χώρας ενάντια στο λαθρεμπόριο ναρκωτικών. Ειδικά όσον αφορά την εφαρμογή του Σχεδίου Κολομβία, θα σταθούμε συνεπείς στις δεσμεύσεις μας» (Richard Boucher).

Η απάντηση της Κολομβίας

Η μέχρι στιγμής επίσημη απάντηση της Κολομβίας, πολύ σύντομη: «Η ψήφος

επιμέλεια: Α.Λ.

μας είναι στο πλαίσιο της διεθνούς πολιτικής της χώρας μας» ενώ δηλώσεις του Mario Uribe, προέδρου του κοινοβουλίου, αναφέρουν: «Η αντίδραση της Ουάσιγκτον ήταν υπερβολική και εκτός ορίων. Η βοήθεια που παρέχουν στην Κολομβία δεν μπορεί να καθορίζει τη συμπεριφορά μας σε διεθνές επίπεδο γιατί τελικά δεν είναι παρά βοήθεια που κατευθύνεται για την επίλυση κοινών προβλημάτων για τα οποία έχουμε κοινές ευθύνες».

Ή, με άλλα λόγια, όταν η ανάγκη για ηγεμονία ξεπερνά τη διπλωματική ευγένεια και διακριτικότητα και γίνεται... χοντροκομμένη επέμβαση.

Σημ. Η Κολομβία από 1/1/2001 τοποθετήθηκε για περίοδο δύο ετών ως ένα από τα 15 εκ περιτροπής μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, αντικαθιστώντας την Αργεντινή. Αποτελεί μέλος του Κινήματος των Αδεσμεύτων Χωρών το οποίο ως μπλοκ, τάσσεται στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ υπέρ των Παλαιστινίων.

Πηγές: Agencia Pulsar (http://www.pulsar.org.ec), El Tiempo (http://eltiempo.terra.com.co), La Jornada (http://www.jornada.unam.mx)

ΧΙΛΗ

Οι «άνθρωποι της γης» σε κατάσταση εξέγερσης

Οι κοινότητες των ιθαγενών Μαπούτσε (στη γλώσσα τους, Μαπούτσε σημαίνει «άνθρωπος της γης») τους τελευταίους δύο μήνες βρίσκονται σε διαρκείς κινητοποιήσεις απαιτώντας τη γη που τους ανήκει και διαμαρτυρόμενοι ενάντια στην άγρια καταστολή με την οποία αντιμετωπίζονται από το κράτος. Τέλη Ιανουαρίου, σημαντικός αριθμός ιθαγενών συγκεντρώθηκε στην περιοχή Lleu - Lleu -η οποία ανήκει σε γνωστό επιχειρηματία- διεκδικώντας τα πατρογονικά τους εδάφη, γυναίκες Μαπούτσε προχώρησαν σε κατάληψη του Δημαρχείου της πόλης Τεμούκο ενώ μέλη του Συντονιστικού Arauco - Malleco (μίας από τις οργανώσεις που αντιπροσωπεύουν τους ιθαγενείς Μαπούτσε και η οποία θεωρείται η ριζοσπαστικότερη όλων) βρίσκονται σε διαρκή σύγκρουση με τις εταιρείες ξυλείας Arauco, Mininco και Voltera.

Η κυβέρνηση, στα πλαίσια προσπάθειας ποινικοποίησης του αγώνα των κοινοτήτων, κατηγορεί τους ιθαγενείς ως «τρομοκράτες» και στις 24 Μαρτίου αποφασίζει να θέσει σε εφαρμογή το Νόμο περί Εθνικής Ασφάλειας -νόμο που κληροδότησε στη χώρα ο Πινοτσέτ-, συλλαμβάνει ηγετικά στελέχη και καταστέλλει τις κινητοποιήσεις αποστέλλοντας στις εξεγερμένες κοινότητες δυνάμεις της αστυνομίας και του στρατού που υποστηρίζονται από ελικόπτερα και στρατιωτικά οχήματα. Οι μεγαλοϊδιοκτήτες γης της περιοχής, επιχειρηματίες αλλά και πολυεθνικές εταιρείες - με τη συμβολή των μέσων ενημέρωσης- έχοντας καταληφθεί από μια συλλογική υστερία μπροστά στην απειλή των συμφερόντων τους, φτάνουν στο σημείο να υποστηρίζουν ότι οι κινητοποιήσεις των Μαπούτσε έχουν οργανωθεί και υποστηρίζονται από τις FARC και τον EZLN (!) ενώ καλούν τα μέλη τους να δημιουργήσουν ένοπλες ομάδες αυτοάμυνας. Παρ' όλα αυτά, στις δημοσκοπήσεις, ακόμα και ο πιο συντηρητικός τύπος αναγνωρίζει ότι ένα ποσοστό 75% του χιλιανού λαού τάσσεται αλληλέγγυο στον αγώνα των Μαπούτσε οι οποίοι επί χρόνια βλέπουν τα πατρογονικά τους εδάφη να καταστρέφονται από τεράστια υδροηλεκτρικά έργα και τα δάση τους να αποψιλώνονται από τις πολυεθνικές. Οι ιθαγενικές κοινότητες του Συντονιστικού Arauco - Malleco δηλώνουν ότι «θα συνεχίσουν να αντιστέκονται στο καπιταλιστικό σύστημα που μέσα από εταιρείες ενέργειας, ξυλείας ή τουρισμού, περιθωριοποιεί καθημερινά όλο και περισσότερο τις κοινότητες με στόχο την πλήρη εξαφάνισή τους». Απαιτούν την απελευθέρωση των κρατουμένων ενώ επαναλαμβάνουν την απόφασή τους να συνεχίσουν τον αγώνα τους για τη γη, την κουλτούρα και την αυτονομία τους.

(περισσότερες πληροφορίες για τους Μαπούτσε στα *Σήματα Καπνού*, τεύχος Νο 2, Ιούνιος 2000)

Πηγή: Resumen Latinoamericano (http://www.nodo50.org/resumen/home.htm)

ΒΟΛΙΒΙΑ

Όταν όλοι οι δρόμοι οδηγούν στη Λα Πας

Στη Βολιβία υφαίνεται η πλοκή μιας νέας κοινωνικής κρίσης. Έχοντας προαναγγελθεί από τον περασμένο Σεπτέμβριο -οπότε και κορυφώθηκε η τελευταία λαϊκή εξέγερση- η σύγκρουση άρχισε να ριζοσπαστικοποιείται από τις αρχές Μαρτίου. Χιλιάδες εργαζόμενοι στους τομείς εκπαίδευσης και υγείας απεργούν, πολλά άλλα συνδικάτα κηρύσσουν επαναλαμβανόμενες απεργίες ανταποκρινόμενα στο κάλεσμα της C.O.B. (Συνομοσπονδία Εργαζομένων Βολιβίας), στις κινητοποιήσεις συμμετέχουν και οι συνταξιούχοι, ενώ πορείες από διάφορες πόλεις της χώρας κατευθύνθηκαν προς την πρωτεύουσα Λα Πας.

Στις 10 Απριλίου ξεκίνησε από την Κοτσαμπάμπα μια ακόμα πορεία η οποία αναμένεται να φτάσει στη Λα Πας στις 24 Απριλίου. Την πορεία οργάνωσε η CO.M.U.NAL., συντονιστικό οργανώσεων αγροτών και παραγωγών φύλλων κόκας από την περιοχή του Τσαπάρε. Η πορεία -περίπου χιλίων αγροτών- αντιμετώπισε ισχυρή καταστολή από δυνάμεις της αστυνομίας και του στρατού, παρόλο που πορευόταν ειρηνικά και χωρίς να εμποδίζει την κυκλοφορία στους δρόμους. Περίπου 60 άτομα έχουν συλληφθεί, ανάμεσά τους και ο Oscar Olivera, από τους ηγέτες της CO.M.U.NAL. και τους πρωταγωνιστές της εξέγερσης στην Κοτσαμπάμπα τον περασμένο χρόνο ενάντια στην ιδιωτικοποίηση και την αύξηση της τιμής του νερού. Ο ηγέτης της CO.M.U.NAL., Έβο Μοράλες, λόγω της βουλευτικής του ασυλίας, δεν συνελήφθη. Σε απάντηση της βίαιης καταστολής, οι *κοκαλέρος*, αποφασισμένοι να φτάσουν οπωσδήποτε στην πρωτεύουσα, επέλεξαν τη διάσπαση της πορείας σε τέσσερα κομμάτια, τα τρία από τα οποία θα πορευτούν προς τη Λα Πας μέσα από μονοπάτια των βουνών, όπου ο στρατός δεν έχει εύκολη πρόσβαση. Η C.O.B. αποφάσισε να διακόψει τον διάλογο με την κυβέρνηση και κήρυξε τις δυνάμεις της σε «κατάσταση εκτάκτου ανάγκης», ενώ αποφάσισε -στα πλαίσια μιας στρατηγικής ενότητας- να στηρίξει την πορεία των *κοκαλέρος*, οι οποίοι δεν εκπροσωπούνται στην C.O.B., και ήδη εργαζόμενοι από διάφορα μέρη της χώρας πλαισιώνουν την πορεία των αγροτών. Την ίδια απόφαση πήραν και οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και συνδικάτα δημοσιογράφων. Ο Έβο Μοράλες δήλωσε ότι εάν αντιμετωπίσουν νέα καταστολή στην ειρηνική τους πορεία, θα προχωρήσουν σε κλείσιμο των δρόμων, ενώ ο Υπουργός Εσωτερικών της χώρας, με κάθε ευκαιρία διαβεβαιώνει ότι η «ναρκοπορεία» -όπως την χαρακτηρίζει- δεν θα φτάσει στην πρωτεύουσα.

Η CO.M.U.NAL. απαιτεί, ανάμεσα στα άλλα, την απαλλοτρίωση γαιών για να δοθούν σε κοινότητες αγροτών και ιθαγενών, την εκχώρηση τίτλων ιδιοκτησίας σε περιοχές κατειλημμένες από ακτήμονες αγρότες στο νότο της χώρας, διακοπή της καταστροφής των φυτειών κόκας στην περιοχή του Τσαπάρε, αποχώρηση του στρατού από την περιοχή και επίσημη δημοσίευση του Νόμου για το Νερό. Παράλληλα καταγγέλλει ότι τα τελευταία 3 χρόνια έχουν καταστραφεί 30.000 εκτάρια φυτειών κόκας χωρίς να έχει στηριχθεί καμία εναλλακτική δυνατότητα επιβίωσης για τους αγρότες. Να σημειώσουμε ότι η παραγωγή των φύλλων κόκας και η χρήση τους υπό αυτή την μορφή αποτελεί συστατικό στοιχείο της ζωής και της κουλτούρας των ανθρώπων της περιοχής πριν ακόμα από την ισπανική κατοχή, δεν συνεπάγεται, φυσικά, την παραγωγή κοκαΐνης, ενώ σε αρκετές περιοχές οι αγρότες δεν απορρίπτουν την λύση των εναλλακτικών καλλιεργειών, αρκεί να είναι βιώσιμες και να χρηματοδοτούνται από το κράτος.

Ο πραγματικός εφιάλτης όμως, στα όνειρα του προέδρου Μπάνσερ, πρέπει να είναι ο ιθαγενής ηγέτης Φελίπε Κίσπε ή «Mallku» όπως είναι ευρύτερα γνωστός, γενικός γραμματέας της C.S.U.T.C.B. (Ενιαία Συνδικαλιστική Συνομοσπονδία Βολιβιανών Εργατών Γης), ο οποίος έστειλε τελεσίγραφο στην κυβέρνηση να εκπληρώσει μέσα στις προσεχείς 15 ημέρες τις δεσμεύσεις που ανέλαβε μετά τις κινητοποιήσεις του περασμένου Σεπτέμβρη (τροποποίηση του Νόμου περί Αγροτικής Μεταρρύθμισης, δημιουργία ιθαγενικών πανεπιστημίων, εκχώρηση πιστώσεων στους αγρότες...). Σε διαφορετική περίπτωση, από τις 11 Μαΐου, οι ιθαγενείς θα προχωρήσουν σε αυτό που προσδιορίζουν ως «τρίτο και καθοριστικό» μπλοκάρισμα των δρόμων ολόκληρης της χώρας. Κατά την έναρξη των εργασιών του συνεδρίου της C.S.U.T.C.B. που διεξάγεται αυτές τις ημέρες στη Λα Πας, ο «Mallku», σε δηλώσεις χαρακτηριστικές των προθέσεών τους, ανέφερε ότι μετά από 90 ημερών αδιαπέραστα μπλόκα στους δρόμους ολόκληρης της χώρας, μπορεί να γίνει ορατή η πτώση της κυβέρνησης. Στην υπόθεση αυτή συνυπολογίζουν και τη στήριξη της C.O.B. η οποία έχει ταχθεί υπέρ των μπλόκων, ενώ την ίδια ημέρα, 11 Μαΐου, προτίθεται να κηρύξει γενική επ' αόριστον απεργία.

«Η πολιτική τάξη αυτής της χώρας έχει στα χέρια της την εξουσία τα τελευταία 500 χρόνια. Τώρα είναι η σειρά μας. Δεν

θα σταματήσουμε μέχρι που η wilpala (η πολύχρωμη σημαία των ιθαγενών) να κυματίσει στο Κυβερνητικό Μέγαρο», δηλώνει ο «Mallku». Ο πρόεδρος Μπάνσερ από την πλευρά του, διαβεβαιώνει ότι η κατάσταση βρίσκεται υπό απόλυτο έλεγχο και αναχωρεί για τη Σύνοδο των Χωρών της Αμερικής στο Κεμπέκ του Καναδά.

Πηγή: Pagina 12 (http://www.pagina12.com.ar/), Rebelion (http://www.rebelion.org/), La Jornada

Η Σχολή της Αμερικής μεταμφιέζεται ...και επιστρέφει

Η Σχολή της Αμερικής (School of Americas - SOA), στρατιωτική ακαδημία η οποία λειτούργησε υπό την αιγίδα των ενόπλων δυνάμεων των ΗΠΑ για 54 συνεχή χρόνια εκπαιδεύοντας Λατινοαμερικάνους στρατιωτικούς, έκλεισε στα μέσα Δεκέμβρη του 2000, μετά από μακρόχρονες πιέσεις και κριτικές ότι αποτέλεσε το λίκνο όπου γαλουχήθηκαν χιλιάδες βιαστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Λατινική Αμερική.

Έκλεισε, για να ανοίξει εκ νέου τις πύλες της στις 17 Ιανουαρίου 2001 στην ίδια πόλη (Κολόμπους της Τζόρτζια), στις ίδιες εγκαταστάσεις, με τον ίδιο υπεύθυνο, το ίδιο εκπαιδευτικό προσωπικό, αλλά διαφορετική σημαία, ηλεκτρονική σελίδα και ...όνομα: Ινστιτούτο του Δυτικού Ημισφαιρίου για τη Συνεργασία με Ασφάλεια, υπό την αιγίδα πλέον του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

Από την SOA αποφοίτησαν πάνω από 60.000 στρατιωτικοί από τη Λατινική Αμερική, ανάμεσά τους 11 πρόεδροι κυβερνήσεων, 40 υπουργοί άμυνας και 75 επικεφαλής σωμάτων ενόπλων δυνάμεων. Στη λίστα των αποφοίτων φιγουράρουν εκατοντάδες ονόματα στρατιωτικών που για αρκετές δεκαετίες παραβίαζαν τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα, συμμετείχαν σε πραξικοπήματα, βασανιστήρια, εξαφανίσεις, δολοφονίες, ενώ αρκετοί έχουν αναμιχθεί σε υποθέσεις λαθρεμπορίου ναρκωτικών και διαφθοράς.

Πάνω από τα 2/3 των στρατιωτικών που περιλαμβάνονται στην έκθεση του ΟΗΕ ως εμπλεκόμενοι στην δημιουργία και δράση των ταγμάτων θανάτου κατά την διάρκεια του μακροχρόνιου εμφυλίου πολέμου στο Σαλβαδόρ, αποφοίτησαν από την SOA. Μετά από έρευνες, διαπιστώθηκε ότι οι 19 από τους 26 στρατιωτικούς που σχεδίασαν και εκτέλεσαν την δολοφονία των 6 ιησουιτών ιερέων, της οικιακής βοηθού και της ανήλικης κόρης της τον Νοέμβριο του 1989, ήταν απόφοιτοι της SOA.

Στην Αργεντινή, οι απόφοιτοι θεωρούνται ως υπεύθυνοι για την τύχη της πλειοψηφίας των συλληφθέντων και εξαφανισμένων, στη Χιλή 1 σε κάθε 7 μέλη της DINA (μυστική αστυνομία του Πινοτσέτ) προερχόταν από τη SOA, στην Κολομβία εμπλέκονται άμεσα με τις παραστρατιωτικές ομάδες...

Μερικά μόνον, ενδεικτικά ονόματα: Λεοπόλδο Γκαλτιέρι, Ρομπέρτο Βιόλα (Αργεντινοί δικτάτορες), Ούγκο Μπάνσερ (πρώην δικτάτορας και νυν πρόεδρος της Βολιβίας), Μάριο Ακόστα Τσαπάρο (μεξικάνος στρατηγός υπεύθυνος για την δίωξη του λαθρεμπορίου ναρκωτικών, συνελήφθη για λαθρεμπόριο ναρκωτικών), Ρομπέρτο Ντ' Αμπουϊσόν (ιδρυτής των ταγμάτων θανάτου στο Σαλβαδόρ), Μανουέλ Νοριέγα (πρώην πρόεδρος του Παναμά, κρατείται από τις ΗΠΑ κατηγορούμενος για λαθρεμπόριο ναρκωτικών), Αουγκούστο Πινοτσέτ Ιριάρτε (γιος του γνωστού Πινοτσέτ), Εφρέν Ρίος Μόντ (ο νυν πρόεδρος του κοινοβουλίου της Γουατεμάλας και κατηγορούμενος για γενοκτονίες κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου), Βλαδιμίρο Μοντεσίνος (σύμβουλος του πρώην προέδρου Φουχιμόρι, κατηγορούμενος για παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων και διαφθορά)...

Ο στρατηγός Glenn Weidner επικεφαλής της SOA -με την παλιά και νέα της ονομασία- απαντά στις κατηγορίες: «Κανένας δεν μπορεί να αρνηθεί ότι κάποιοι απόφοιτοι ενεπλάκησαν σε βιαιότητες, όμως είναι λάθος να πιστεύει κάποιος ότι η φοίτησή τους στη σχολή τους ώθησε ή τους εξόπλισε με προσόντα για να το κάνουν. Η εκπαίδευση που παρέχουμε αντανακλά την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ».

Μετά την πτώση του τείχους του Βερολίνου, το τέλος του ψυχρού πολέμου, τον εκδημοκρατισμό των καθεστώτων της περιοχής, στις νέες πια συνθήκες επανασχεδιάστηκαν οι στόχοι. Όπως αναφέρουν λοιπόν στελέχη της, η νέα απειλή που πρέπει να αντιμετωπιστεί είναι το λαθρεμπόριο ναρκωτικών ενώ οι εξεγερμένες ή αντάρτικες ομάδες εξακολουθούν να αποτελούν μόνιμη απειλή.

Σύμφωνα με την οργάνωση Human Rights Watch, «η SOA επεξεργάστηκε σε μεγάλο βαθμό το δόγμα εθνικής ασφάλειας σε ολόκληρη την Λατινική Αμερική, υπό αυτό το δόγμα εκπαίδευσε και κάτω από αυτό το δόγμα αιτιολόγησε έναν χωρίς όρια και αρχές αγώνα ενάντια σε οτιδήποτε κάποια εποχή νοούνταν ως κομμουνισμός».

Ο Roy Bourgeois, από τα ιδρυτικά μέλη της School of America Watch που πρωταγωνιστεί στον αγώνα για το οριστικό κλείσιμο της SOA, εκτιμά ότι το δόγμα εθνικής ασφάλειας εξακολουθεί να καθορίζει την εκπαιδευτική πολιτική της σχολής και μετά τη διακοσμητική αλλαγή του ονόματός της. «Αυτό εξυπηρετεί τις ΗΠΑ στο να μπορούν να συνεχίσουν να ελέγχουν το οικονομικό σύστημα στη Λατινική Αμερική. Χρειάζονται τους στρατιωτικούς για να προστατέψουν τα οικονομικά τους συμφέροντα. Η σχολή προσφέρει σιγουριά και έλεγχο στο να μη χάσουν τη δύναμή τους οι στρατιωτικοί. Παρά το ότι υπάρχουν πολιτικές κυβερνήσεις, η πραγματική εξουσία βρίσκεται στα χέρια των στρατιωτικών. Ίσως αυτό να μη συμβαίνει στην Αργεντινή, όμως στη Γουατεμάλα, το Περού, το Σαλβαδόρ, την Κολομβία, τη Χιλή, συμβαίνει ακριβώς αυτό. Στην πραγματικότητα τίποτα δεν αλλάζει με την αλλαγή του ονόματος. Η Ουάσιγκτον συνεχίζει να υπερασπίζεται τα οικονομικά συμφέροντα των μεγάλων πολυεθνικών και στο πεδίο αυτό χρειάζεται και τους στρατιωτικούς».

Πηγή: La Jornada (http://www.jornada.unam.mx/), Rebelion (http://www.rebelion.org/)

ΧΙΛΗ

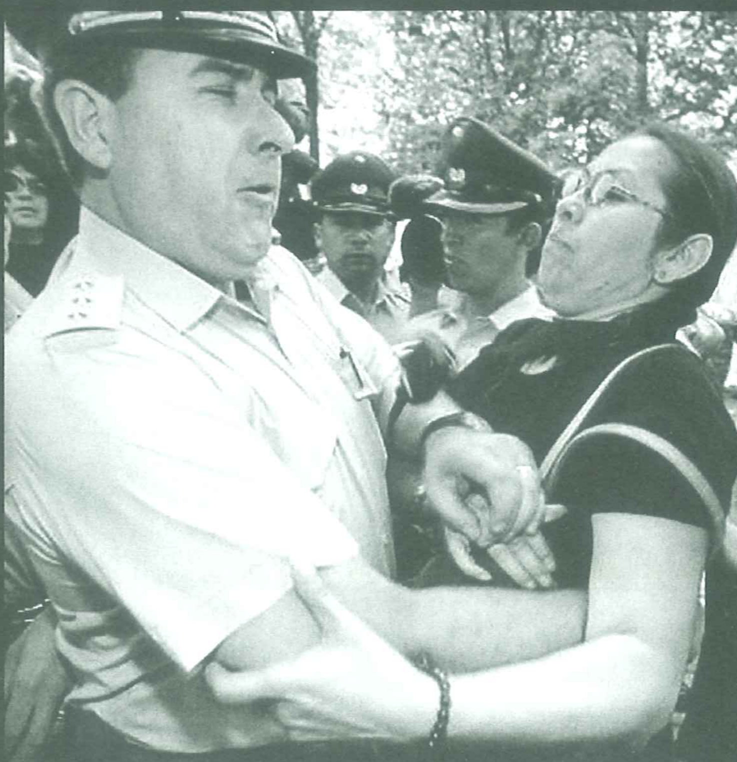
Χρώματα παγκοσμιοποιημένης αντίστασης

Στο Σαντιάγο της Χιλής πραγματοποιήθηκε από τις 15 ως τις 20 Μαρτίου η συνάντηση της Παναμερικανικής Τράπεζας Ανάπτυξης (BID) με τη συμμετοχή των προέδρων της Αργεντινής, Χιλής, Ουρουγουάης και περίπου 5.500 επιχειρηματιών της περιοχής. Η BID είναι ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα που χρηματοδοτεί οικονομικά και κοινωνικά προγράμματα κυβερνήσεων και επιχειρηματιών. Η συνάντηση αποτέλεσε την αφορμή για μια μαχητική πορεία διαμαρτυρίας περίπου 1.000 ατόμων η οποία οργανώθηκε από συντονιστική επιτροπή κοινωνικών, πολιτικών, οικολογικών και οργανώσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η πορεία αντιμετωπίστηκε με άγρια καταστολή από τους καραμπινέρος των ειδικών δυνάμεων, με αποτέλεσμα περίπου 100 συλλήψεις και αρκετούς τραυματίες.

Αντιγράφουμε από το κάλεσμα της συντονιστικής: «... Νομίζεις ότι διαλέγοντας μια πιστωτική κάρτα, μια μάρκα κινητού, έναν υποψήφιο ή μια ιδιωτική ασφάλιση είσαι ελεύθερος. Όμως η αλήθεια είναι ότι εκείνοι αποφασίζουν τον τρόπο πού θα σε έχουν υπό έλεγχο και έτσι μας κρατούν σιωπηλούς, υποταγμένους, αποδεχόμαστε ότι έρχεται, γιατί έτσι τους είμαστε χρήσιμοι, τους παράγουμε, τους μετατρέπουμε σε αφέντες και κυρίαρχους του κόσμου αλλά και της ζωής μας... Πρέπει να βάλουμε τέρμα στην τόση αδικία και ανισότητα, να πάρουμε τα ηνία της ύπαρξής μας για να μπορέσουμε να οικοδομήσουμε τα όνειρα, την ευτυχία και τη ζωή μας... Εκείνοι παγκοσμιοποιούν την οικονομία τους. Εμείς παγκοσμιοποιούμε την αντίσταση...»

Χρώματα αντίστασης στο γκρίζο τοπίο του Σαντιάγο...

Πηγή: ODEP, Coordinadora contra el BID

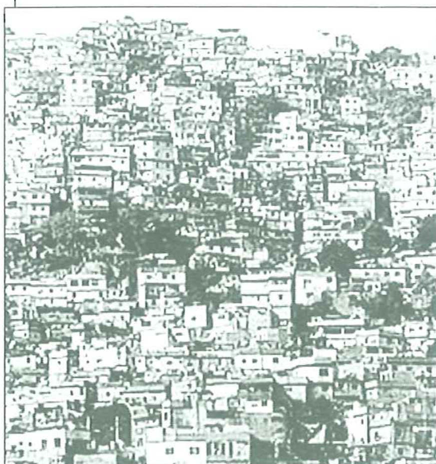

ΒΡΑΖΙΛΙΑ

Πάνω από 1200 άτομα, μέλη του MST -αντιπρόσωποι πληθυσμιακών ομάδων από 12 Πολιτείες της χώρας- κατέλαβαν το Υπουργείο Ενέργειας, διαμαρτυρόμενα για την κατασκευή υδροηλεκτρικών φραγμάτων που είχαν ως αποτέλεσμα τον εκτοπισμό εκατοντάδων οικογενειών από τα εδάφη όπου διέμεναν, καθώς ολόκληρες περιοχές βυθίστηκαν στο νερό. Απαίτησαν αποζημιώσεις και παραχώρηση γης στους πληγέντες. Σύμφωνα με το MST, υπάρχουν περίπου ένα εκατομμύριο άτομα εκτοπισμένα λόγω της κατασκευής των υδροηλεκτρικών έργων ενώ τα κρατικά σχέδια για την κατασκευή 2000 νέων μονάδων, από τις οποίες 494 αφορούν έργα μεγάλης ισχύος, αναμένεται να πλήξουν χιλιάδες ακόμα οικογένειες. Το MST προτείνει εκδημοκρατισμό της ενεργειακής πολιτικής και συναίνεση των κατοίκων που διαμένουν στις αντίστοιχες περιοχές.

Πηγή: Agencia Pulsar (http://www.pulsar.org.ec)

Η Βραζιλία έχει σήμερα 3.905 φαβέλες, 717 περισσότερες από την προηγούμενη δεκαετία, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας. Η ανάπτυξή τους είχε ένα εθνικό μέσο όρο της τάξης του 22% σε δέκα χρόνια, όμως σε κάποιες Πολιτείες είναι ακόμα υψηλότερος όπως στο Μπελέμ, πρωτεύουσα της πολιτείας Παρά, όπου ο αριθμός τους υπερτετραπλασιάστηκε (από 20 σε 93). Σύμφωνα με τη Στατιστική Υπηρεσία, φαβέλα χαρακτηρίζεται ένα σύνολο τουλάχιστον 51 οικιστικών ενοτήτων που στήνονται με άναρχο τρόπο σε εδάφη που δεν είναι ιδιόκτητα και στερούνται των βασικών υπηρεσιών. Για όποιον δεν κατάλαβε, μιλάμε για τις γνωστές παραγκουπόλεις, συναθροίσεις ανθρώπινης μιζέριας, κατασκευασμένες από πεταμένα ξύλα, χαρτόνια, λαμαρίνες και σε σπάνιες περιπτώσεις από τούβλα ή τσιμεντόλιθους...Το Σάο Πάολο, η πιο πλούσια Πολιτεία της χώρας, κατέχει την πρώτη θέση με 1.548 φαβέλες.

Πηγή: Diario Noticias

ΕΚΟΥΑΔΟΡ

Ο νεοφιλελευθερισμός βαθαίνει τον δομικό ρατσισμό, τις διακρίσεις και την ξενοφοβία στις χώρες της αμερικανικής ηπείρου, διαβεβαίωσαν αντιπρόσωποι κοινοτήτων ιθαγενών, μαύρων, τσιγγάνων, μεταναστών και σεξουαλικών μειονοτήτων, από διάφορες χώρες της ηπείρου που συναντήθηκαν από τις 13 έως τις 16 Μαρτίου στο Κίτο, πρωτεύουσα του Εκουαδόρ, στο Παναμερικανικό Φόρουμ για την Διαφορετικότητα και τον Πλουραλισμό. Όπως ανακοίνωσε η Μπλάνκα Τσανκόσο, εκπρόσωπος της CONAIE (Εθνικής Συνομοσπονδίας Ιθαγενών του Εκουαδόρ) -από τους οργανωτές της συνάντησης- θεμελιώθηκε μια συλλογική δέσμευση για την πραγματοποίηση συντονισμένων ενεργειών στην περιοχή, με στόχο «τη δημιουργία μιας νέας κοινωνίας που θα βασίζεται στις αρχές της διαφορετικότητας, του πλουραλισμού και της αναγνώρισης της πολυεθνικότητας και της αυτονομίας των λαών».

Η νικαραγουανή Μίρνα Κούνινγκαμ, πρύτανις στο Πανεπιστήμιο της αυτόνομης περιοχής της Ακτής του Ατλαντικού της Νικαράγουα και ειδική σε εθνοτικά ζητήματα, επισήμανε ότι ο δομικός ρατσισμός μπορεί να ξεριζωθεί μόνο μέσα από μέτρα πίεσης διαφορετικών κοινωνικών τμημάτων που θα συνοδεύονται από κινητοποιήσεις, δημόσια ευαισθητοποίηση και συμμετοχικές διαδικασίες, ενώ κατήγγειλε ότι δημόσιες πολιτικές και συμπεριφορές έλλειψης ανοχής απέναντι στη διαφορετικότητα, οδηγούν στην κοινωνική και πολιτισμική αποσύνθεση των λαών που κατοικούν στην αμερικανική ήπειρο και ελαχιστοποιούν ή εμποδίζουν τη συμμετοχή τους σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Επισήμανε επίσης ότι ο ρατσισμός και η ξενοφοβία προέρχονται και τροφοδοτούνται από την άγνοια όσον αφορά τα νομοθετικά συστήματα των αυτοχθόνων λαών, τις βίαιες μετατοπίσεις πληθυσμιακών ομάδων που ανήκουν στις κοινότητες ιθαγενών ή μαύρων και την επιβολή αναπτυξιακών προγραμμάτων, ξένων προς τις κουλτούρες τους.

Σύμφωνα με την Μπλάνκα Τσανκόσο από την CONAIE, σήμερα είναι πιο γνωστές οι διαδικασίες στο Εκουαδόρ και στο Μεξικό με τους Ζαπατίστας, όμως και σε πολλές άλλες χώρες της ηπείρου δίνονται μάχες για να εφαρμοστούν στην πράξη τα δικαιώματα των ιθαγενών λαών όπως καθορίζονται στο Σύμφωνο 169 της Παγκόσμιας Οργάνωσης Εργασίας. Ακόμα κι αν κάποια συντάγματα- όπως του Εκουαδόρ- αναγνωρίζουν τα δικαιώματα, αυτά στην πράξη δεν εφαρμόζονται. «Πρέπει να παγκοσμιοποιήσουμε τους αγώνες για τα δικαιώματά μας», κατέληξε.

Πηγή: Rebelion

Αγιος Δομινικος

Είκοσι επτά άτομα χτυπημένα από σφαίρες και εκατοντάδες συλλήψεις ήταν το αποτέλεσμα της βίαιης καταστολής διαμαρτυριών, σε διάφορα μέρη της χώρας, ενάντια στα νέα οικονομικά μέτρα της κυβέρνησης του προέδρου Ιπόλιτο Μεχία. Ιδιαίτερα έντονη στις κινητοποιήσεις η παρουσία των γιατρών και του νοσηλευτικού προσωπικού που διαμαρτύρονταν ενάντια στην ιδιωτικοποίηση της δημόσιας υγείας και της κοινωνικής ασφάλισης καθώς και στις τρομακτικές αυξήσεις (400%) του κόστους της ιατρικής περίθαλψης.

Πηγή: Agencia Pulsar (http://www.pulsar.org.ec)

Παναμας

Στην Παναμερικανική Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κατατέθηκε προσφυγή της φυλής των ιθαγενών Embera-Wounan κατά της κυβέρνησης της χώρας. Απαιτούν αποζημίωση 50 εκατομμυρίων δολαρίων για καταστροφές που προκλήθηκαν στα εδάφη τους από την κατασκευή υδροηλεκτρικής μονάδας (φράγματος). Μεγάλες εκτάσεις πλημμύρισαν και οι κάτοικοί τους υποχρεώθηκαν να μετακινηθούν χωρίς καμία αποζημίωση. Συνεχείς διαμαρτυρίες υποχρέωσαν την κυβέρνηση να υποσχεθεί αποζημιώσεις, πράξη στην οποία ποτέ δεν προχώρησε, γεγονός που οδήγησε τους ιθαγενείς στα δικαστήρια.

Πηγή: Agencia Pulsar

Αργεντινη

«Δεν μετανιώνω» δηλώνει ο πρώην δικτάτορας της Αργεντινής Χόρχε Βιντέλα, επικεφαλής της στρατιωτικής δικτατορίας που μετά από πραξικόπημα κατέλαβε την εξουσία στις 24/3/1976. «Ήξερα όλα όσα συνέβαιναν» επιβεβαιώνει, ενώ το καθεστώς του εξαφάνιζε 30.000 άτομα. «Δεν υπάρχουν βρώμικοι πόλεμοι. Υπάρχουν δίκαιοι και άδικοι. Ήταν ένας πόλεμος μυστικών υπηρεσιών με όλη τη φρίκη που αυτό μπορεί να σημαίνει... κάθε στιγμή σε κάποιο αστυνομικό τμήμα μπορεί να βασανίζουν, γιατί όταν θέλεις στα σοβαρά να προχωρήσει μια έρευνα...». Όσο για τα σχέδια συστηματικής εξαφάνισης των πολιτών, δεν ήταν παρά προϊόν αδιεξόδου!! «Δεν μπορούσαμε να τους εκτελέσουμε όλους. Ας πούμε ότι θα εκτελούσαμε 5.000 άτομα. Η κοινωνία της Αργεντινής δεν θα μπορούσε να αντέξει τις εκτελέσεις. Δεν υπήρχε άλλος τρόπος. Όλοι ήταν σύμφωνοι σ' αυτό». Αυτά και άλλα πολλά στο βιβλίο *«Ο Δικτάτορας»* που κυκλοφόρησε στην Αργεντινή και όπου περιέχονται συνεντεύξεις του Βιντέλα με δημοσιογράφο.

Ο ίδιος δικάστηκε το 1985 και καταδικάστηκε αλλά στη συνέχεια πήρε χάρη από την κυβέρνηση Μένεμ. Σήμερα βρίσκεται σε κατ' οίκον περιορισμό, εκτίοντας ποινή για την κλοπή μωρών που γεννιούνταν στις παράνομες φυλακές, αδίκημα το οποίο δεν περιελήφθη στην χάρη.

Πηγή: La Jornada (http://www.jornada.unam.mx/)

Κουβα

Ο Φιντέλ Κάστρο ανακοίνωσε ότι η Κούβα αρχίζει να παράγει φάρμακα με πατέντες των ΗΠΑ ως απάντηση -ανάμεσα στους άλλους λόγους- στην παραβίαση της πατέντας κουβανέζικων προϊόντων, όπως αυτή του Havana Club. Επανέλαβε την υποστήριξη της Κούβας στην πρόταση της Νοτίου Αφρικής και της Βραζιλίας για την παραγωγή από τοπικές φαρμακευτικές εταιρείες φαρμάκων κατά του AIDS σε πιο χαμηλές τιμές.

Ανακοίνωσε ότι «η Κούβα ήδη παράγει αυτό το περίφημο κοκτέιλ κατά του AIDS και θα μου άρεσε πολύ να ακούσω διαμαρτυρίες - για να γελάσω μέχρι τα αυτιά- από εκείνους που μας έχουν κλέψει την πατέντα του Havana Club» ενώ συμπλήρωσε ότι «έχουμε δώσει εντολές στη βιομηχανία μας να παράγει Bacardi που είναι δικό μας και καλύτερο από αυτό που εκείνοι παράγουν». (Στις ΗΠΑ κυκλοφορεί Havana Club «νόθο», που το βγάζει η Bacardi).

Ο πρέσβης της Κούβας στη Βραζιλία ανακοίνωσε ότι πάνω από 100 φάρμακα που παράγονται στο νησί σύντομα θα εξαχθούν στη Βραζιλία σε τιμές φτηνότερες κατά 60% από αυτές των μεγάλων φαρμακευτικών εταιρειών.

Πηγή: La Jornada (http://www.jornada.unam.mx/)

Κολομβια

Η κυβέρνηση της Κολομβίας και ο ELN (δεύτερη σε μέγεθος αντάρτικη ομάδα της χώρας με 5.000 περίπου ένοπλα μέλη) προγραμμάτισαν εκ νέου συνάντηση στις αρχές Απριλίου, με στόχο να οδηγηθούν σε συγκεκριμένες συμφωνίες για την έναρξη των ειρηνευτικών συνομιλιών. Την προπαρασκευαστική διαδικασία είχε αναστείλει μονομερώς ο ELN από τις αρχές Μαρτίου, λόγω καθυστέρησης, από πλευράς των αρχών, στην αποστρατικοποίηση της συμφωνηθείσας ζώνης περίπου 4.000 τετρ. χιλ. στα βορειοανατολικά της χώρας. Από πλευράς της διαμεσολαβητικής επιτροπής δόθηκαν διαβεβαιώσεις ότι άρχισε ήδη η αποχώρηση του στρατού από την περιοχή, ο ELN ανέλαβε δημόσια δέσμευση ότι στην αποστρατικοποιημένη ζώνη δεν θα υπάρξουν -από πλευράς του- ένοπλες δραστηριότητες ενώ η όλη διαδικασία θα εποπτεύεται από 6μελή διεθνή επιτροπή ειδικών σε ζητήματα ειρηνευτικών συνομιλιών.

Πηγή: Agencia Pulsar

ΜΕΞΙΚΟ

«Από το τι θα συμβεί με τους Ζαπατίστας, εξαρτάται η απάντηση που "νομιμοποιούνται" να δώσουν οι οργανώσεις που αναπτύσσουν διαφορετικούς αγώνες σε ολόκληρη τη χώρα» αναφέρεται σε ανακοίνωση της Κεντρικής Διοίκησης του Ejercito Villista Revolucionario del Pueblo (EVRP). Η αντάρτικη ομάδα επισημαίνει ότι εάν η κυβέρνηση Φοξ συνεχίσει τις απειλές και τον αυταρχισμό των τελευταίων κυβερνήσεων, «το πολιτικό κόστος θα είναι μεγαλύτερο από αυτό των τελευταίων χρόνων». Εκφράζει την αλληλεγγύη της στα αιτήματα και το κίνημα των Ζαπατίστας ενώ επισημαίνει ότι οι Ζαπατίστας αποτελούν ένα μέρος της πλατιάς διαδικασίας των κινημάτων και οργανώσεων που αναπτύσσουν διαφορετικές μορφές αγώνα, ειρηνικές ή ένοπλες, σε ολόκληρη τη χώρα.

Πηγή: La Jornada

Τέσσερις περίπου μήνες μετά την παράδοση της προεδρίας του Μεξικού, ο πρώην πρόεδρος Σεδίγιο κατέχει ήδη τέσσερις νέες θέσεις εργασίας αν και πρέπει να τονίσουμε ότι η μία είναι ...καθαρά αφιλοκερδής και εθελοντική! Στις 15/12/2000 ο γενικός γραμματέας του ΟΗΕ Κόφι Ανάν, όρισε τον Σεδίγιο πρόεδρο της επιτροπής που εισηγείται τους μηχανισμούς χρηματοδότησης της ανάπτυξης των υπανάπτυκτων και φτωχών χωρών. Στη συνέχεια, ανέλαβε ως συνεργάτης να παρουσιάζει διάφορα θέματα στο οικονομικό περιοδικό Forbes. Δοθείσης της ευκαιρίας να αναφέρουμε ότι το πρώτο του άρθρο αποτελούσε κάλεσμα σε μια «παγκόσμια σταυροφορία ενάντια στους *globalifobicos*», τους οποίους προσδιόρισε ως «ένα ιδιόμορφο μίγμα ακροαριστερών, ακροδεξιών και ριζοσπαστών οικολόγων που αυτοχαρακτηρίζονται εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών και αντιτίθενται στην απελευθέρωση του εμπορίου» αλλά και ενάντια στους «κυνικούς πολιτικούς που στηρίζουν την οικονομική απομόνωση και τον εμπορικό προστατευτισμό». Τον Φεβρουάριο, ορίστηκε μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της βορειοαμερικανικής εταιρείας-κολοσσού Union Pacific Corp. που δραστηριοποιείται στον τομέα των μεταφορών. Δοθείσης και πάλι της ευκαιρίας, η Union Pacific Corp., είναι ιδιοκτήτρια του 26% της Ferrocarril Mexicano, της μιας εκ των δύο μεγαλύτερων σιδηροδρομικών εταιρειών του Μεξικού η οποία ιδιωτικοποιήθηκε ενώ στη συνέχεια της παραχωρήθηκε το δικαίωμα εκτέλεσης των κυριότερων διαδρομών μέσα στη χώρα, επί προεδρίας Σεδίγιο. Κατατάσσεται ανάμεσα στους μεγαλύτερους χρηματοδότες της τελευταίας εκλογικής καμπάνιας στις ΗΠΑ. Τον Μάρτιο ανακοινώθηκε ο διορισμός του στο Διοικητικό Συμβούλιο της Procter & Gamble όπου «θα προσφέρει τις γνώσεις και την εμπειρία του σε κοινωνικά, οικονομικά και εμπορικά ζητήματα». Η P&G, πολυεθνική εταιρεία που εμπορεύεται 300 μάρκες προϊόντων σε 5 δισεκατομμύρια καταναλωτές από 140 χώρες, διαθέτει στο Μεξικό την 5η σε σειρά -από άποψη κερδοφορίας- παραγωγική μονάδα και αγορά για τα προϊόντα της.

ΗΠΑ

Δεν υπάρχουν ακριβή νούμερα για το συνολικό αριθμό των αστέγων στη Νέα Υόρκη, αλλά υπολογίζεται ότι περίπου 75.000 άτομα ζουν στους δρόμους, ενώ το φαινόμενο φαίνεται ότι δεν αποτελεί μόνο «προνόμιο» της Νέας Υόρκης καθώς οι άστεγοι αυξάνονται σε ολόκληρη τη χώρα. Σύμφωνα με στοιχεία, τον περασμένο χειμώνα, καταγράφηκαν τα υψηλότερα ποσοστά των τελευταίων 12 χρόνων, ανθρώπων που κατέφυγαν έστω και για μια νύχτα σε καταλύματα επείγουσας ανάγκης για να αντέξουν το κρύο.

Σημ.: Από τον πρόεδρο ως τον δήμαρχο αλλά και σε ένα υψηλό ποσοστό δημοσίων λειτουργών, παραχωρείται δωρεάν κατοικία με τη μορφή κονδυλίων ή πραγματικής στέγης.

Πηγή: La Jornada

Σύμφωνα με έρευνα των εφημερίδων *New York Times* και *Washington Post*, εκατοντάδες παιδιά -στην πλειονότητά τους από χώρες της Λατινικής Αμερικής- εργάζονται σε συνθήκες επικίνδυνης και ακραίας εκμετάλλευσης με αντάλλαγμα εξευτελιστικούς μισθούς, σε μεγάλες μονάδες αγροτικής παραγωγής, πολλές από αυτές μεταλλαγμένων προϊόντων. Παιδιά 13 - 16 ετών που δουλεύουν περίπου 70 - 80 ώρες εβδομαδιαίως, εκτεθειμένα σε επικίνδυνα φυτοφάρμακα και χημικά λιπάσματα χωρίς κανενός είδους προστασία. Οι ερευνητές αποκάλυψαν ότι οι αυθαιρεσίες καλύπτονται πίσω από Νόμο του 1938 ο οποίος επιτρέπει να εργάζονται στις φάρμες παιδιά από την ηλικία των 12 ετών, ενώ οι πολιτειακές νομοθεσίες για την παιδική εργασία είναι εξαιρετικά αναχρονιστικές.

Πηγή: Rebelion (http://www.rebelion.org/)

Σαράντα εκατομμύρια δολάρια και δέκα χρόνια ερευνών, οδήγησαν στη δημιουργία ενός όπλου ιδανικού για την απώθηση μαζών. Πρόκειται για ένα όπλο που εκπέμπει δέσμες μικροκυμάτων ηλεκτρομαγνητικής ενέργειας, προκαλεί έντονο πόνο που μοιάζει με πόνο καψίματος αλλά δεν αφήνει σημάδια καθώς η δέσμη εισχωρεί μόλις 0,3 χιλ. κάτω από το δέρμα. Το ερευνητικό πρόγραμμα έχει το όνομα «τεχνολογία δραστικής απώθησης» και οι έρευνες γίνονται σε εργαστήρια των ενόπλων δυνάμεων στο Νέο Μεξικό και το Τέξας. Ο υπεύθυνος του προγράμματος υποστηρίζει ότι πρόκειται για μια «επαναστατική τεχνολογία προστασίας των ενόπλων δυνάμεων, που δίνει στους στρατιώτες μια εναλλακτική δυνατότητα από αυτή της χρήσης θανατηφόρων όπλων» ενώ οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ανάμεσά τους η Human Rights Watch, εκφράζουν έντονες ανησυχίες καθώς θεωρούν πιθανή τη χρήση του νέου όπλου για την αντιμετώπιση όχι μόνον εχθρικών στρατευμάτων εν καιρώ πολέμου αλλά και ενοχλητικών διαδηλωτών εν καιρώ ειρήνης!

Πηγή: Nodo50 (http://www.nodo50.org/), Rebelion

ΠΕΡΟΥ

Η καταγγελία του γιαπωνέζου Hidekata Ogura -πρώην διπλωμάτη- ο οποίος παρέμεινε κρατούμενος επί 126 ημέρες, όσο κράτησε η κατάληψη της ιαπωνικής πρεσβείας στη Λίμα από το comando του MRTA τον Απρίλιο του 1997, τάραξε ακόμα μια φορά τα νερά της πολυτάραχης -το τελευταίο διάστημα- πολιτικής σκηνής. Ο κ. Ogura κατήγγειλε ότι κατά την έξοδο από την πρεσβεία είδε τουλάχιστον 3 από τους αντάρτες του MRTA, ζωντανούς. Όπως είναι γνωστό, μετά το πέρας της «επιχείρησης διάσωσης», ο στρατός ανακοίνωσε ότι και οι 14 αντάρτες σκοτώθηκαν σε ανταλλαγή πυροβολισμών κατά την έφοδο, ενώ τα περισσότερα πτώματα θάφτηκαν μυστικά σε διάφορα νεκροταφεία χωρίς ποτέ να παραδοθούν στις οικογένειές τους. Μετά την καταγγελία και την παρέμβαση των οικογενειών των ανταρτών αλλά και επιτροπών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο γενικός εισαγγελέας έδωσε εντολή εκταφής των πτωμάτων, ενώ έχουν κληθεί ειδικοί επιστήμονες για τις αναλύσεις. Εν τω μεταξύ, ο πρώην υπεύθυνος της αντιτρομοκρατικής αστυνομίας, επιβεβαίωσε με δηλώσεις του ότι κατά την επιχείρηση έγιναν παράνομες εκτελέσεις. Εάν οι καταγγελίες επιβεβαιωθούν από τις έρευνες, αυτό θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως ένα ακόμα επιχείρημα για την αίτηση έκδοσης του Φουχιμόρι, ο οποίος έχει καταφύγει στην Ιαπωνία, ή την παραπομπή του σε δίκη στα ιαπωνικά δικαστήρια καθώς η εκτέλεση κρατουμένων αποτελεί έγκλημα σύμφωνα με διεθνείς συνθήκες τις οποίες το Περού έχει υπογράψει.

Από την εκταφή των δολοφονημένων μελών του MRTA.

Πηγή: La Jornada, Agencia Pulsar

ΠΑΡΑΓΟΥΑΗ

Μάρτιο και πάλι, δύο χρόνια μετά τον «Μάρτη της Παραγουάης», διάλεξαν αγρότες από ολόκληρη τη χώρα να πορευτούν προς τη πρωτεύουσα Ασουνσιόν, μετά από κάλεσμα του Εθνικού Συντονιστικού Αγροτικών Οργανώσεων. Ήταν η ένατη πορεία των αγροτών προς την Ασουνσιόν τα τελευταία χρόνια, ενώ η πρώτη πραγματοποιήθηκε το 1994 με αίτημα την αγροτική μεταρρύθμιση. Ταυτόχρονα εντείνεται το κύμα διαδηλώσεων και κοινωνικών διαμαρτυριών ενάντια στα μέτρα οικονομικής αναδιάρθρωσης και το υψηλό κόστος ζωής, με τη συμμετοχή διαφόρων συνδικαλιστικών οργανώσεων. Μερικά από τα αιτήματα: αγορά γης για τους ακτήμονες, αίθουσες και οικονομικοί πόροι για να λειτουργήσουν σε ολόκληρη τη χώρα το 7ο, 8ο και 9ο επίπεδο της εκπαίδευσης, πόροι για τη δημόσια υγεία, μείωση των στρατιωτικών δαπανών και των κομματικών επιδοτήσεων, όχι στις ιδιωτικοποιήσεις του δημόσιου τομέα, απόρριψη του «Σχεδίου Κολομβία»...

Πηγή: Agencia Pulsar

ΠΑΝΑΜΑΣ

Περίπου 30.000 εργαζόμενοι στο κανάλι του Παναμά, οργανώθηκαν σε σύλλογο και προσέφυγαν στο ομοσπονδιακό δικαστήριο της Φλόριντα, απαιτώντας από την κυβέρνηση των ΗΠΑ αποζημιώσεις ύψους 1.200 εκατομμυρίων δολαρίων για εργασιακές διακρίσεις εις βάρος τους, την περίοδο που το κανάλι βρισκόταν υπό τον έλεγχό των ΗΠΑ. Σύμφωνα με τη Συμφωνία Τορίχος - Κάρτερ, όλοι οι εργαζόμενοι θα έπρεπε να αντιμετωπίζονται βάσει της παναμέζικης νομοθεσίας, όμως οι αρχές των ΗΠΑ, ακολουθώντας πολιτική διακρίσεων, πλήρωναν όσους υπαλλήλους ήταν βορειοαμερικανοί πολίτες με πολύ υψηλότερους μισθούς γιά την ίδια δουλειά.

Πηγή: Agencia Pulsar

ΟΝΔΟΥΡΑ

Έξι μήνες μετά την υπογραφή νέων συμφωνιών με τους ιθαγενείς λαούς, οι αρχές της χώρας συνεχίζουν να μη δείχνουν σημάδια διάθεσης να τις θέσουν σε εφαρμογή, καταγγέλλει η Διεθνής Αμνηστία. Οι συμφωνίες που υπογράφτηκαν τον Σεπτέμβριο του 2000 προβλέπουν, ανάμεσα στα άλλα, την άμεση σύσταση Εθνικής Ερευνητικής Επιτροπής για τη διαλεύκανση δολοφονιών ιθαγενών και μαύρων, ανάμεσά τους αρκετών ηγετικών στελεχών, οι οποίες αποδίδονται σε ιδιώτες ή ομάδες που σχετίζονται με τοπικές αρχές ή στρατιωτικούς. Η παντελής απουσία έρευνας για τις παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των ιθαγενών και μαύρων λαών, ευνοεί το συνεχιζόμενο κλίμα ατιμωρησίας και προστίθεται σ' αυτήν που ακόμα καλύπτει τις διώξεις και εξαφανίσεις της δεκαετίας του '80.

Τα τελευταία 6 χρόνια οι ιθαγενείς λαοί της χώρας -ποσοστό 12% σε συνολικό πληθυσμό περίπου έξι εκατομμυρίων- έχουν οργανώσει μαχητικές διαμαρτυρίες για να καταγγείλουν τις διώξεις που υφίστανται και την απουσία σχετικών ερευνών.

Πηγή: Διεθνής Αμνηστία

Η πορεία

Στις 25 Φλεβάρη, από την πόλη Σαν Κριστόμπαλ ντε λας Κάσας ξεκινά μια πορεία μοναδική στην ιστορία των αντάρτικων κινημάτων. Από τα βουνά του Νότιου Μεξικού, ο Ζαπατιστικός Στρατός Εθνικής Απελευθέρωσης πορεύεται χωρίς τα όπλα του διεκδικώντας το αίτημα των εξεγερμένων κοινοτήτων, την αναγνώριση των δικαιωμάτων των ιθαγενών. Τρεις χιλιάδες χιλιόμετρα διαδρομής, με τελικό στόχο το Σόκαλο, την κεντρική πλατεία της Πόλης του Μεξικού και το βήμα του κοινοβουλίου.

Στο υπόβαθρο αυτής της μοναδικής πολιτικής πράξης υπάρχουν, από τη μια η σαφής εκλογική νίκη της Δεξιάς στο πρόσωπο του προέδρου Φοξ, και απ' την άλλη η διεθνής κυριαρχία της **Pax Americana** (ή αλλιώς της διεθνούς του τρόμου) που επιβάλλει (συχνά και με τα όπλα) την ιδεολογία ότι οι αντίπαλοί της είναι απλά **τρομοκράτες**.

Κατά τη διάρκεια ακόμα της προετοιμασίας της πορείας αυτής διαφάνηκαν πολλών ειδών προθέσεις, ώστε το πολιτικό συμπέρασμα της πορείας να δικαιώνει τους πολιτικούς στόχους της κάθε πλευράς.

Η κυβέρνηση του δημοσιοσχεσίτη Φοξ επιδίωκε να της προσδώσει ένα χαρακτήρα πορείας ειρήνης, απογυμνωμένης από τα πολιτικο-κοινωνικά της αιτήματα. Ο στόχος ήταν προφανής. Μόνο έτσι θα μπορούσε μετά να δικαιολογήσει την επιβολή (αν τα κατάφερνε) μιας πρότασης συνθηκολόγησης των εξεγερμένων ιθαγενών, ώστε να ανοίξει ο δρόμος για την εντατική εκμετάλλευση της περιοχής της Τσιάπας από το διεθνές κεφάλαιο. Αναζητούσε, απέναντι στις απαιτήσεις των Ζαπατίστας, μια ειρήνη χωρίς όρους, μια ειρήνη της αγοράς, έτσι όπως αυτή την καταλαβαίνει.

Οι εξεγερμένες κοινότητες των Ζαπατίστας, μετά από μια περίοδο 7 ετών επίμονου και διαρκούς αγώνα για την εφαρμογή της αυτονομίας που -μονομερώς- είχαν κηρύξει, αποφασίζουν -ακόμα μια φορά- να βγουν από τη ζούγκλα Λακαντόνα. Ο στόχος διπλός: να φέρουν στο προσκήνιο της πολιτικής ζωής το ιθαγενικό ζήτημα και να πετύχουν τη νομοθετική αναγνώριση των δικαιωμάτων τους. Το μεγάλο στοίχημα θα είναι η υποστήριξη της κοινωνίας των πολιτών, όλων εκείνων που έχουν το όραμα ενός δικαιότερου κόσμου που θα χωράει πολλούς κόσμους.

Η εκλογικά ηττημένη Αριστερά του Μεξικού εξέφρασε στην πορεία αυτή την επιθυμία της να ανασυνταχθεί και να προβάλει τις δικές τις πολιτικές διεκδικήσεις ενάντια στα επερχόμενα σχέδια άγριας φιλελευθεροποίησης.

Η διεθνής κοινωνία των πολιτών, με την παρουσία διάφορων αντιπροσωπειών, διεκδικούσε την ελπίδα ότι τα κοινωνικά κινήματα ενωμένα μπορούν να επιβληθούν και να επιβάλουν την πολιτική τους ακόμα και σε περιόδους που η ιδεολογία ότι «ο νεοφιλελευθερισμός είναι ο μόνος ρεαλιστικός δρόμος» έχει κυριαρχήσει παγκόσμια.

Οι περισσότεροι αναλυτές θεώρησαν την πορεία, από το ξεκίνημά της, μια τρέλα. Στην καλύτερη περίπτωση μια πορεία που δεν θα έβγαζε σχεδόν πουθενά. Όμως, **η πορεία της αξιοπρέπειας**, μέρα με τη μέρα, συγκέντρωση με τη συγκέντρωση, άρχισε να αποκαλύπτει μια άλλη δυναμική. Η πορεία ξεκίνησε από το Σαν Κριστόμπαλ ντε λας Κάσας. Μέσω των πόλεων Χουτσιτάν, Οαχάκα, Τεουακάν, Ορισάμπα, Πουέμπλα, Ιχμικιλπάν έφτασε στο Νούριο για τη συμμετοχή στις εργασίες του Κογκρέσου των Ιθαγενών. Ακολούθησαν οι πόλεις Τολούκα, Τεποστλάν, Κουάουτλα, Μίλπα Άλτα και η κορύφωση στην Πόλη του Μεξικού. Αποδείχτηκε στην πράξη ότι μια πορεία που διεκδικεί τα δικαιώματα αυτών που μέχρι σήμερα ήταν απόντες μπορεί να συσπειρώσει όλους εκείνους που αισθάνονται αποκλεισμένοι βλέποντας τη ζωή τους να επιδεινώνεται και τις ευκαιρίες να μειώνονται. Η πορεία απέδειξε, σε όσους τη μέμφονταν, ότι η κοινωνία των πολιτών δεν είναι ένα εφεύρημα, αλλά όταν θέλει μπορεί να είναι πρωταγωνιστής των γεγονότων.

«Γι' αυτούς οι ιστορίες μας είναι παραμύθια, οι θρησκείες μας θρύλοι, η επιστήμη μας μαγεία, τα πιστεύω μας δεισιδαιμονίες, η τέχνη μας χειροτεχνία, τα παιχνίδια μας, οι χοροί μας, οι φορεσιές μας φολκλόρ, η διακυβέρνησή μας αναρχία, οι γλώσσες μας διάλεκτοι, ο έρωτας μας αμαρτία και ποταπότητα, το βήμα μας σούρσιμο, το ανάστημα μας μικρό, η φυσιογνωμία μας άσχημη, η συμπεριφορά μας ακαταλόγιστη.

Στον κόσμο τους δεν χωράμε παρά μόνο μουγκοί, ήσυχοι, νεκροί. Αν θέλουμε να υπάρξει το χρώμα της γης που είμαστε, πρέπει να μιλήσουμε. Πρέπει να ξεσηκωθούμε. Πρέπει να ζήσουμε.

Για να μιλήσουμε, να ξεσηκωθούμε, να ζήσουμε χρειαζόμαστε μόνο τους εαυτούς μας. Όχι εκείνους.

Για να μιλήσουμε ξεσηκωνόμαστε.

Για να ξεσηκωθούμε μιλάμε.

Για να ζήσουμε ξεσηκωνόμαστε και μιλάμε.

Για να μιλήσουμε και να ξεσηκωθούμε ζούμε. Ας τρέμει το χρήμα γιατί μιλάμε. Ας τρέμει γιατί ξεσηκωνόμαστε. Ας τρέμει γιατί ζούμε. Και ζωντανοί και εξεγερμένοι, κραυγάζουμε: ΥΠΑΡΧΟΥΜΕ!»

Για όσους συμμετείχαμε στην πορεία, η εμπειρία αυτή υπήρξε μοναδική. Ήταν μια πολυήμερη πορεία με πολύ κούραση και όχι χωρίς προβλήματα. Όμως, αυτά δεν μπορούσαν σε καμιά περίπτωση (ούτε ακόμα και όταν συνέβη το τροχαίο δυστύχη-

ΤΗΣ αξιοπρέπειας

μα με το λεωφορείο των *comandantes* και ο θάνατος ενός αστυνομικού) να σκιάσει ουσιαστικά αυτό το οποίο ήταν κυρίαρχο.

Οι 24 αντιπρόσωποι του EZLN είχαν λάβει τη σαφή εντολή από τις εξεγερμένες κοινότητες να πορευτούν μέχρι την Πόλη του Μεξικού μεταφέροντας το μήνυμα της ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑΣ των ιθαγενών με απώτερο σκοπό να πείσουν το μεξικάνικο κοινοβούλιο να υπερψηφίσει το σχέδιο της COCOPA για τα δικαιώματα των ιθαγενικών λαών.

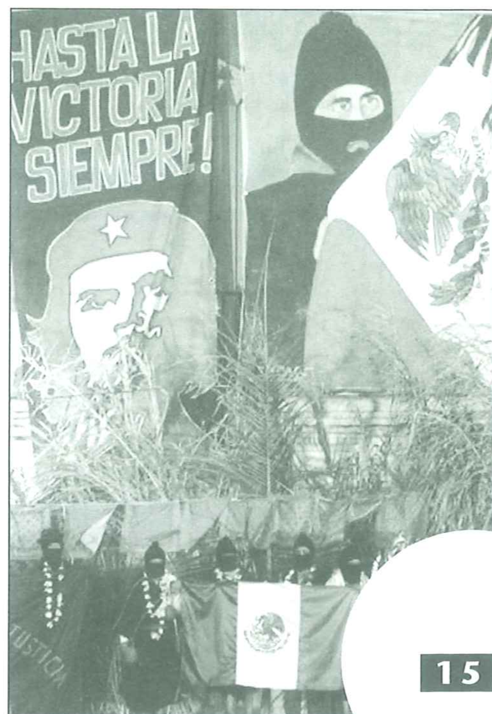
Η πορεία, όμως, με το κλίμα που διαμόρφωσε, ξεπέρασε τους στενούς στόχους τους. Από το ξεκίνημά της είχε ένα χαρακτήρα πανηγυρικό. Το πλήθος του κόσμου που περίμενε τους 24 αντιπροσώπους, τους αντιμετώπιζε κάποιες φορές ως μεσσίες της πολιτικής, προσπαθώντας να προβάλει πάνω τους όλες τις αγωνίες του και τις προσδοκίες του για έναν κόσμο καλύτερο. Οι ίδιοι οι *comandantes* προσπαθούσαν να τηρήσουν την αρχική τους πολιτική υποχρέωση απέναντι στις κοινότητες, αφήνοντας παράλληλα το πεδίο ανοιχτό να ακουστούν και οι «κραυγές» του υπόλοιπου Μεξικού. Ο δικός τους λόγος κυρίως περιοριζόταν σ' αυτό που εκείνη τη στιγμή διεκδικούσαν, την αναγνώριση της αυτονομίας και του πολιτισμού των ιθαγενών. Το βήμα, όμως, των συγκεντρώσεων ήταν πάντα ανοιχτό σε όποιον έβλεπε τους αγώνες του να μπορούν να βρεθούν δίπλα στον αγώνα των Ζαπατίστας.

Η πορεία ήταν το «όχημα» για πολλές παράλληλες πορείες με ένα κοινό στόχο, δηλωμένο καθαρά από την αρχή. Ο EZLN έκανε αυτή την πορεία ως ένα ακόμη βήμα πρός ένα διάλογο που θα αναζητούσε **ειρήνη με Αξιοπρέπεια**. Εάν θα ψηφιζόταν στην Βουλή η πρόταση της COCOPA δεν θα ήταν μια νίκη των Ζαπατίστας, αλλά όλων όσοι υφίστανται την εκμετάλλευση στο Μεξικό. Έτσι, η πορεία με τη δυναμική της μπορούσε να ανοίγει **χώρους ελευθερίας** από όπου περνούσε, εκεί όπου πριν από λίγους μήνες η εκλογική νίκη της Δεξιάς δεν άφηνε πολλές ελπίδες για ένα καλύτερο μέλλον.

Η πορεία υπήρξε μια νέα αρχή συνεύρεσης κοινωνικών χώρων και ομάδων που η εξέλιξή τους τις είχε οδηγήσει σε ασύμβατες διαδρομές. Δίπλα, λοιπόν, στα αιτήματα των Ζαπατίστας ξαναβρισκόταν ένας ανομοιογενής κοινωνικός χώρος από εργαζόμενους/ες, απολυμένους/ες, ομάδες αλληλεγγύης πολιτικών κρατουμένων, ιθαγενείς από διάφορα σημεία του Μεξικού, πολιτικές ομάδες και ανένταχτους, φεμινίστριες, πανκς, άτομα και ομάδες από διάφορες χώρες. Μια πλήρης κοινωνική γκάμα από κόσμους, που -συμμετέχοντας στην πορεία αυτή- αποδείκνυαν πως όντως χωρούν πολλοί κόσμοι σε έναν. Δεν ήταν μόνο οι ομιλίες των *comandantes* ενδιαφέρουσες, αλλά και ό,τι ακολουθούσε μετά. Μια ποικιλία μουσικών εκδηλώσεων, πολιτιστικών δραστηριοτήτων, που επιχειρηματολογούσαν υπέρ μιας πολιτικής πράξης που ξεπερνούσε το στενό πολιτικό της στόχο, όχι γιατί αυτός ήταν λίγος, αλλά, αντίθετα, γιατί παρ' όλη τη μερικότητά του ήταν ικανός να ξεδιπλώσει ένα μεγαλύτερο πλούτο πολιτικών εκφράσεων και δραστηριοτήτων.

Η πορεία, έτσι, αποκτούσε πολλαπλό νόημα. Από τη μια βοηθούσε με τη δυναμική της τους ίδιους τους Ζαπατίστας να πετύχουν ως ένα ικανοποιητικό βαθμό τις πολιτικές τους επιδιώξεις, απ' την άλλη καλλιεργούσε στα διαφορετικά κοινωνικά κομμάτια την ελπίδα πως η πολιτική συσπείρωσή τους είναι και δυνατή και νικηφόρα απέναντι στις διαθέσεις της εξουσίας, που επιδιώκει να τα αντιμετωπίζει χωριστά, άρα και πιο αδύναμα. Η πορεία, ακόμα και στην περίπτωση που δεν θα κέρδιζε τίποτα επί της ουσίας από τις διεκδικήσεις, έθεσε βάσεις ώστε να συζητηθούν και να επιλεγούν τα περιεχόμενα και οι μορφές πάλης που θα μπορέσουν να νικήσουν. Ήταν ένα από τα πρώτα ελπιδοφόρα βήματα μιας πολιτικής πρακτικής που έδειξε στην πράξη πώς η συστράτευση πολλών «κόσμων» μπορεί να δημιουργήσει έναν κόσμο όπου όλοι αυτοί και θα χωρούν ισότιμα, αλλά και θα συνυπάρχουν αρμονικά. Ήταν μια πορεία που κυρίως πρόβαλε ότι οι διαφορετικοί κόσμοι δεν μπορούν να κερδίσουν **διαχωριζόμενοι** μεταξύ τους και υφιστάμενοι την εκμετάλλευση της αγοράς, αλλά **ενωμένοι** σε μια κοινωνία όπου οι «εκπρόσωποι» **διοικούν υπακούοντας** και οι πολίτες **αποφασίζουν γνωρίζοντας**.

Σ.Σ.

Μια Συνέντευξη που δεν Έγινε Ποτέ...

Κατά τη διάρκεια της πορείας των Ζαπατίστας προς την Πόλη του Μεξικού, τέθηκαν σε ιδιωτικές και δημόσιες συζητήσεις κάποια ερωτήματα, τα οποία μπορούν να συνοψιστούν στις παρακάτω τέσσερις ερωτήσεις. Αντί αναλύσεων, προτιμήσαμε να "απαντήσουμε" διά στόματος των ίδιων των Ζαπατίστας.

Κ.Α.

Ώστε λοιπόν οι Ζαπατίστας κατέθεσαν τα όπλα...

«Δίνουμε εντολή στο σύντροφο υποδιοικητή Μάρκος, ως στρατιωτικό διοικητή των τακτικών και μη τακτικών δυνάμεων του EZLN, να πράξει ό,τι είναι απαραίτητο ώστε να μην πραγματοποιηθεί καμία στρατιωτική προώθηση των δυνάμεών μας στις θέσεις που έχει εγκαταλείψει ο ομοσπονδιακός στρατός, καθώς και να διατάξει τις δυνάμεις μας να διατηρήσουν τις παρούσες θέσεις τους στο βουνό. Σε ένα σημάδι ειρήνης δεν θα απαντήσουμε με ένα σημάδι πολέμου. Τα όπλα των Ζαπατίστας δεν θα αντικαταστήσουν τα όπλα της κυβέρνησης. Οι πολίτες που κατοικούν στα μέρη απ' όπου φεύγει ο στρατός, έχουν το λόγο μας ότι οι στρατιωτικές μας δυνάμεις δεν θα χρησιμοποιηθούν για να επιλύσουν συγκρούσεις ή διαφωνίες».

(Από την ομιλία της κομαντάντε Έσθερ στο κοινοβούλιο)

Γιατί τόση επιμονή να μιλήσουν στο κοινοβούλιο;

«Το βήμα αυτό είναι ένα σύμβολο. Γι' αυτό προκάλεσε τόσες διαμάχες. Γι' αυτό θέλαμε να μιλήσουμε από αυτό και γι' αυτό κάποιοι δεν ήθελαν να βρεθούμε εδώ».

(Από το ίδιο)

«Εσείς είστε εκείνοι που μπορείτε να σταματήσετε τις διώξεις των ιθαγενών, τις φυλακίσεις των ιθαγενών, το να χύνεται αίμα ιθαγενών, το θάνατο των ιθαγενών. Γι' αυτό σας κάνουμε έκκληση: Μάθετε να ακούτε, υλοποιήστε με ευαισθησία τις δεσμεύσεις σας. [...] Σε αυτή τη θέση δεν φθάσατε μόνοι σας. Χρωστάτε πολλά στο λαό, και αυτό το χρέος δεν ξεπληρώνεται με χρήμα. Αν θέλετε να κερδίσετε την εμπιστοσύνη του λαού του Μεξικού, [...] σήμερα είναι η ώρα να αρχίσετε να ξεπληρώνετε τους λογαριασμούς σας».

(Από την ομιλία του κομαντάντε Ζεβεδέο στο κοινοβούλιο)

«Εμείς, οι ιθαγενείς Ζαπατίστας, δεν πρόκειται [...] να αποσταθεροποιήσουμε την κυβέρνηση, επειδή δεν είναι αυτό που θα επιλύσει το πρόβλημα των λαών μας. Η επιθυμία των ιθαγενικών λαών του Μεξικού είναι να μας αναγνωριστούν τα δικαιώματά μας, και πιστεύουμε ειλικρινά στο κοινοβούλιο

της ομοσπονδίας. Το μέλλον του λαού του Μεξικού βρίσκεται πραγματικά στα χέρια σας [...]».

(Από την ομιλία του κομαντάντε Τάτσο στο κοινοβούλιο)

Γιατί δεν μίλησε ο Μάρκος;

«Κάποιοι θα είχαν σκεφθεί ότι αυτό το βήμα θα το καταλάμβανε ο υποδιοικητής Μάρκος και ότι θα ήταν εκείνος που θα απηύθυνε το κεντρικό μήνυμα των Ζαπατίστας. Βλέπουν τώρα ότι δεν είναι έτσι. Ο εξεγερμένος υποδιοικητής Μάρκος είναι αυτό ακριβώς, ένας υποδιοικητής. Εμείς είμαστε οι διοικητές, εκείνοι που διατάζουμε από κοινού, εκείνοι που διατάζουμε υπακούοντας στους λαούς μας. Στον υποδιοικητή και σε όποιον μοιράζεται με αυτόν ελπίδες και λαχτάρες, αναθέσαμε την αποστολή να μας οδηγήσουν σε αυτό το βήμα. Αυτοί, οι πολεμιστές και οι πολεμίστριές μας, έχουν εκπληρώσει την αποστολή τους με τη βοήθεια της λαϊκής κινητοποίησης στο Μεξικό και σε ολόκληρο τον κόσμο. Τώρα είναι η δική μας ώρα. [...] Δεν βρίσκεται σε αυτό το βήμα ο στρατιωτικός διοικητής ενός εξεγερμένου στρατού. Βρίσκεται εκείνος που εκπροσωπεί το πολιτικό τμήμα του EZLN, την πολιτική και οργανωτική ηγεσία ενός κινήματος αυθεντικού, έντιμου και συνεπούς, αλλά επιπλέον και νόμιμου χάρη στο Νόμο για το Διάλογο, τη Συμφιλίωση και την Ειρήνη με Αξιοπρέπεια στην Τσιάπας».

(Έσθερ)

Άρα, η κυβέρνηση έφερε την ειρήνη λοιπόν;

«Αν τώρα μπορούμε να βλέπουμε με αισιοδοξία τον δρόμο της ειρήνης στην Τσιάπας, είναι χάρη στην κινητοποίηση πολύ κόσμου στο Μεξικό και στον κόσμο ολόκληρο. Τον ευχαριστούμε πολύ».

(Έσθερ)

«Γνωρίζουμε ότι η πρωτοβουλία της COCOPA δεν περιέχει όλα όσα συμφωνήθηκαν στο Σαν Αντρές, αλλά για να αποδείξουμε την πολιτική μας βούληση για διάλογο και να κρατήσουμε το λόγο μας, την αποδεχθήκαμε. [...]. Απαιτούμε την πλήρη εφαρμογή της, επειδή θα αποτελέσει την εγγύηση ότι εμείς οι ιθαγενείς θα έχουμε έναν αξιοπρεπή

«Το νομοσχέδιο του Μάρκος θα κατοχυρώσει μια παράδοση που θέλει τους πατέρες να πουλούν τις θυγατέρες τους στους επίδοξους συζύγους.[...] Δεν έχει σημασία. Παρόμοιες λεπτομέρειες δεν έχουν σημασία στην εικονική "χώρα των θαυμάτων" του Μάρκος».

εφημερίδα Τα Νέα, *21/3/2001*

«Κύριοι και κυρίες βουλευτές. Θα ήθελα να εξηγήσω την κατάσταση των ιθαγενών γυναικών, την κατάσταση που ζούμε στις κοινότητές μας, σήμερα που το σύνταγμά μας κατοχυρώνει το σεβασμό της γυναίκας. [...] Εδώ και πολλά χρόνια ζούμε τον πόνο, τη λήθη, την περιφρόνηση, την περιθωριοποίηση και την καταπίεση. Χωρίς πόσιμο νερό, χωρίς ηλεκτρικό φως, σχολεία, αξιοπρεπή κατοικία, δρόμους, κλινικές -πολύ δε περισσότερο νοσοκομεία-, ενώ πολλές αδελφές μας πεθαίνουν από αρρώστιες που θεραπεύονται, από υποσιτισμό, πεθαίνουν στη γέννα, επειδή δεν υπάρχουν ούτε κλινικές ούτε νοσοκομεία για να πάνε να τις κοιτάξουν. Μόνο στην πόλη, εκεί όπου ζουν οι πλούσιοι, έχει νοσοκομεία. [...]

Όταν είμαστε μικρές, ο κόσμος πιστεύει ότι δεν αξίζουμε τίποτα, ότι δεν ξέρουμε να σκεφτόμαστε, να δουλεύουμε, να ζούμε τη ζωή μας. Γι' αυτό πολλές είμαστε αναλφάβητες, επειδή δεν είχαμε την ευκαιρία να πάμε σχολείο. Και όταν μεγαλώνουμε λίγο, οι πατεράδες μας μάς υποχρεώνουν να παντρευτούμε με το ζόρι, χωρίς να ενδιαφέρονται για το αν θέλουμε, δεν ζητάνε τη συγκατάθεσή μας.

Εμάς τις γυναίκες, μας χτυπούν και μας κακομεταχειρίζονται οι ίδιοι οι σύζυγοί μας ή οι άνθρωποι της οικογένειάς μας, κι εμείς δεν μπορούμε να πούμε τίποτα επειδή μας λένε ότι δεν έχουμε το δικαίωμα να υπερασπίσουμε τον εαυτό μας.

Εμάς, τις ιθαγενείς γυναίκες, μας κοροϊδεύουν οι λευκοί και οι πλούσιοι για τον τρόπο που ντυνόμαστε, που μιλάμε, για τη γλώσσα μας, για τον τρόπο που προσευχόμαστε και θεραπεύουμε, για το χρώμα μας, που είναι το χρώμα της γης που δουλεύουμε. [...]

Εμείς οι ιθαγενείς γυναίκες δεν έχουμε τις ίδιες ευκαιρίες με τους άνδρες, αφού αυτοί έχουν το δικαίωμα να αποφασίζουν για τα πάντα. Μόνο αυτοί έχουν δικαίωμα στη γη, η γυναίκα δεν έχει τέτοιο δικαίωμα. [...]

Όλη αυτή την κατάσταση μας τη δίδαξαν οι κακές κυβερνήσεις.[...]

Γι' αυτό κι εμείς αποφασίσαμε να οργανωθούμε και να αγωνιστούμε ως γυναίκες Ζαπατίστριες. [...] Εμείς γνωρίζουμε ποια ήθη και έθιμα είναι τα καλά και ποια είναι τα κακά. Κακό είναι να χτυπάς τη γυναίκα, να την πουλάς και να την αγοράζεις, να την παντρεύεις με το ζόρι χωρίς να θέλει, να μην μπορεί να συμμετάσχει στη συνέλευση, να μην μπορεί να βγει από το σπίτι».

(Από την ομιλία της Έσθερ στο κοινοβούλιο)

τόπο στη χώρα μας, ότι θα έχουμε δικαίωμα στη ζωή, την υγεία, την εκπαίδευση, σε μια αξιοπρεπή κατοικία και διατροφή, καθώς και στη γη, που είναι η μητέρα μας. Ότι ως λαοί θα μπορέσουμε να ασκήσουμε το δικαίωμά μας στην αυτονομία και τον ελεύθερο προσδιορισμό, που εδραιώνουν και εγγυώνται την ενότητα των λαών, ενώ ούτε διαιρούν ούτε βαλκανοποιούν τη χώρα όπως πιστεύουν κάποιοι. Μόνο έτσι θα γίνει εφικτή η οικοδόμηση της ειρήνης με δικαιοσύνη και αξιοπρέπεια».

(Από την ομιλία του κομαντάντε Νταβίντ στο κοινοβούλιο)

«Και σήμερα, θέλουμε να πούμε μπροστά σε αυτό το κοινοβούλιο και στους λαούς του Μεξικού και του κόσμου, ότι όταν τελειώσουμε με τα τραπέζια διαλόγου [στο Σαν Αντρές] που υπολείπονται, εκείνα για τη δημοκρατία και τη δικαιοσύνη, για την ευημερία και την ανάπτυξη, το ειδικό τραπέζι διαλόγου για τα δικαιώματα της γυναίκας, και όταν υλοποιηθούν όσα έχουμε συμφωνήσει στο διάλογο, εμείς λέμε ότι εκεί τερματίζεται ο διάλογος επειδή επιλύονται οι αιτίες που δημιούργησαν τη σύγκρουση του 1994. [...] Από τη στιγμή που θα υλοποιηθούν τα αιτήματά μας, ο λαός του Μεξικού θα ζήσει μια πραγματική ειρήνη με δημοκρατία, ελευθερία και δικαιοσύνη [...]».

(Τάτσο)

«Τίποτε απ' αυτά που συμβαίνουν στην Τσιάπας, τίποτε απ' αυτά που συμβαίνουν στο Μεξικό δεν μας είναι ξένο. Στην πατρίδα της αλληλεγγύης, δεν υπάρχουν ξένοι. Είμαστε εκατομμύρια οι πολίτες του κόσμου που είμαστε εκεί χωρίς να είμαστε παρόντες».

Ε. Γκαλεάνο

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΟΙ - ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΕΣ!

Με την ευκαιρία της ημέρας διεθνούς αλληλεγγύης στους Ζαπατίστας, εμείς, πρόσωπα, οργανώσεις και συλλογικότητες που συγκροτούμε την ιδρυτική συνέλευση της Ελληνικής Επιτροπής για τη Διεθνή Διαδήλωση ενάντια στη Σύνοδο των 8 (G8) στη Γένοβα:

- Χαιρετίζουμε τη μεγάλη πορεία των Ζαπατίστας και τη συγκέντρωση στην Πόλη του Μεξικού
- Εκφράζουμε την αλληλεγγύη μας στα 7 χρόνια αγώνα τους για γη, ελευθερία, δικαιοσύνη και αξιοπρέπεια που αποδεικνύει ότι το τέλος της ιστορίας ακόμα αργεί πολύ να έρθει
- Υποστηρίζουμε το αίτημά τους για συνταγματική αναγνώριση των δικαιωμάτων των ιθαγενών λαών του Μεξικού, για να δοθεί τέλος στη μεγάλη νύχτα των 500 ετών, για να ακουστεί και να γίνει σεβαστός ο λόγος των πρώτων κατοίκων, των ανδρών και γυναικών με το χρώμα της γης.
- Καταγγέλουμε τη στάση της μεξικάνικης κυβέρνησης που αγνοώντας τη θέληση της μεξικάνικης κοινωνίας όπως εκφράστηκε με τη μεγάλη της συμμετοχή κατά τη διάρκεια της πορείας, αρνείται να εφαρμόσει τις Συμφωνίες του Σαν Αντρές που η ίδια υπέγραψε το 1996.

Το νήμα των αγώνων ενάντια στην παγκοσμιοποίηση φέρνει κοντά τα βουνά του νοτιοανατολικού Μεξικού με τους αγώνες σ' όλα τα μέρη του πλανήτη, όπως επίσης και με τις κινητοποιήσεις ενάντια σε θεσμούς που προωθούν τη νεοφιλελεύθερη πολιτική (Δ.Ν.Τ., Παγκόσμια Τράπεζα, G8, NAFTA κ.α.) στο Σιάτλ, την Πράγα, τη Νίκαια, το Πόρτο Αλέγκρε. Είμαστε εκατομμύρια σ' όλο τον κόσμο όσοι-ες πιστεύουμε ότι ένας πιο δίκαιος κόσμος είναι όχι μόνο απαραίτητος αλλά και εφικτός.

ΠΟΤΕ ΠΙΑ ΕΝΑΣ ΚΟΣΜΟΣ ΧΩΡΙΣ ΕΜΑΣ

Ιδρυτική Συνέλευση της Ελληνικής Επιτροπής
για τη Διεθνή Διαδήλωση στη Γένοβα
Αθήνα, Ελλάδα, Πλανήτης Γη
22 Μαρτίου 2001

Ποτιζοντας το Σποράκι του Ήλιου*

Semillita del Sol σημαίνει *Σποράκι του Ήλιου*. Φυτεμένο πολύ μακριά, στην άλλη άκρη της γης. Εκείνοι που το φύτεψαν και μεις που λαχταράμε ν' ανθίσει, να ανατείλει, ψάξαμε και βρήκαμε σε ιστορίες παλιές και καινούριες, σε θρύλους και τραγούδια, σε σούρουπα και ξημερώματα, πως το *Σποράκι του Ήλιου* χρειάζεται να ποτιστεί με λέξεις πανάρχαιες όπως η νύχτα και καινούριες σαν το ξημέρωμα. Χρειάζεται ακόμα ένα ουράνιο τόξο - γέφυρα. Η μια άκρη του σε μια γη μακρινή κι η άλλη άκρη του σε άλλη γη μακρινή. ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ. Έτσι το λένε το ουράνιο τόξο, τη γέφυρα που θα χωρέσει και θα ενώσει όλους εκείνους που νοιάζονται να ποτίσουν τον ήλιο για ν' ανθίσει.

Όταν ξεκινήσαμε, η οικονομική καμπάνια για τη δημιουργία ενός «Κέντρου Εκπαίδευσης Πολιτιστικών Λειτουργών» στις ζαπατίστικες κοινότητες της Τσιάπας, η καμπάνια για το *Σποράκι του Ήλιου* φάνταζε μια τρελή ιδέα. Πέρασαν εφτά μήνες και η γέφυρα του ουράνιου τόξου, η γέφυρα της αλληλεγγύης έχει στηθεί. Τη διαβήκαμε και βρήκαμε την άλλη άκρη της. Σ' ένα μακρινό χωριό, στο δήμο Ρικάρντο Φλόρες Μαγκόν (Ricardo Flores Magon), στα βουνά του νοτιοανατολικού Μεξικού. Οι κάτοικοί του αγωνίζονται με όλους τους τρόπους για μια νέα ανατολή. Με τη μεγάλη τους πορεία στην Πόλη του Μεξικού, με τη δύναμη των συμβόλων τους, με τη δύναμη της ιστορίας τους, με τη δύναμη του δίκιου τους. Αγωνίζονται ξαναμαγεύοντας τον κόσμο. Σε μια καθημερινότητα βάρβαρη, που τα παιδιά γεννιούνται και πεθαίνουν χωρίς να υπάρξουν για κανέναν, εκείνοι φυτεύουν σποράκια του ήλιου. Εκεί, λοιπόν, στο Ρικάρντο Φλόρες Μαγκόν, στα Γαλάζια Βουνά (Montes Azules) της Τσιάπας, θα γίνει το «Κέντρο Επιμόρφωσης Πολιτιστικών Λειτουργών».

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΘΑ ΓΙΝΟΥΝ

- **ΑΘΗΝΑ: 6 Μαΐου. ΠΑΖΑΡΙ μεταχειρισμένων ειδών στην Καπνικαρέα**
- **ΞΑΝΘΗ: 12 Μαΐου. ΕΚΔΗΛΩΣΗ: παρουσίαση της καμπάνιας, προβολή σλάιντς και βίντεο, έκθεση φωτογραφίας, συζήτηση.**
- **ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ: 26 Μαΐου. ΣΥΝΑΥΛΙΑ με τα *Ξύλινα Σπαθιά*, τους *Deus X-Machina* και τους *V-Earthbound*.**
- **ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΕΜΠ: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ των τεχνικών στοιχείων της πρότασης «Ένα Σχολείο για την Τσιάπας». Τέλος Μαΐου.**
- **ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ: ΕΚΔΗΛΩΣΗ. Τέλος Μαΐου ή αρχές Ιουνίου.**
- **ΧΑΝΙΑ: ΣΥΝΑΥΛΙΑ στο τέλος Ιουνίου.**

Και στην άλλη άκρη του ουράνιου τόξου;

Ανακαλύψαμε πολλές μικρές γέφυρες, πολλά μικρά ουράνια τόξα. Ξεκινήσαμε μια καμπάνια δύσκολη, κάτι που δεν είχαμε ξανακάνει. Με έναν προϋπολογισμό που μας έκοβε την ανάσα. Γύρω στα είκοσι εκατομμύρια για την κατασκευή κι άλλα δεκαπέντε για τετραετή λειτουργία. Λίγο αδέξια ίσως, ψάχνοντας, βρήκαμε ανθρώπους και ομάδες, διάσπαρτες σ' όλη την Ελλάδα που σιγά σιγά ύφαναν ένα δίχτυ επικοινωνίας, νοιώθοντας πως μέσα από μια τέτοια πρωτοβουλία κάτι από τα δικά τους οράματα παίρνει σάρκα και οστά.

Το Νοέμβρη στις Σέρρες, το Δεκέμβρη στη Θεσσαλονίκη, το Γενάρη στα Γιάννενα, στην Πετρούπολη, στη Μυτιλήνη, το Φλεβάρη στην Ηλιούπολη, στις «Γραμμές» με τη θεατρική παράσταση «Tango Bar» του Περικλή Κοροβέση, το Μάρτη στα Πατήσια, στα Χανιά, στο Ρέθυμνο, στο Ηράκλειο, ξανά στη Θεσσαλονίκη, στον Κορυδαλλό...

Βρήκαμε ένα νήμα με τους δεκάδες ανώνυμους καταθέτες που ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα για τη στήριξη αυτής της οικονομικής καμπάνιας. Τα πρώτα εφτά εκατομμύρια έχουν ήδη συγκεντρωθεί. Παρ' όλα αυτά, ο δρόμος είναι ακόμα μακρύς... Πολλοί είναι και οι άνθρωποι που χρειάζονται σ' αυτή την προσπάθεια. Για να στήσουμε το καραβάνι που, ξεκινώντας από την Ελλάδα το Νοέμβρη του 2001, θα διασχίσει τη γέφυρα του ουράνιου τόξου, τη γέφυρα της ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ ως το Ρικάρντο Φλόρες Μαγκόν. για να κτίσει το «Κέντρο Εκπαίδευσης Πολιτιστικών Λειτουργών». Για να ποτίσει το «Σποράκι του ήλιου» και να διαβεί μια φορά ακόμη το ουράνιο τόξο – γέφυρα προς τα πίσω, κουβαλώντας μερικά ζωογόνα σποράκια ήλιου.

Ευ.Μ. - Η.Τ.

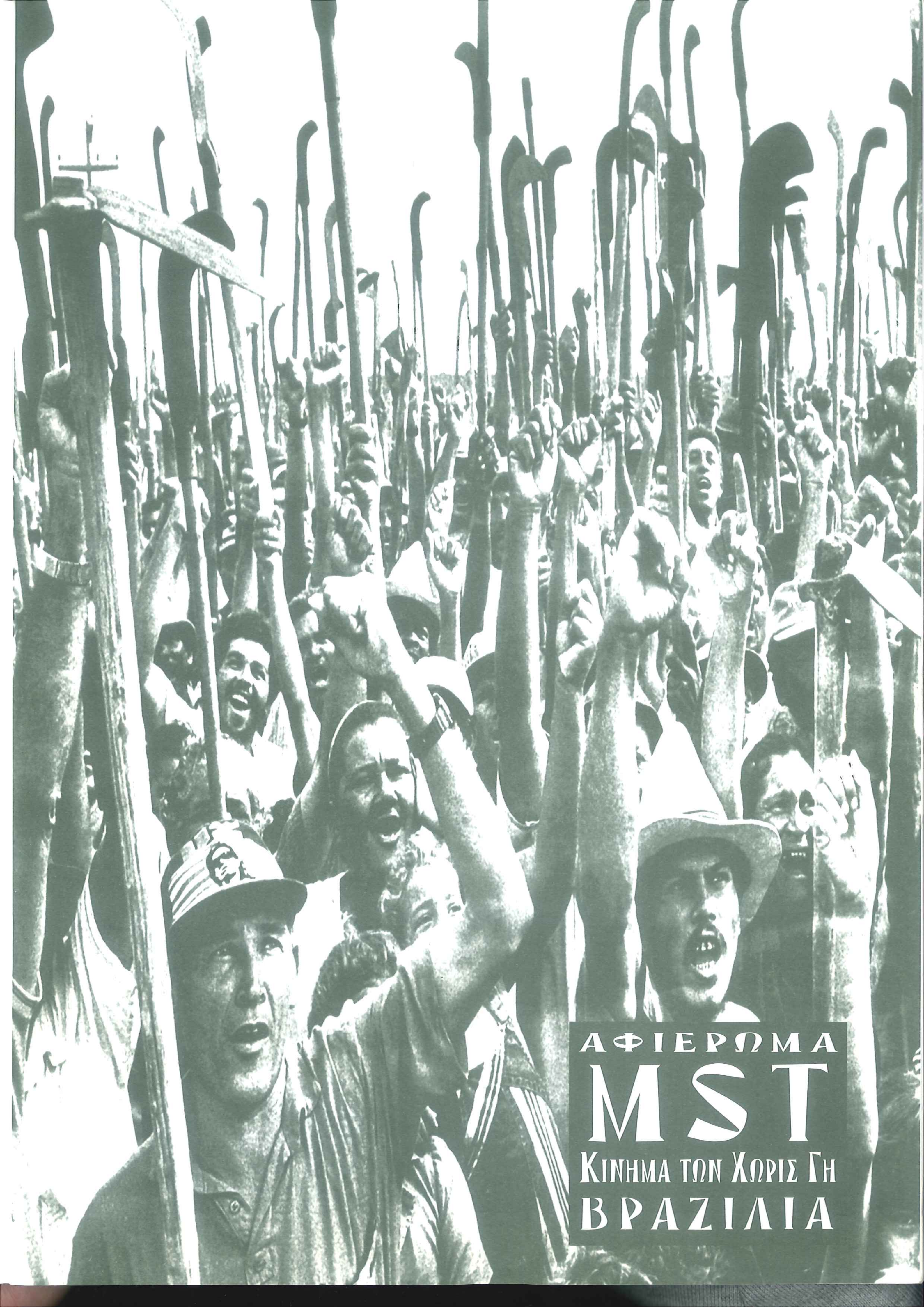
* Σποράκι του Ήλιου (Semillita del Sol) είναι ο τίτλος των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που προωθούνται από τις ζαπατίστικες κοινότητες σε συνεργασία με κοινωνικές οργανώσεις του Μεξικού. Στο πρόγραμμα αυτό εντάσσεται και η καμπάνια «Ένα Σχολείο για την Τσιάπας».

Μια ζωγραφιά από ένα κορίτσι
μια Μαρία που ζωγραφίζει το μέλλον
όπως το βλέπει ένα παιδί σε ένα σχολείο
σε μια παράγκα
στο χωριό Moises Gandi στην Chiapas

Στο βάθος
κρυμμένα μέσα στο σκοτάδι της ζούγκλας
τα μάτια αυτών που αντιστέκονται
στην παγκοσμιοποίηση της απληστίας
και ονειρεύονται λίγο χώρο στον πλανήτη
για τα λουλούδια που ζωγραφίζουν τα παιδιά.

Κ.Π.

ΑΦΙΕΡΩΜΑ
MST
ΚΙΝΗΜΑ ΤΩΝ ΧΩΡΙΣ ΓΗ
ΒΡΑΖΙΛΙΑ

Η Βραζιλία καταλαμβάνει σχεδόν τη μισή Νότια Αμερική, έχοντας έκταση 8.511.965 τετρ. χλμ. (όλη η Ευρώπη έχει έκταση 10,5 εκατ. τετρ. χλμ.). Στην επικράτειά της θα συναντήσουμε από την ανεξερεύνητη ζούγκλα του Αμαζονίου μέχρι τις εύφορες κοιλάδες του νότου και από τις ξερές περιοχές στο βορρά της χώρας μέχρι τα υψίπεδα όπου οι χρυσοθήρες έψαχναν την τύχη τους. Ο πληθυσμός της χώρας ανέρχεται στα 163 εκατομμύρια, μια πολυχρωμία από λευκούς, μαύρους, ιθαγενείς και ασιάτες, με τη συντριπτική πλειοψηφία να είναι μιγάδες, αποτέλεσμα της μίξης διαφορετικών φυλών. Η ετήσια αύξηση του πληθυσμού είναι 12,5‰, μικρότεροι των 15 ετών είναι το 32%, ενώ μόλις το 5% υπερβαίνει τα 65 έτη. Τα 2/3 των Βραζιλιάνων μένουν στις πόλεις, ενώ η πιο πυκνοκατοικημένη περιοχή είναι τα παράλια. Μεγαλύτερες πόλεις, το Σάο Πάολο (9.480.000 κατ.), το Ρίο ντε Ζανέιρο (5.336.000 κατ.), το Σαλβαντόρ (2.000.000 κατ.) κ.λπ.

Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Βραζιλίας (República Federativa do Brasil), λοιπόν, αποτελείται από 26 πολιτείες (με δικιά τους κυβέρνηση και κοινοβούλιο) συν το Ομοσπονδιακό Διαμέρισμα με την πρωτεύουσα Μπραζίλια. Στη χώρα ισχύει το Σύνταγμα του 1998. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται κάθε 4 χρόνια με καθολική ψηφοφορία. Το Κογκρέσο αποτελείται από τη Βουλή των Αντιπροσώπων (εκλέγεται κάθε 4 χρόνια) και την Ομοσπονδιακή Γερουσία (εκλέγεται κάθε 8 χρόνια).

Η Βραζιλία ανήκει από το 1991 στη Mercosur, την κοινή αγορά του νότου της Νότιας Αμερικής, ως μία από τις δύο ισχυρές οικονομικά χώρες. Η άλλη είναι η Αργεντινή, ενώ συμπληρώνεται από τις Ουρουγουάη και Παραγουάη.

Για την Ιστορία...

Οι Πορτογάλοι έφτασαν στη Βραζιλία ως αποικιοκράτες το 1500 με επικεφαλής τον Πέντρο Άλβαρες Καμπράλ. Αμέσως η Βραζιλία ανακηρύσσεται πορτογαλική κτήση. Τον 16ο αιώνα οι Πορτογάλοι βρίσκονται σε πόλεμο με τους Γάλλους, ενώ τον επόμενο με τους Ολλανδούς, αποτρέποντας τελικά την εγκατάστασή τους στη Βραζιλία. Επίσης, με τις συνθήκες του Σαν Ιλντεφόνσο και του Ελ Πάρδο (1777) που έδωσαν τέλος στον πόλεμο με την Ισπανία, οριοθετήθηκαν τα νότια σύνορα της πορτογαλικής αποικίας. Ήδη, η αναζήτηση χρυσού έχει σπρώξει πολλούς στο εσωτερικό της χώρας. Την ίδια εποχή, αναπτύσσονται οι μεγάλες φυτείες βαμβακιού, κακάο, καπνού, ζαχαροκάλαμων κ.λπ. Το 1808, κινδυνεύοντας να πιαστεί αιχμάλωτη από το στρατό του Ναπολέοντα, η πορτογαλική βασιλική οικογένεια καταφεύγει στο Ρίο ντε Ζανέιρο. Το 1815, ο Ιωάννης VI κηρύσσει την ανεξαρτησία της Βραζιλίας.

Κατά τη διάρκεια της αυτοκρατορίας της Βραζιλίας (1822-1889, Πέτρος Ι και Πέτρος ΙΙ) παρατηρείται μεγάλη δημογραφική ανάπτυξη, λόγω της μετανάστευσης, και μεγάλη οικονομική ανάπτυξη (καφές, σιδηροδρομικές γραμμές κ.λπ.). Μεταξύ 1825 και 1828, η Βραζιλία εμπλέκεται σε πόλεμο με την Αργεντινή για τις ισπανικές κτήσεις στα ανατολικά του Ρίο ντε Λα Πλάτα, τη σημερινή Ουρουγουάη. Στη συνέχεια (1865-1870), εμπλέκεται σε πόλεμο με την Παραγουάη.

Το 1888 καταργείται επίσημα η δουλεία των μαύρων, προς μεγάλη δυσαρέσκεια της αριστοκρατίας των γαιοκτημόνων. Από το 1775, οπότε και καταργήθηκε η δουλεία των ιθαγενών, οι μαύροι, που μεταφέρονταν από τις πορτογαλικές κτήσεις της Αφρικής, χρησιμοποιήθηκαν ως σκλάβοι για τις αγροτικές και άλλες δουλειές.

Το 1889, ο στρατός ανατρέπει τον Πέτρο ΙΙ και ανακηρύσσεται ομοσπονδιακή δημοκρατία. Η πραγματική εξουσία, όμως, είναι στα χέρια της ολιγαρχίας που κατείχε τη γη και τους ανθρώπους. Κύριο προϊόν της χώρας είναι ο καφές, ενώ αναπτύσσεται και η παραγωγή σιταριού και καουτσούκ. Το 1917, η Βραζιλία κηρύσσει τον πόλεμο στη Γερμανία.

Η οικονομική κρίση του 1930 ήταν η αιτία κατάρρευσης του καθεστώτος. Πρόεδρος ανέλαβε ο Ζετούλιο Βάργκας, που κυβέρνησε δικτατορικά για αρκετά χρόνια. Η συμμετοχή της Βραζιλίας στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο με το μέρος των Συμμάχων είχε ως αποτέλεσμα την οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Το 1945, ο Βάργκας ανατρέπεται από τους στρατιωτικούς, προτού επανεκλεγεί πρόεδρος το 1950. Αυτοκτόνησε το 1954.

Η επιρροή των πολυεθνικών εταιρειών γίνεται όλο και πιο εμφανής. Διάφορες κυβερνήσεις αναλαμβάνουν μέχρι το 1964, χρονιά που οι στρατιωτικοί μετά από πραξικόπημα παίρνουν την εξουσία. Η εθνική οικονομία πλέον είναι πλήρως εξαρτημένη από το ξένο κεφάλαιο. Το 1985, οι πολιτικοί επανέρχονται στην εξουσία. Πρώτος πρόεδρος ο Ζοζέ Σάρνεϊ (1985-1990), τον διαδέχτηκε ο Φερνάντο Κολλόρ ντε Μέλλο που παραιτήθηκε το 1992 κατηγορούμενος για διαφθορά. Τον διαδέχτηκε ο αντιπρόεδρος Ιταμάρ Φράνκο, μέχρι τις προεδρικές εκλογές του 1994, όπου νικητής αναδείχτηκε ο σημερινός πρόεδρος της χώρας, ο σοσιαλδημοκράτης, κοινωνιολόγος και συγγραφέας πολλών κοινωνικοοικονομικών αναλύσεων, Φερνάντο Ενρίκε Καρντόζο.

Μόνιμο πρόβλημα στην ιστορία της Βραζιλίας υπήρξε το αγροτικό και μόνιμο αίτημα των αγωνιστών αγροτών η αγροτική μεταρρύθμιση. Κατά τη διάρκεια της αποικιοκρατίας και μέχρι και το τέλος του 19ου αιώνα, πρωταγωνιστές των αγροτικών αγώνων ήταν οι ιθαγενείς και οι μαύροι σκλάβοι που κατέφευγαν σε απομονωμένες περιοχές δημιουργώντας μικρές αυτόνομες περιοχές, τα κιλόμπο. Στα τέλη του 19ου και τις αρχές του 20ού αιώνα κάνουν την εμφάνισή τους μεσσιανικά αγροτικά κινήματα που ακολουθούσαν κάποιον χαρισματικό ηγέτη, όπως το κίνημα του Κανούτος με ηγέτη τον Αντόνιο Κονσελιέιρο ή το κίνημα του Κανγκάσο. Τις δεκαετίες του 1930 και '40 συνέβησαν πολλές βίαιες συρράξεις, με αγρότες να υπερασπίζουν τα εγκαταλειμμένα αγροκτήματα που είχαν καταλάβει. Μεταξύ 1950 και 1964, το αγροτικό κίνημα οργανώνεται και σχηματίζονται οργανώσεις όπως η Ένωση Γεωργών και Εργατών Γης της Βραζιλίας, το Κίνημα των Γεωργών Χωρίς Γη, οργανώσεις που χτυπήθηκαν σκληρά από τη στρατιωτική δικτατορία που ακολούθησε, με τους ηγέτες τους δολοφονημένους, φυλακισμένους ή εξορισμένους. Όμως, μετά το 1979 οι μαζικές καταλήψεις γης από ακτήμονες αγρότες οδήγησαν, το 1984, στη δημιουργία ενός από τα σημαντικότερα παγκοσμίως κινήματα αγροτών, το Κίνημα των Αγροτών Χωρίς Γη – MST.

Επίσκεψη σε κατειλημμένο αγρόκτημα

Την Κυριακή 28 Ιανουαρίου, επισκεφθήκαμε το κατειλημμένο από το MST αγρόκτημα Lagoa do Junco, κοντά στο χωριό Tapes, δύο ώρες νότια του Πόρτο Αλέγκρε.

Το αγρόκτημα έχει έκταση 700 εκτάρια και είναι κατειλημμένο από τον Οκτώβρη του 1995. Το αγρόκτημα ανήκει στο κράτος. Οι αγρότες που έχουν καταλάβει το αγρόκτημα έχουν δικαίωμα χρήσης της γης, αλλά δεν μπορούν να την εκμεταλλευθούν αλλιώς, π.χ. να την πουλήσουν.

Στο αγρόκτημα σήμερα ζουν και εργάζονται 35 οικογένειες. Οι 18 από αυτές έχουν προσχωρήσει σε συνεταιρισμό, καλλιεργώντας κοινά το μερίδιο γης που τους αντιστοιχεί. Όταν καταλαμβάνεται ένα αγρόκτημα, χωρίζεται σε τόσα μέρη όσες και οι οικογένειες που το κατέλαβαν. Αμέσως μετά, η κάθε οικογένεια αποφασίζει αν θα καλλιεργεί τη γη της αποκλειστικά για τον εαυτό της ή αν θα προσχωρήσει στο συνεταιρισμό, όπου προστίθενται τα αντίστοιχα μερίδια γης των οικογενειών που τον απαρτίζουν. Όπως τονίζουν οι άνθρωποι του MST, επιδίωξή τους είναι η ένταξη των καλλιεργειών στο συνεταιρισμό, αλλά πάντοτε εθελοντικά και μετά από απόφαση της κάθε οικογένειας. Στο αγρόκτημα Lagoa do Junco, λοιπόν, οι 18 από τις 35 οικογένειες έχουν ενταχθεί στο συνεταιρισμό, ενώ οι υπόλοιπες ακολουθούν ατομικές καλλιέργειες και φροντίζουν μόνες τους για τα έσοδα και τη συντήρησή τους.

Η πρώτη μορφή κοινωνίας εντοπίζεται στην οικογένεια. Σε κάθε οικογένεια, είτε ανήκει στο συνεταιρισμό είτε όχι, ανήκει ένα κομμάτι γης 25-30 τ.μ. για το χτίσιμο σπιτιού και για δική της αποκλειστικά χρήση.

Το επόμενο στάδιο συνεργασίας είναι οι πυρήνες, ομάδες 4 οικογενειών. Οι δύο οικογένειες ανήκουν στο συνεταιρισμό, ενώ οι άλλες δύο ακολουθούν τον ιδιωτικό τρόπο παραγωγής. Τα θέματα που απασχολούν τις συζητήσεις μέσα στους πυρήνες αφορούν σε όλο το φάσμα της καθημερινότητας. Έτσι, ανταλλάσσονται και προτείνονται απόψεις για την οργάνωση του αγροκτήματος, την παραγωγή, την πολιτική ζωή, θέματα υγείας, εκπαίδευσης κ.λπ. Κάθε πυρήνας έχει δύο συντονιστές, μια γυναίκα κι έναν άντρα, υπεύθυνους για τη λειτουργία των πυρήνων και αντιπρόσωπους σε ευρύτερες συσκέψεις ή περιφερειακές συναντήσεις. Επόμενο στάδιο οργάνωσης είναι η συνεργασία ομάδων αποτελούμενων από 7-15 οικογένειες.

Επιδίωξη είναι τα πάντα να περνούν από δύο στάδια: το πρώτο είναι η λήψη των αποφάσεων, μια διαδικασία ανιούσα, ενώ το δεύτερο ανήκει στο εκτελεστικό μέρος των αποφάσεων, και είναι διαδικασία κατιούσα. Τα πάντα χωρίζονται σ' αυτά τα δύο βήματα για να συμμετέχουν όλοι/ες, για να διατηρείται η εσωτερική δημοκρατία.

Μέσα στην καθημερινή ζωή των αγροκτημάτων υπάρχουν πολλές δυνατότητες συνεργασίας μεταξύ των αγροτών, όπως η κοινή προσπάθεια για την αποπεράτωση ενός έργου, π.χ. το χτίσιμο ενός σπιτιού.

Από Δευτέρα ως και Παρασκευή τα γεύματα είναι κοινά, στον κοινό στεγασμένο χώρο του αγροκτήματος, εκεί όπου μας υποδέχτηκαν κι εμάς. Τρεις γυναίκες απασχολούνται με την προπαρασκευή των γευμάτων.

Οι δουλειές του αγροκτήματος χωρίζονται σε διάφορους τομείς, όπως παραγωγή, υπηρεσίες, εμπόριο κ.λπ.

Στο αγρόκτημα Lagoa do Junco καλλιεργούν κυρίως ρύζι. Ακόμα, εκτρέφονται κοτόπουλα και παράγεται γάλα. Ακολουθούνται οι βασικές αρχές του MST, δηλαδή προσπαθούν να καλλιεργούν με οικολογικό τρόπο. Υπάρχουν δυσκολίες στο να παράγονται προϊόντα απαλλαγμένα τελείως από χημικά, αλλά γίνεται προσπάθεια για ολοκληρωτική κατάργησή τους. Ήδη, στο αγρόκτημα το ρύζι παράγεται με απόλυτα οικολογικό τρόπο.

Το σκεπτικό στον τρόπο παραγωγής είναι πρώτα να καλλιεργούν για την κατανάλωση μέσα στο αγρόκτημα. Αν υπάρχει πλεόνασμα, μόνο τότε μιλούν για κέρδος.

Ο συνεταιρισμός του αγροκτήματος είναι οργανωμένος σε νομική μορφή ως εταιρεία. Μέσω της εταιρείας γίνονται οι συναλλαγές με τον υπόλοιπο κόσμο, ό,τι έχει σχέση με γραφειοκρατία ή εμπορικές συναλλαγές. Τα κέρδη που έχει ο συνεταιρισμός από την πώληση προϊόντων μοιράζονται στο τέλος κάθε αγροτικού έτους. Το αγροτικό έτος διαρκεί από 1η Αυγούστου έως 31 Ιουλίου. Στο τέλος, λοιπόν, αυτού του έτους κάθε ένας εισπράττει εκείνο που δικαιούται, βάσει των ωρών εργασίας που έχει προσφέρει.

Από τις αρχές της δεκαετίας του '80, το MST πρωταγωνιστεί στον αγώνα για αγροτική μεταρρύθμιση στη Βραζιλία. Τους προ MST αγώνες συντόνιζαν οι οργανώσεις των φτωχών καθολικών, που έχουν παίξει σπουδαίο ρόλο σε όλους τους κοινωνικούς αγώνες της Λα-

τινικής Αμερικής. Μετά το 1ο Συνέδριο του Κινήματος, το 1985, το MST άρχισε να μαζικοποιείται και να μετατρέπεται στον κύριο εκφραστή ενάντια στη φτώχεια των αγροτών και το κυρίαρχο οικονομικό σύστημα. Στη Βραζιλία, το 1% των ιδιοκτητών κατέχει το 45% του συνόλου της γης. Οι αγωνιστές του MST κάνουν πράξη το άρθρο του Συντάγματος που λέει ότι όταν η γη δεν συνεισφέρει προς όφελος του κοινωνικού συνόλου, τότε κρίνεται αντιπαραγωγική και αντιπαραγωγικό χαρακτηρίζεται κάθε αγρόκτημα που δεν καλλιεργείται στο 80% της έκτασής του. Σύμφωνα με το νόμο, οι εκτάσεις αυτές θα πρέπει να απαλλοτριώνονται προς όφελος των φτωχών αγροτών. Αλλά, απλά η διατύπωση ενός νόμου μπορεί να είναι κενό γράμμα, ό,τι δηλαδή συμβαίνει και με την πολιτική βούληση των αρχών της Βραζιλίας. Το MST ήρθε να εφαρμόσει στην πράξη αυτό το νόμο, αφού εκατομμύρια εκτάρια, κυρίως ιδιωτικές περιουσίες, μένουν ανεκμετάλλευτα στη Βραζιλία, ενώ από την άλλη είναι εκατομμύρια οι ακτήμονες αγρότες.

Όμως, το MST πρωταγωνιστεί και σε έναν ευρύτερο αγώνα, πέρα από την αγροτική μεταρρύθμιση. Έναν αγώνα για μιαν άλλη κοινωνία, όπου έννοιες όπως αξιοπρέπεια και αλληλεγγύη δεν θα ηχούν παράτονα. Έτσι, οι προσπάθειες εξάπλωσης των συνεταιρισμών, για αντίσταση στο υπάρχον οικονομικό σύστημα και όχι με σκοπό τον πλουτισμό, ή η καμπάνια συνειδητοποίησης των αγροτών, αποσκοπούν στην οικοδόμηση ενός διαφορετικού τύπου κοινωνίας.

Τα πρώτα χρόνια του Κινήματος, αυτό που απασχολούσε αποκλειστικά τους αγρότες μαχητές του MST ήταν το ζήτημα της γης και πώς θα μπορέσουν να καταλάβουν ένα αγρόκτημα. Από το 1995, όμως, και μετά, καθώς στα κατειλημμένα αγροκτήματα δημιουργήθηκαν οργανωμένα «χωριά», ο προβληματισμός επεκτάθηκε και σε άλλους τομείς που διακρίνουν τις οργανωμένες κοινωνίες, όπως το ζήτημα της εκπαίδευσης, τα προγράμματα υγείας, η κάλυψη αναγκών υποδομής των αγροκτημάτων, η αντιμετώπιση της γραφειοκρατίας κ.λπ. Όπως χαρακτηριστικά τόνισαν αγρότες του αγροκτήματος Lagoa do Junco, δεν υπάρχουν συνταγές. Καθημερινά οικοδομούνται οι προτάσεις και οι διαδικασίες που θα οδηγήσουν σε καλύτερα αποτελέσματα. Το ίδιο συμβαίνει και στις σχέσεις μεταξύ του συνεταιρισμού και των μεμονωμένων οικογενειών.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα της Βραζιλίας είναι το κακό οικονομικό σύστημα της χώρας. Η πλειοψηφία των μελών του MST είναι άτομα αποκλεισμένα από τη βραζιλιάνικη κοινωνία. Ό,τι έχει κερδηθεί ως τώρα είναι αποτέλεσμα αγώνων, αλλιώς η κυβέρνηση δεν ενδιαφέρεται.

Από την επίσκεψη στο αγρόκτημα θα θέλαμε να κρατήσουμε κάποια σημεία:

- Τη συνειδητοποίηση των μελών του MST ότι σκοπός δεν είναι μόνο να βρεθεί ένα κομμάτι γης για καλλιέργεια, αλλά ο αγώνας για διαφορετική καθημερινότητα και προοπτική από τις επιλογές του νεοφιλελευθερισμού. Οι ακτήμονες αγρότες του MST δεν αρκούνται στο να λύσουν πρόσκαιρα το πρόβλημα της οικογένειάς τους, αλλά γνωρίζουν ότι τα προβλήματα και οι λύσεις βρίσκονται και παραπέρα, σε όλο το φάσμα της καθημερινής ζωής.

- Τον πολιτικό αγώνα του MST για στήριξη και εξάπλωση των συνεταιρισμών, ως τρόπο αντίληψης της κοινωνικής ζωής, ως απάντηση στην απομόνωση και την εξατομίκευση. Παρ' όλα αυτά, οι ίδιοι οι υπέρμαχοι των συνεταιρισμών, αν και πιστεύουν ότι με τους συνεταιρισμούς τα οφέλη είναι μεγαλύτερα σε όλους τους τομείς, επιμένουν ότι η ένταξη σε αυτούς θα πρέπει να είναι απόλυτα εθελοντική και αποτέλεσμα συνειδητής απόφασης.

- Η πεποίθηση ότι δεν υπάρχουν συνταγές ούτε ενδεδειγμένες λύσεις. Τα πάντα δοκιμάζονται καθημερινά σε όλα τα επίπεδα της καθημερινής ζωής, όπως και το θέμα της διαφορετικής αντίληψης για συνεταιριστική ή ιδιωτική οργάνωση.

- Τη συνεύρεση ανθρώπων από διαφορετικά μέρη του κόσμου, μιας και η επίσκεψη πραγματοποιήθηκε τις ημέρες των εργασιών του Παγκόσμιου Κοινωνικού Φόρουμ στο Πόρτο Αλέγκρε. Βραζιλιάνοι, ιθαγενείς από το Εκουαδόρ, Ευρωπαίοι, Λατινοαμερικάνοι, Φιλιππινέζοι κ.ά. είχαν την τύχη να συνευρεθούν μ' αυτούς τους αποτελεσματικούς μαχητές αγρότες και να ανταλλάξουν εμπειρίες και γνωριμία μεταξύ τους. Το έργο όλων όσοι βρεθήκαμε εκεί είναι να μεταδώσουμε την εμπειρία μας, τόσο την πολιτική όσο και τη συναισθηματική, απ' αυτή τη συνάντηση για να μας βοηθήσει στην ενατένιση των οραμάτων μας.

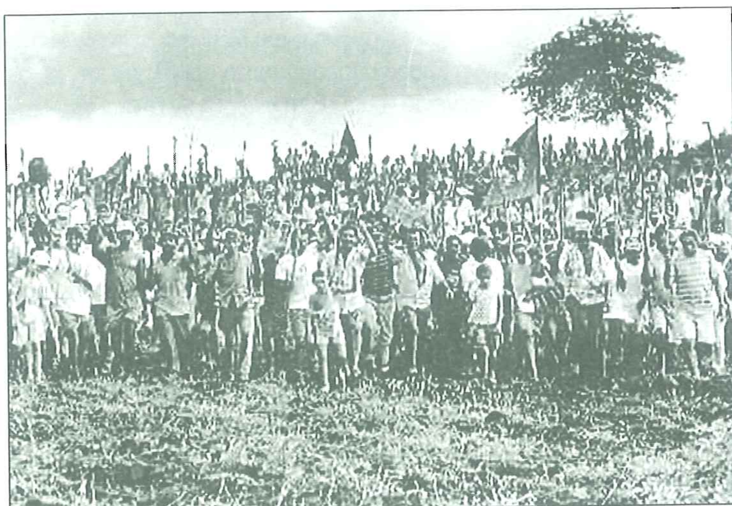
ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Η γη μας, οι αξίες μας,

Η συνέντευξη που ακολουθεί δόθηκε, στα τέλη του περασμένου Γενάρη, από τους Ailton Croda και Giovani Thomé στα γραφεία του Κεντρικού Συνεταιρισμού των Κατειλημμένων Αγροκτημάτων της Ρίο Γκράντε ντο Σουλ, στο Πόρτο Αλέγκρε.

Σε αρκετά σημεία, οι πληροφορίες που δίνονται αφορούν μόνο στην πολιτεία Ρίο Γκράντε ντο Σουλ, μιας και η κατάσταση σε άλλες βραζιλιάνικες πολιτείες είναι διαφορετική.

Ο Ailton Croda είναι μέλος του διοικητικού συμβουλίου του Κεντρικού Συνεταιρισμού της πολιτείας, ενώ ο Giovani Thomé δραστηριοποιείται στον τομέα των συνεταιρισμών.

Ας ξεκινήσουμε με μερικά στοιχεία από την ιστορία του MST...

Το MST συνεχίζει έναν αγώνα που υπήρχε ενάντια στην ανισότητα και ενάντια στον ιμπεριαλισμό πολύ πριν. Ήδη από τον 19ο αιώνα διακρίνουμε αγώνες για αγροτική μεταρρύθμιση. Κατά τη διάρκεια της δικτατορίας, δημιουργήθηκαν οι συνθήκες για να ιδρυθεί το MST.

Στα τέλη της δεκαετίας του '70, ένα πρόβλημα που έγινε αφορμή για να ξαναρχίσουν οι αγώνες του αγροτικού πληθυσμού ήταν η κατασκευή μεγάλων υδροηλεκτρικών φραγμάτων που στέρησαν τη γη από πολλούς αγρότες. Ένα από τα πολλά παραδείγματα είναι το τεράστιο υδροηλεκτρικό φράγμα που κατασκευάστηκε στη λίμνη Ιταϊπού, όπου μεγάλες εκτάσεις γης καλύφθηκαν από νερό για τις ανάγκες του φράγματος. Οι αγρότες που έμειναν χωρίς γη εξεγέρθηκαν. Το ίδιο χρονικό διάστημα, μια φυλή ιθαγενών στην περιοχή Ρίο Γκράντε ντο Σουλ εξεγέρθηκαν και διώξανε μεγαλογαιοκτήμονες που είχαν καταλάβει τη γη τους. Ένα άλλο φαινόμενο εκείνης της περιόδου ήταν ότι πάρα πολλοί άνθρωποι άφησαν τη γη τους επιχειρώντας μια μεγάλη έξοδο αγροτικού πληθυσμού προς τις πόλεις. Αλλά σ' αυτές τις πόλεις δεν μπόρεσαν να βρουν σπίτι, εργασία κ.λπ. και έτσι αναγκάστηκαν να ξαναγυρίσουν.

Έτσι, εκείνη την εποχή, από διαφορετικές αιτίες και καταστάσεις, κυρίως στο νότο της Βραζιλίας, ένα μεγάλο κομμάτι αγροτών έμεινε χωρίς γη, χωρίς τη δυνατότητα να την καλλιεργήσει. Αντικειμενικά υπήρχαν οι συνθήκες για να δημιουργηθεί ένα κίνημα ακτημόνων.

Η πρώτη μεγάλη κατάληψη γης έγινε κοντά στην πόλη Σαρανγκί, στο νότο της Βραζιλίας, στο βόρειο τμήμα της πολιτείας Ρίο Γκράντε ντο Σουλ, το 1979. Καταλήφθηκε το αγρόκτημα Μακάλι.

Έπειτα, την ίδια χρονιά, σε άλλη περιοχή, τη Ναταλί, που ήταν σημαντικό πέρασμα, έγιναν καταλήψεις όχι σε κάποιο συγκεκριμένο αγρόκτημα αλλά σε πολλά αγροκτήματα, λόγω της σπουδαιότητας της περιοχής. Την ίδια εποχή κατελήφθη και το αγρόκτημα Ανόνι. Αυτοί είναι οι τρεις σταθμοί της απαρχής του Κινήματος: το Σαρανγκί ως το ξεκίνημα των καταλήψεων, μετά η Ναταλί γιατί οι αγρότες κατάφεραν μετά από πολύ αγώνα να καταλάβουν τα αγροκτήματα, και, ο τρίτος, το αγρόκτημα Ανόνι, όπου έγινε η πρώτη μεγάλη οργανωμένη εγκατάσταση αγροτών σε κατειλημμένη γη. Με αφορμή αυτές τις πρώτες εμπειρίες και αντίστοιχες από άλλες περιοχές της Βραζιλίας, οι αγρότες άρχισαν να ανταλλάσσουν πληροφορίες και το 1984 έγινε η πρώτη μεγάλη συνάντηση αγροτών όλης της χώρας, στην πόλη Κασκαβέλ. Μπορούμε να πούμε ότι το 1984 ιδρύθηκε το MST σαν μια πρωτοβουλία αγροτών απ' όλη τη χώρα.

Σήμερα πόσα άτομα δραστηριοποιούνται στο MST;

Σε όλη τη Βραζιλία υπάρχουν 150.000 οικογένειες που διαμένουν και εργάζονται ήδη μέσα σε κατειλημμένα αγροκτήματα και 100.000 οικογένειες οι οποίες βρίσκονται σε προσωρινές εγκαταστάσεις (acampamentos). Στη Ρίο Γκράντε ντο Σουλ υπάρχουν 8.100 οικογένειες μέσα σε κατειλημμένα αγροκτήματα και 2.100 σε προσωρινές εγκαταστάσεις. Στη Ρίο Γκράντε ντο Σουλ έχουν καταληφθεί ήδη 188.000 εκτάρια γης. Επίσης, υπάρχουν πολλοί οι οποίοι δεν ζουν σε κατειλημμένα αγροκτήματα, απλά δραστηριοποιούνται για το κίνημα.

Η δράση του MST απλώνεται σε όλη τη Βραζιλία; Υπάρχει συντονισμός για δράση ανάμεσα στις διαφορετικές περιοχές;

Σήμερα, το MST είναι οργανωμένο σε 23 πολιτείες της Βραζιλίας, δηλαδή ουσιαστικά σε όλες τις πολιτείες υπάρχουν οργανωμένες γραμματείες.

Η οργανωτική δομή του Κινήματος είναι η εξής: σε κάθε κατειλημμένο αγρόκτημα υπάρχει ένα συ-

ο αγώνας μας

ντονιστικό. Σε κάθε περιοχή της χώρας υπάρχει μια περιφερειακή συντονιστική γραμματεία. Και όλα αυτά τα όργανα συντονίζονται στον Κεντρικό Συνεταιρισμό σε επίπεδο πολιτείας. Κάθε περιοχή, κάθε γραμματεία ή διεύθυνση περιοχής εκλέγει έναν εκπρόσωπο για το πολιτειακό συντονιστικό. Και κάθε πολιτεία στέλνει έναν εκπρόσωπο στον Κεντρικό Εθνικό Συνεταιρισμό, ο οποίος εδρεύει στο Σάο Πάολο. Όλες αυτές οι γραμματείες είναι διαρκή όργανα, δηλαδή και οι πολιτειακές γραμματείες αλλά και η κεντρική γραμματεία του Σάο Πάολο λειτουργούν όλο το χρόνο. Αυτή είναι η οργανωτική δομή που ακολουθείται από το Κίνημα. Επίσης, θα πρέπει να διευκρινίσουμε ότι σε κάθε κατειλημμένο αγρόκτημα δημιουργείται ένας συνεταιρισμός, που λειτουργεί με νόμιμη μορφή. Υπάρχουν οι νόμιμοι εκπρόσωποι αυτού του συνεταιρισμού, όπως και άλλοι εκπρόσωποι για νομικά ή εμπορικά ζητήματα κ.λπ.

Τα περισσότερα στελέχη διαμένουν στα κατειλημμένα αγροκτήματα. Εκεί ζουν και εργάζονται. Όταν χρειάζεται να συζητήσουν κάτι, οι αντιπρόσωποι έρχονται ή στην πρωτεύουσα της πολιτείας ή πάνε στο Σάο Πάολο για να παραστούν σε κάποια συνεδρίαση και, μετά το τέλος της συνεδρίασης, γυρίζουν πίσω στα αγροκτήματα. Έτσι, λοιπόν, τα στελέχη δεν βρίσκονται σε κάποια κεντρική γραμματεία αλλά δουλεύουν στην περιοχή.

Αυτά τα όργανα, είτε τα πολιτειακά είτε το κεντρικό στο Σάο Πάολο, παίρνουν κάποιες αποφάσεις που θα πρέπει να τηρηθούν από τα κατειλημμένα αγροκτήματα;

Υπάρχει μεγάλη διαφορά ανάμεσα στο MST και σ' ένα πολιτικό κόμμα. Το MST δεν έχει ούτε επαγγελματίες πολιτικούς ούτε δουλεύει στη βάση της εκπροσώπησης, να ψηφιστούν κάποιοι ως μόνιμοι εκπρόσωποι, να πάρουν μία απόφαση που οι άλλοι θα πρέπει να τηρήσουν. Αυτό που συμβαίνει είναι ότι τα άτομα τα οποία στέλνονται στις συναντήσεις ως αντιπρόσωποι είναι εργάτες γης, και μετά το τέλος των συναντήσεων γυρίζουν στα αγροκτήματα που διαμένουν. Εκεί συζητιούνται οι αποφάσεις και οι απόψεις. Οι ίδιοι οι αγρότες που γνωρίζουν την πραγματικότητα είναι αυτοί οι οποίοι συζητούν και αποφασίζουν και εκτελούν. Μερικές φορές συμβαίνει κάποια κεντρικά όργανα να πάρουν μια απόφαση που σε τοπικό επίπεδο να μην εφαρμοστεί. Μπορεί κάποιοι να διαφωνούν με μία απόφαση ή να έχουν πρακτικές δυσκολίες για να την εφαρμόσουν, οπότε σ' αυτή την περίπτωση δεν εφαρμόζεται.

Υπάρχει ένας διαχωρισμός μεταξύ acampamento και assentamento. Τι είναι το ένα και τι είναι το άλλο;

Η διαφορά είναι η εξής: το acampamento είναι μια προσωρινή εγκατάσταση, δηλαδή οι αγρότες, όλες οι οικογένειες, εγκαθίστανται με σκηνές είτε σε κάποια εθνική οδό είτε έξω από κάποιο αγρόκτημα το οποίο ήδη έχει χαρακτηριστεί ότι είναι υπό απαλλοτρίωση. Σύμφωνα με το Σύνταγμα της χώρας, ένα αγρόκτημα θα πρέπει να πληροί τους όρους της κοινωνικής λειτουργίας της ιδιοκτησίας. Τα μη παραγωγικά αγροκτήματα, και μη παραγωγικό είναι αυτό το οποίο δεν παράγει στο 80% της έκτασής του, πρέπει να απαλλοτριωθούν από το κράτος και να δοθούν σε ακτήμονες αγρότες. Ένα αγρόκτημα που παράγει μόνο στο μισό της έκτασής του είναι ένα αγρόκτημα μη παραγωγικό και γι' αυτό πρέπει να απαλλοτριωθεί και να παραχω-

ρηθεί στους ακτήμονες. Έξω από τέτοια αγροκτήματα οι αγρότες εγκαθίστανται προσωρινά, μέχρι την ώρα που θα τα καταλάβουν. Αυτό είναι το **acampamento**, μια **μορφή αγώνα**. Κάποια στιγμή, καταφέρνουν να μπούνε μέσα, να εγκατασταθούν και να αρχίσουν να δουλεύουν και να παράγουν. Αυτό είναι το **assentamento**, η εγκατάσταση σε κατειλημμένο αγρόκτημα, μια **μορφή κατάκτησης**.

Πώς οργανώνεται η καθημερινή ζωή μέσα στα κατειλημμένα αγροκτήματα;

Γενικά, αρχή του Κινήματος είναι η οργάνωση συνεταιρισμών και συνεργατικών δομών σε όλα τα επίπεδα. Υπάρχουν πάρα πολλοί τρόποι συνεργασίας και πάρα πολλές εμπειρίες, αυτό εξαρτάται από τους ίδιους τους αγρότες.

Το πρώτο θέμα είναι το πώς θα δημιουργηθούν σχολεία στις προσωρινές εγκαταστάσεις (acampamentos) έξω από τα αγροκτήματα. Αυτή η προσωρινή εγκατάσταση μπορεί να κρατήσει λίγους μήνες, αλλά μπορεί να κρατήσει και χρόνια και εκεί οι συνθήκες δεν είναι καλές. Καταφέραμε να κάνουμε μια συμφωνία με την κυβέρνηση της πολιτείας να δημιουργηθεί αυτό που αποκαλείται «περιπλανώμενο σχολείο». Έτσι λοιπόν, τα παιδιά τα οποία βρίσκονται σ' αυτή την προσωρινή και δύσκολη κατάσταση πάντα έχουν δασκάλους για να τους κάνουν τα μαθήματα. Και όταν αργότερα κάποια οικογένεια φύγει για μια μεγάλη πόλη ή μπορέσει να μπει σε κάποιο αγρόκτημα και να εγκατασταθεί εκεί, αυτές οι χρονιές που τα παιδιά έκαναν μαθήματα με βάση αυτό το «περιπλανώμενο σχολείο» αναγνωρίζονται ως χρονιές κανονικού σχολείου.

Αυτό συμβαίνει μόνο εδώ, στη Ρίο Γκράντε ντο Σουλ;

Προς το παρόν, μόνο εδώ. Δεν το δέχτηκαν άλλες πολιτείες. Εδώ έχει ψηφιστεί νόμος της πολιτείας, ο οποίος ήδη έχει αρχίσει να εφαρμόζεται μ' αυτό το σύστημα, αλλά άλλες πολιτείες και η ομοσπονδιακή κυβέρνηση απορρίπτουν κάτι ανάλογο.

Πώς οργανώνεται η παραγωγή στα κατειλημμένα αγροκτήματα;

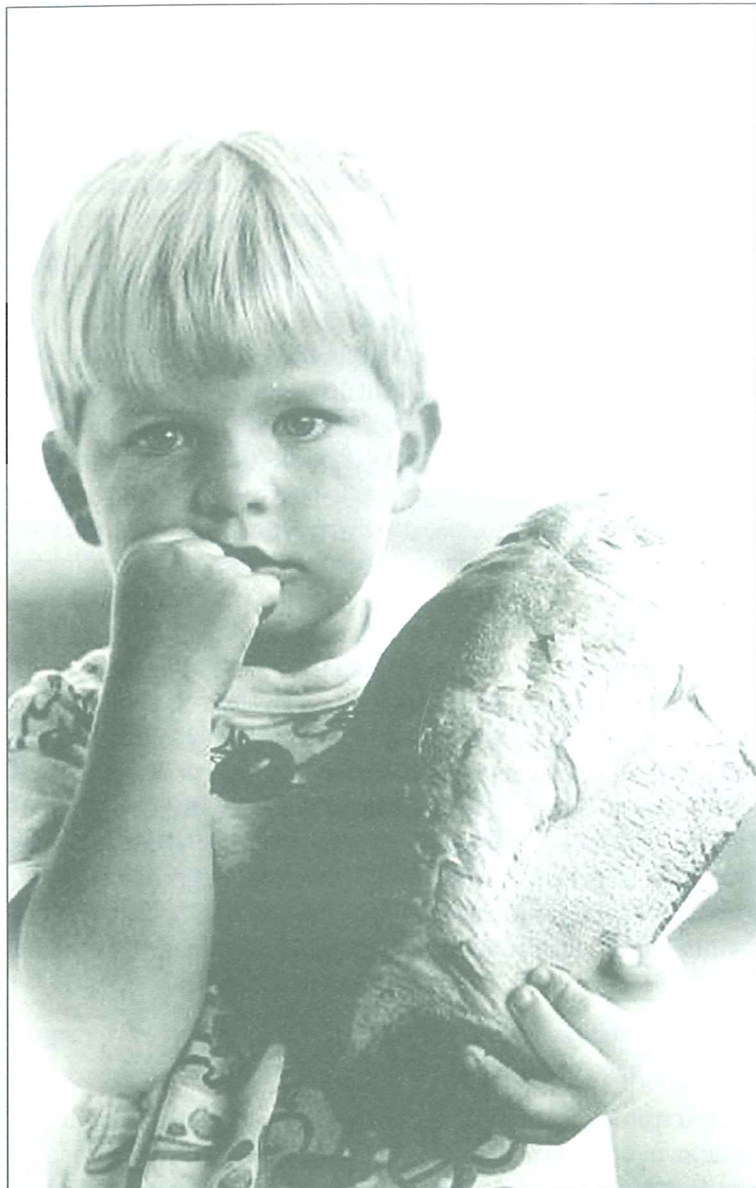
Υπάρχουν τρεις μορφές παραγωγής: η οικογενειακή παραγωγή, όπου μια οικογένεια έχει από 18 μέχρι 40 εκτάρια για να καλλιεργεί, υπάρχουν οι ενώσεις που απαρτίζονται από 10-12 οικογένειες οι οποίες καλλιεργούν ατομικά αλλά συνεργάζονται μεταξύ τους, δηλαδή το τρακτέρ μπορεί να είναι κοινό, ο σπόρος κοινός κ.λπ., και υπάρχουν και οι συνεταιρισμοί όπου όλα είναι συλλογικά, οι αποφάσεις, η γη και τα μέσα παραγωγής. Από τις 8.100 οικογένειες που ζουν σε κατειλημμένα αγροκτήματα στην πολιτεία Ρίο Γκράντε ντο Σουλ, οι 1.200 ανήκουν σε συνεταιρισμούς, οι 1.800 οργανώνονται σ' αυτές τις ενώσεις των 10-12 οικογενειών και οι υπόλοιπες δουλεύουν σε ατομική βάση.

Στην οικογενειακή παραγωγή και στις ενώσεις των οικογενειών, κάθε οικογένεια κανονίζει τη ζωή της όπως θέλει. Στους συνεταιρισμούς που η γη είναι κοινή, υπάρχει χωρισμός εργασιών. Άλλοι ασχολούνται στα χωράφια, άλλος με τα ζώα κ.λπ. Σ' αυτούς τους συνεταιρισμούς κάθε ένας δουλεύει ορισμένες ώρες τη βδομάδα και όταν έρθει η ώρα του απολογισμού κάθε ένας παίρνει, με βάση τις ώρες που έχει εργαστεί, ένα τμήμα του τελικού κέρδους.

Επίσης, έχουν αρχίσει να αναπτύσσονται μικρές βιομηχανίες αγροτικών προϊόντων. Εδώ, στη Ρίο Γκράντε ντο Σουλ δουλεύουν με αλλαντικά, με μαρμελάδες, χυμούς και κονσέρβες από ροδάκινα, σταφύλια και αχλάδια, όλα με οικολογικά κριτήρια καλλιέργειας και συσκευασίας. Επίσης, καλλιεργείται και συσκευάζεται μάτε, αρκετό ώστε να πουλιέται και σε άλλες περιοχές της Βραζιλίας και να γίνεται και εξαγωγή, προωθείται η παραγωγή σπόρων, όπως επίσης η εμφιάλωση γάλακτος και η παραγωγή γαλακτοκομικών προϊόντων. Υπάρχουν 84 αγροτοβιομηχανίες του MST σε όλη τη χώρα. Στο Σάο Πάολο ήδη υπάρχει ένα κατάστημα που πουλάει τα προϊόντα του MST και σε λίγο καιρό θα ανοίξει στην κεντρική αγορά στο Πόρτο Αλέγκρε ένα ανάλογο κατάστημα.

Στη Βραζιλία παλεύουμε για την αγροτική μεταρρύθμιση, αλλά το θέμα, όπως έχουμε καταλάβει, είναι ότι πρέπει να γίνει αλλαγή του οικονομικού μοντέλου. Δε αρκεί μόνο να δώσουμε γη σε κάποιους γιατί με το σημερινό οικονομικό σύστημα οι αγρότες δεν μπορούν να επιζήσουν, ακόμη κι αν έχουνε γη. Αυτό, λοιπόν, είναι το ζήτημα, δηλαδή όχι μόνο να αναδιανείμουμε τη γη αλλά να μπορέσουμε να έχουμε κι ένα διαφορετικό μοντέλο για την επιβίωση.

Το MST έχει πρόγραμμα για την αγροτική μεταρρύθμιση και, μεταξύ άλλων, έχουμε κάνει μια πρόταση σχεδίου νόμου όπου θα απαγορεύεται οποιοσδήποτε να κατέχει ιδιοκτησία γης πάνω από 700 εκτάρια. Έτσι, θα λυνόταν το ζήτημα των τεράστιων εκτάσεων γης υπό τον ίδιο γαιοκτήμονα. Αυτή η πρόταση υποστηρίζεται από το PT, την CUT που είναι το μεγάλο αριστερό συνδικάτο, τη Βραζιλιάνικη Ένωση για την Αγροτική Μεταρρύθμιση κ.λπ. Ήδη έχουμε μαζέψει 2.000.000 υπογραφές. Ο νόμος ορίζει ότι για να γίνει πρόταση νόμου απαιτούνται τουλάχιστον 3.000.000 υπογραφές, εμείς όμως θέλουμε να τις ξεπερά-

σουμε συγκεντρώνοντας 4.000.000.

Πιστεύετε ότι αν γίνει η συγκεκριμένη πρόταση νόμου το Κογκρέσο θα την υπερψηφίσει;

Όχι. Δεν υπάρχει καμιά περίπτωση.

Το MST υποστηρίζει στο πρόγραμμά του ή εφαρμόζει στην πράξη και διαφορετικούς τρόπους καλλιέργειας; Ποια είναι η γνώμη σας για τις μονοκαλλιέργειες;

Επιδίωξή μας είναι: οι καλλιέργειες σε πρώτο βαθμό να παράγουν τα απαραίτητα προϊόντα για να ζουν οι ίδιοι οι αγρότες, να τρώνε με αφθονία ό,τι χρειάζονται οι ίδιοι με τη δικιά τους παραγωγή. Κατά δεύτερο λόγο να μπορούν να δημιουργούν οι ίδιοι σπόρους για να μην αγοράζουν το πακέτο σπόροι – λιπάσματα - κ.λπ. έτοιμο, αλλά οι ίδιοι να έχουν μια βάση για να αναπαράγουν την καλλιέργεια. Το τρίτο που θέλουμε να πετύχουμε είναι όλοι να έχουν εγγυημένο ένα ελάχιστο εισόδημα το οποίο θα τους χρησιμεύει να ζουν αξιοπρεπώς, να ντύνονται, να διασκεδάζουν κ.λπ. Ένα ελάχιστο εισόδημα για να μπορεί ο άνθρωπος να μείνει στην αγροτική περιοχή είναι σήμερα περίπου 200 ρεάις [100 δολάρια] κατά κεφαλήν το μήνα. Και να υπάρχει ένα μοντέλο το οποίο να σέβεται τις οικολογικές ανάγκες, τόσο του καλλιεργητή όσο και του καταναλωτή, δηλαδή να μη χρησιμοποιούνται τοξικές ή άλλες ουσίες οι οποίες βλάπτουν την υγεία, και σε καμιά περίπτωση γενετικά μεταλλαγμένοι σπόροι.

Οι μονοκαλλιέργειες είναι μεγάλο πρόβλημα. Ένα πολύ ενδιαφέρον στοιχείο είναι ότι το 70% των προϊόντων λαϊκής κατανάλωσης, δηλαδή φασόλια, ρύζι, πατάτες, γάλα κ.λπ., παράγεται από μικρούς αγρότες. Ως μικρούς αγρότες εννοούμε αυτούς που κατέχουν από 1 μέχρι 100 εκτάρια. Ουσιαστικά είναι αυτοί που παράγουν όλη την παραγωγή για κατανάλωση μέσα στη χώρα. Οι μεγαλογαιοκτήμονες παράγουν ζαχαροκάλαμα ή κάτι άλλο με μονοκαλλιέργεια, αποκλειστικά για εξαγωγή. Και καθώς οι μικροί αγρότες αναγκάζονται να φύγουν από την ύπαιθρο, σήμερα η χώρα αναγκάζεται να εισάγει φασόλια και ρύζι και φαίνεται ότι η κυβέρνηση προτιμά να εισάγει βασικά προϊόντα λαϊκής κατανάλωσης απ' το να κρατήσει τους αγρότες στα χωράφια.

Μπορείτε να μας περιγράψετε και με κάποια στατιστικά στοιχεία τα προβλήματα των αγροτών στη Βραζιλία;

Η κατάσταση είναι η εξής: σήμερα το 18% του πληθυσμού της Βραζιλίας είναι αγρότες, ενώ το 1970 ήταν το 80%. Σήμερα υπάρχουν 4.900.000 μικρές αγροτικές ιδιοκτησίες. Η εκτίμηση του υπουργείου Γεωργίας είναι ότι θα μείνουν προοπτικά στην ύπαιθρο 600.000 οικογένειες. Οι υπόλοιπες θα ακολουθήσουν το δρόμο που οδηγεί στις μεγαλουπόλεις, γεγονός που θα αυξήσει την αθλιότητα και την πείνα. Ενώ 100.000 οικογένειες εγκαταστάθηκαν το 2000 σε αγροκτήματα σε όλη τη Βραζιλία, 900.000 αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν την ύπαιθρο.

Επίσης, χρειάζεται να γίνει μια καμπάνια συνειδητοποίησης των αγροτών για να μπορέσουν να παραμείνουν στην ύπαιθρο, καλλιεργώντας σύμφωνα με τις ανάγκες τους και όχι σύμφωνα με τα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα. Το MST έχει ξεκινήσει ήδη μια τέτοια καμπάνια, που στόχο της έχει τη συνειδητοποίηση του αγροτικού πληθυσμού και τη συνεργασία του σε συνεταιρισμούς.

Πώς αντιμετωπίζεται το MST από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση; Από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης;

Δεν μπορεί να γίνει αγροτική μεταρρύθμιση διατηρώντας το υπάρχον καπιταλιστικό σύστημα. Ο νεοφιλελευθερισμός είναι μια πολιτική που απευθύνεται στο 30% του πληθυσμού. Οι άλλοι πρέπει να εξαφανιστούν. Γι' αυτό το λόγο το MST αγωνίζεται και στην κατεύθυνση του να γίνει μια συνολικότερη μεταρρύθμιση για να μπορέσουν να επιβιώσουν όλοι αυτοί που ο νεοφιλελευθε-

ρισμός αποκλείει. Η γεωργία στη Βραζιλία έχει εγκαταλειφθεί από την πολιτική που ακολουθεί η κυβέρνηση του Φερνάντο Ενρίκε Καρντόζο. Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης επιτίθενται στο MST, μιλώντας άσχημα για τους αγώνες του για να μας στερήσουν τη λαϊκή απήχηση και γενικά να μας εκφοβίσουν. Η δικαιοσύνη είναι εναντίον μας και υπάρχουν πάρα πολλές περιπτώσεις βίας και δολοφονιών. Το 2000, από το Μάρτιο μέχρι το Δεκέμβριο, σκοτώθηκαν 13 μέλη του Κινήματος. Στα 20 χρόνια ιστορίας του MST έχουν σκοτωθεί από την αστυνομία, το στρατό ή τους ένοπλους φρουρούς των μεγάλων αγροκτημάτων περίπου 1.800 άτομα, είτε μέλη του MST είτε αγωνιστές αγροτικών συνδικάτων είτε μέλη των εκκλησιαστικών οργανώσεων βάσης, στενά συνδεδεμένα με τους αγώνες του MST. Γι' αυτές τις 1.800 δολοφονίες, μόνο σε τρεις δίκες μέχρι τώρα έχουν καταδικαστεί οι ένοχοι και υπάρχουν κι άλλες 8 δίκες στις οποίες ακόμα δεν έχει κλείσει η υπόθεση. Σ' όλες τις άλλες περιπτώσεις, για 1.840 άτομα, δεν έχει γίνει δίκη ή διακόπηκε.

Αυτή τη στιγμή, υπάρχουν μέλη του MST στη φυλακή;

Κανένας. Πολύ πρόσφατα απελευθερώθηκαν 6 μέλη του Κινήματος, που είχαν συλληφθεί μετά από διαμαρτυρία εξαιτίας της αύξησης των διοδίων. Έμειναν ενάμιση χρόνο στη φυλακή χωρίς να έχουν καταδικαστεί.

Ποιες είναι οι σχέσεις του MST με τις εκκλησιαστικές οργανώσεις βάσης;

Μέχρι σήμερα εξακολουθούν να υπάρχουν πάρα πολύ καλές σχέσεις. Κάνοντας μια εμπειρική κατανομή θα μπορούσαμε να πούμε ότι ένα 30% της καθολικής εκκλησίας είναι προοδευτικοί. Ένα άλλο 30% μπορεί να ακολουθήσει ή να βοηθήσει και ένα 40% είναι τελείως συντηρητικοί, με τους οποίους δεν έχουμε καμία επαφή. Το πρώτο κομμάτι, αυτό των προοδευτικών, δουλεύει πάρα πολύ στις αγροτικές περιοχές προσπαθώντας να εντείνει τη συνειδητοποίηση του κόσμου, να εξηγήσει την κατάσταση. Είναι σύμμαχοι και συνεργαζόμαστε σε πάρα πολλούς τομείς. Και η Ένωση Επισκόπων Βραζιλίας είναι ένα προοδευτικό όργανο, το οποίο μας βοηθάει πάρα πολύ. Ο πρόεδρός της είναι από τη Ρίο Γκράντε ντο Σουλ και σε διαπραγματεύσεις ή συγκρούσεις με τις αρχές οι επίσκοποι βοηθάνε πάρα πολύ το MST. Υπάρχει πολύ στενή συνεργασία και σεβασμός σε όλα τα ζητήματα, γιατί και το προοδευτικό κομμάτι της καθολικής εκκλησίας και το MST δουλεύουν με τους αποκλεισμένους, αποκλεισμένους από την κοινωνία, αποκλεισμένους από την παραγωγή. Υπάρχει, λοιπόν, κοινό ενδιαφέρον και κοινό έδαφος. Συνεπώς, οι σχέσεις είναι πάρα πολύ καλές. Ανάμεσα στους ευαγγελικούς και σε μέλη άλλων δογμάτων υπάρχουν άνθρωποι που ενδιαφέρονται, αλλά δεν υπάρχει μια σταθερή σχέση με αυτούς ούτε κάποια οργανωτική σύνδεση.

Υπάρχουν επαφές μεταξύ του MST και άλλων κοινωνικών κινημάτων, είτε μέσα στη Βραζιλία είτε στο εξωτερικό;

Σε σχέση με το εξωτερικό, οι σχέσεις είναι πάρα πολύ καλές. Επιδιώκεται η συνάντηση μελών των κινημάτων για ανταλλαγή εμπειριών και απόψεων. Για παράδειγμα, στο 4ο Εθνικό Συνέδριο του MST, που έγινε στη Μπραζίλια τον Αύγουστο του 2000, συμμετείχαν 11.400 αντιπρόσωποι του MST από διάφορες περιοχές και ήτανε παρόντες εκπρόσωποι από 24 χώρες. Εκτός αυτού, από άλλες 25 χώρες στάλθηκαν μηνύματα, χαιρετισμοί κ.λπ. Το MST δεν παλεύει μόνο για την αγροτική μεταρρύθμιση, αλλά ενάντια στο νεοφιλελευθερισμό και ενάντια στον αποκλεισμό. Αυτή είναι μια κοινή υπόθεση σε πάρα πολλές χώρες και το να υπάρχει συνεργασία ανάμεσα σε κινήματα διαφόρων χωρών είναι όχι μόνο κάτι φυσιολογικό, αλλά και απόλυτα αναγκαίο. Γιατί πρόκειται για έναν αγώνα ενάντια στο νεοφιλελευθερισμό, για έναν αγώνα για την επιβίωση και έναν αγώνα για τα ανθρώπινα δικαιώματα σε όλες τις ηπείρους.

Στο εσωτερικό της χώρας, υπάρχουν σχέσεις κυρίως με αγροτικά κινήματα: το MPA – Κίνημα Μικροκαλλιεργητών, το MMTR – Κίνημα Γυναικών Εργατριών Υπαίθρου, τις επιτροπές στήριξης του αγώνα για τη γη, το κίνημα όσων έχουν προσβληθεί από τα υδροηλεκτρικά φράγματα, την Ένωση Φοιτητών Γεωπονικών Σχολών, τοπικές εκκλησιαστικές οργανώσεις, όπως επίσης την CUT που είναι η συνομοσπονδία των αριστερών συνδικάτων, διάφορες επιτροπές στις πόλεις που στηρίζουν το MST κ.λπ. Ένα πρόβλημα είναι ότι πολλές απ' αυτές τις οργανώσεις δεν έχουν μεγάλη μαχητικότητα. Για παράδειγμα, ενώ το 1999 η CUT έκανε 460 απεργίες, το 2000 έγιναν μόνο 200. Αυτή η ύφεση των αγώνων στις πόλεις έχει επίπτωση και στους αγώνες των αγροτών. Επίσης, διατηρούμε πολύ καλές σχέσεις και με συνομοσπονδίες και σωματεία εργαζομένων, όπως

αυτές των μεταλλωρύχων, των τραπεζικών, των εμπόρων, των εργατών καουτσούκ, και τώρα τελευταία υπάρχει προσέγγιση με το συνδικάτο των φορτηγατζήδων.

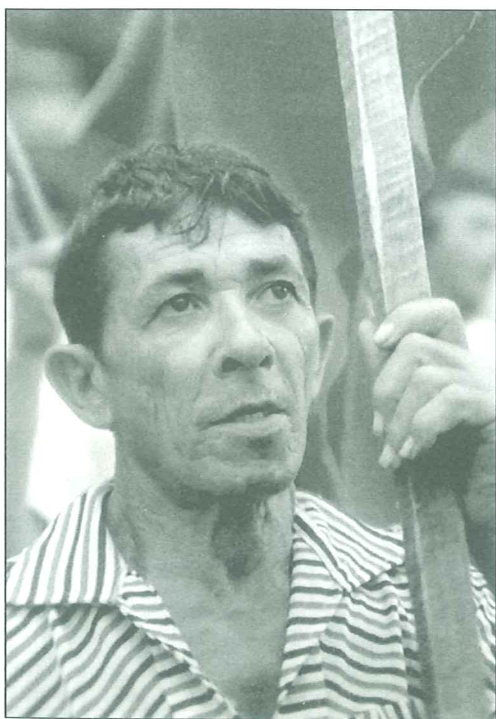
Επίσης, διατηρούμε συνεργασία και με πανεπιστήμια που συμμετέχουν στην οργάνωση μαθημάτων, όπως επίσης και με πολλούς δήμους ή κοινότητες στις οποίες έχουν γίνει καταλήψεις γης, μιας και βλέπουν με θετικό πνεύμα την εγκατάσταση αγροτών στην περιοχή τους και έτσι αυξάνονται οι πόροι, η τοπική κίνηση κ.λπ. Συνήθως οι κοινότητες αποκομίζουν οφέλη από τις καταλήψεις γης στην περιοχή τους, αλλά από την άλλη, επειδή οι αρχές είναι συνήθως αντιδραστικές, δεν αναγνωρίζουν τις καταλήψεις και επισήμως οι σχέσεις είναι πολύ ανταγωνιστικές.

Ποιες είναι οι σχέσεις με το PT;

Με το PT τα πράγματα είναι πολύ απλά: υπάρχουν κάποια κοινά πεδία, υπάρχουν και προβλήματα, αλλά κινούμαστε βάσει συνεργασιών. Δηλαδή, κάθε κομμάτι κάνει αυτό που νομίζει και αυτό που αποφασίζει. Όπου οι αποφάσεις και οι κινητοποιήσεις είναι κοινές, συνδεόμαστε και δρούμε από κοινού. Όταν υπάρξει διαφωνία, απλά χωρίζουν οι δρόμοι μας και κάθε κομμάτι ακολουθεί τον δικό του. Εκείνο που είναι βασικό είναι ότι καμία από τις δύο οργανώσεις δεν επεμβαίνει στην άλλη ούτε προσπαθούμε να συναινούμε. Όπου συναντιώνται οι απόψεις μας πορευόμαστε μαζί, αλλιώς όχι.

Εδώ, στη Ρίο Γκράντε ντο Σουλ, έχετε αντιμετωπίσει καταστολή από το PT;

Με το PT οι σχέσεις είναι καλές και συνδεόμαστε στενά. Από τα μέλη του MST το 90% είναι μέλη

του PT. Πιστεύουμε ότι σήμερα το PT είναι το καλύτερο κόμμα που υπάρχει στη χώρα, αλλά υπάρχουν μεγάλες διαφορές στο κοινωνικό πρόγραμμα, σ' αυτό το οποίο θέλει να κάνει το PT. Όσον αφορά στο αν υπήρξε καταστολή στη Ρίο Γκράντε ντο Σουλ, εμείς ουσιαστικά εκλέξαμε τον Ολίβιο Ντούτρα ως κυβερνήτη, με την έννοια ότι όταν έγινε η περιφερειακή συνδιάσκεψη του PT για το ποιος θα είναι υποψήφιος στις εκλογές της πολιτείας, το MST είχε 148 εκπροσώπους στο συνέδριο και όλοι αυτοί ψήφισαν Ντούτρα και όχι άλλους υποψήφιους δεξιάς τάσης. Συνεπώς, υπάρχει μια στενή σχέση, αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν κάνουμε κριτική, κυρίως στο ότι το PT είναι, κατά μία εκδοχή, ένα σοσιαλδημοκρατικό κόμμα. Κάνουμε κριτική σε πολλά συγκεκριμένες επιλογές του, στο ότι ουσιαστικά ο ίδιος ο κυβερνήτης δεν έχει καταφέρει να ελέγξει την εδώ εξουσία. Για παράδειγμα, στο τοπικό κοινοβούλιο, από τους 55 βουλευτές μόνο οι 13 είναι προοδευτικοί, οι άλλοι είναι πάρα πολύ συντηρητικοί. Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης είναι όλα συντηρητικά, οι δικαστές είναι όλοι συντηρητικοί και επίσης ο κυβερνήτης δεν έχει καταφέρει να ελέγξει την τοπική αστυνομία, η οποία κάνει ό,τι θέλει. Για παράδειγμα, πρόσφατα κάναμε μια διαμαρτυρία έξω από ένα υπουργείο και επενέβη η στρατιωτική αστυνομία χτυπώντας μας, προκλήθηκαν επεισόδια με αποτέλεσμα τον τραυματισμό ενός αστυνομικού και 7 μελών του MST.

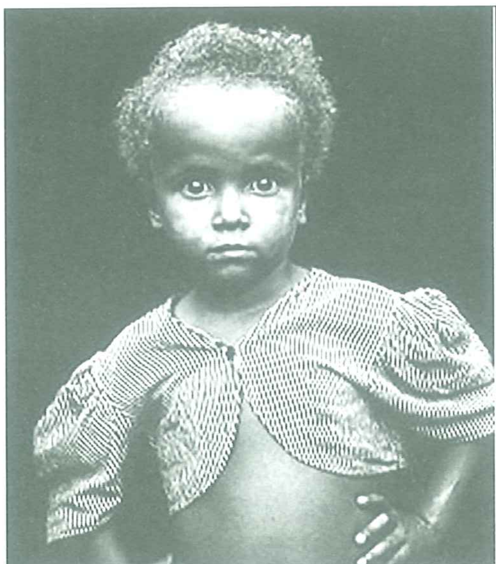
Σχετίζεται το MST με κάποια εσωτερική τάση του PT;

Δεν σχετιζόμαστε με καμία τάση μέσα στο κόμμα, σχετιζόμαστε ως άτομα με το κόμμα. Το MST είναι ένα κίνημα το οποίο δεν κάνει διάκριση ούτε σε θρησκεία ούτε σε χρώμα ούτε σε κάτι άλλο. Ένα μέλος του MST μπορεί να είναι μέλος οποιουδήποτε κόμματος νομίζει ότι είναι το καλύτερο. Ας διευκρινίσουμε κάτι: το MST δεν είναι ένα κομμάτι του PT, απλά οι περισσότεροι από τους αγωνιστές του πιστεύουν ότι το PT είναι το καλύτερο κόμμα. Για κάποια χρόνια είμαστε οργανωμένοι σε μία τάση του PT, αλλά αυτό αποδείχτηκε ότι ήταν λάθος και γι' αυτό το λόγο αυτή τη στιγμή έχουμε σχέση ατομικά ο καθένας με το κόμμα.

Και μια τελευταία ερώτηση: Υπάρχουν σκέψεις ή βλέψεις στο να γίνει το MST μια ξεχωριστή πολιτική οργάνωση;

Κατηγορηματικά, ΟΧΙ! Όμως, το MST πιστεύει ότι ο αγώνας για την αγροτική μεταρρύθμιση, ο αγώνας ενάντια στο νεοφιλελευθερισμό, για την καταστροφή του συστήματος, για την οικοδόμηση μιας κοινωνίας με σεβασμό στους εργαζόμενους, μιας κοινωνίας αξιοπρεπούς, πρέπει να ενώσει όλη την Αριστερά της Βραζιλίας. Και σ' αυτή την κατεύθυνση βοηθάμε πάρα πολύ στο να δημιουργηθεί η Consulta Popular (Λαϊκή Βούληση). Η Consulta Popular συγκεντρώνει όλους εκείνους τους αγωνιστές του λαού που, με τον έναν ή τον άλλο τρόπο, πιστεύουν ότι πρέπει

να οικοδομηθεί ένα λαϊκό πρόγραμμα για τη Βραζιλία. Αυτό το πρόγραμμα μπορεί να αποδοθεί με πέντε λέξεις: εξέλιξη, αυτοσυντήρηση, αλληλεγγύη, δημοκρατία και αξιοπρέπεια. Μέσα απ' αυτές τις πέντε λέξεις αποδίδεται αυτό το σχέδιο της Αριστεράς, το οποίο προωθούμε, και άρα, μ' αυτή την έννοια, μπορούμε να πούμε ότι έχουμε γενικότερη πολιτική δράση, αλλά δεν θέλουμε να γίνουμε ένα πολιτικό κόμμα.

Στην Consulta Popular συμμετέχουν και κάποιοι άλλοι;

Βρίσκεται στη διαδικασία οικοδόμησης. Υπάρχουν πολλές οργανώσεις της Αριστεράς που την υποστηρίζουν, αλλά πολλά κόμματα φοβούνται και έχουν δισταγμούς. Γιατί τα αριστερά κόμματα λειτουργούν κατά βάση ως εκλογικοί μηχανισμοί και εκείνο που τα ενδιαφέρει είναι οι εκλογές. Αλλά η άποψη της Consulta Popular και του MST είναι ότι το κοινοβούλιο, οι εκλογές κ.λπ. δεν έχουν πρωτεύουσα σημασία. Εκείνο το οποίο έχει σημασία είναι η οργάνωση του ίδιου του λαού και οι αγώνες του για να αλλάξει η κατάσταση. Υπό αυτήν την έννοια, εμείς δεν θέλουμε να δημιουργήσουμε ένα νέο κόμμα που να συμμετέχει στις εκλογές, αλλά θέλουμε να προωθηθούν οι λαϊκοί αγώνες μέσα από την ίδια την οργάνωση του λαού.

Η συνέντευξη δόθηκε στους
Γιάννη Αλμπάνη, Δημήτρη Δημούλη και Νίκο Κοκκάλα.

• εκτάριο • μάτε • Μπραζίλια • οικογένεια • παραγκουπόλεις • Πόρτο Αλέγκρε • Ρίο Γκράντε ντο Σουλ • σάμπα • FHC • PT • γκαούτσο • εκκλησιαστικές οργανώσεις βάσης • εκτάριο • μάτε • Μπραζίλια • οικογένεια • παραγκουπόλεις • Πόρ-

γκαούτσο: αναβάτες, φύλακες κοπαδιών, με χαρακτηριστική ικανότητα στη χρησιμοποίηση του λάσου. Οι γκαούτσος (στα πορτογαλικά) ή γκάουτσος (στα ισπανικά) εμφανίστηκαν ήδη από τον 16ο αιώνα στην πάμπα του Ρίο ντε Λα Πλάτα, αναπτύσσοντας δικά τους ήθη και έθιμα.

εκκλησιαστικές οργανώσεις βάσης: διεκδικητικές οργανώσεις καθολικών αγροτών ή πολιτών καθοδηγούμενες από το προοδευτικό κομμάτι της καθολικής εκκλησίας. Αυτό το θρησκευόμενο μαχητικό κομμάτι έχει παίξει πολύ σημαντικό ρόλο στους αγώνες των λαών της Λατινικής Αμερικής.

εκτάριο: 1 εκτάριο είναι έκταση 10.000 τετραγωνικών μέτρων ή ίσο με 10 στρέμματα. Τα μεγέθη στην Αμερική είναι τεράστια, οπότε δεν θα χρησίμευαν καθόλου τα κατά πολύ μικρότερα αντίστοιχα ευρωπαϊκά.

μάτε: αφέψημα ευρύτατα διαδεδομένο σε Αργεντινή, Παραγουάη, Ουρουγουάη και νότια Βραζιλία, το οποίο προέρχεται από τα φύλλα δενδρυλλίου με το ίδιο όνομα. Χαρακτηριστικός και ο τρόπος που πίνεται, αφού από το ίδιο σκεύος πίνει όλη η παρέα.

Μπραζίλια: πόλη ανύπαρκτη μέχρι το 1960 όταν οικοδομήθηκε για να γίνει η πρωτεύουσα της Βραζιλίας. Σήμερα, έχει πληθυσμό περίπου 1,5 εκατομμύριο κατοίκους. Είναι το διοικητικό κέντρο της χώρας, αντικαθιστώντας στο ρόλο της πρωτεύουσας το Ρίο ντε Ζανέιρο, που με τη σειρά είχε πάρει τα ηνία από την παραδοσιακή πρωτεύουσα του βορρά των γαιοκτημόνων, το Σαλβαντόρ.

οικογένεια: τα στοιχεία τα σχετικά με τους Βραζιλιάνους αγρότες δεν αφορούν σε άτομα, αλλά σε οικογένειες. Κάθε οικογένεια αποτελείται, κατά μέσον όρο, από 4-5 άτομα.

παραγκουπόλεις: ολόκληρες γειτονιές με πολύ πρόχειρα καταλύματα, από αγροτικό κυρίως πληθυσμό που έχει συρρεύσει στις μεγαλουπόλεις προς αναζήτηση -όπως φαίνεται, μάταια- μιας καλύτερης ζωής. Τεράστιες παραγκουπόλεις (φαβέλας) συναντούνται στο Σάο Πάολο και στο Ρίο ντε Ζανέιρο.

Πόρτο Αλέγκρε: η πρωτεύουσα των γκαούτσος της Βραζιλίας, με πληθυσμό 1.263.000 κατοίκους. «Καμάρι» του PT, όπου εδώ και 15 χρόνια εκλέγει δήμαρχο.

Ρίο Γκράντε ντο Σουλ: η νοτιότερη πολιτεία της Βραζιλίας, με έκταση 282.000 τετρ. χλμ. και πληθυσμό 9.127.611 κατοίκους. Πριν την ανεξαρτησία, διεκδικήθηκε από Πορτογάλους και Ισπανούς, και τελικά παραχωρήθηκε στους πρώτους με τη Συνθήκη του Σαν Ιλντεφόνσο (1777). Χαρακτηριστικό της πολιτείας η μεγάλη πλειοψηφία των λευκών έναντι των μαύρων, σε σχέση με βορειότερες περιοχές της χώρας. Επίσης, η πάμπα, τεράστια επίπεδη έκταση γης ιδανική για βοσκή ζώων, βοήθησε στην ανάπτυξη της κτηνοτροφίας με επικράτηση των συνηθειών των γκαούτσος, συγγενικές μ' αυτές των γκάουτσος των γειτονικών περιοχών της Αργεντινής και Ουρουγουάης.

σάμπα: ο ρυθμός που χορεύεται σε όλη τη Βραζιλία. Χαρακτηριστικές είναι οι σχολές της σάμπα, όπου προετοιμάζονται όλο το χρόνο για το καρναβάλι. Στις σχολές αυτές πηγαίνουν κυρίως άτομα από τις παραγκουπόλεις.

FHC: αρχικά του Fernando Henrique Cardoso, σημερινού προέδρου της Βραζιλίας. Συχνότατα στον γραπτό λόγο σημειώνεται με τα αρχικά. Συγγραφέας πολλών κοινωνιολογικών συγγραμμάτων, εξελέγη το 1995 ως σοσιαλιστής που θα προωθούσε την κοινωνική δικαιοσύνη. Στην πράξη, προωθεί τον νεοφιλελεύθερο εκσυγχρονισμό της βραζιλιάνικης οικονομίας - αλλά ας μην πάμε μακριά· κάτι ξέρουμε κι εμείς από σοσιαλιστές!

PT: το Κόμμα των Εργαζομένων δημιουργήθηκε πριν από 20 χρόνια από μεταλλωρύχους και σήμερα είναι από τις ισχυρότερες πολιτικές δυνάμεις της Βραζιλίας. Τα μέλη του είναι από μαχητές της άκρας Αριστεράς μέχρι σοσιαλδημοκράτες, που ολοένα κερδίζουν έδαφος μέσα στο κόμμα.

ΠΕΡΟΥ ΕΚΛΟΓΕΣ ΧΩΡΙΣ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ

Η πρόσφατη προεκλογική περίοδος στο Περού, είχε σημαντικές διαφορές από αυτές των τελευταίων χρόνων. Η διαφορά έγκειται όχι τόσο στις πολιτικές ιδέες και στα πρόσωπα, όσο στην απουσία του κλίματος τρομοκρατίας, καταστολής και χειραγώγησης που χαρακτήριζε τη δεκάχρονη διακυβέρνηση του Αλμπέρτο Φουχιμόρι.

Μέσα σε μια τέτοια ατμόσφαιρα και χάρις σε μια απροκάλυπτη εκλογική νοθεία, ένα χρόνο πριν, το Μάιο του 2000, ένας από τους σύγχρονους δικτάτορες της Λατινικής Αμερικής κατάφερε να «εκλεγεί» για τρίτη πενταετία πρόεδρος της χώρας. Η για άλλη μια φορά ακραία επίδειξη αυταρχισμού και αυθαιρεσίας από την πλευρά της κυβέρνησης έγινε η αφορμή για να αρχίσει ο κόσμος να κατεβαίνει στους δρόμους. Την περίοδο εκείνη ξεκινούν κινητοποιήσεις και διαμαρτυρίες μετά από πολλά χρόνια καταπίεσης των κοινωνικών κινημάτων και απουσίας μαζικών αντιδράσεων -με εξαίρεση τη δράση του Φωτεινού Μονοπατιού και του MRTA. Συνδικάτα καλούν σε απεργίες, κηρύσσονται αποχές σε πολλά πανεπιστήμια, διοργανώνονται πορείες και συστήνονται ομάδες πολιτών όπως η Sociedad Civil (Κοινωνία των Πολιτών), η Resistencia (Αντίσταση) και το Frente Democratico Nacional de Mujeres (Εθνικό Δημοκρατικό Μέτωπο Γυναικών), με σκοπό την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης μετά από μια μακρά περίοδο φίμωσης κάθε αντίθετης φωνής. Οι εκδηλώσεις τους έχουν πολλές φορές συμβολικό χαρακτήρα: μέλη αυτών των ομάδων στήνουν σε κεντρικές πλατείες δημόσιες μπουγάδες κατά της κρατικής διαφθοράς, όπου πλένουν την περουβιάνικη σημαία και στολές στρατιωτικών ή πετάνε σακούλες με σκουπίδια έξω από το Κοινοβούλιο και από σπίτια πολιτικών αναμεμιγμένων σε σκάνδαλα.

Στις αυξανόμενες καταγγελίες κατά του καθεστώτος έρχεται να προστεθεί, το Σεπτέμβριο, η προβολή μιας βιντεοκασέτας στην οποία εμφανίζεται ο αρχηγός των μυστικών υπηρεσιών Βλαδιμίρο Μοντεσίνος να δωροδοκεί βουλευτή της αντιπολίτευσης για να προσχωρήσει στην κυβέρνηση. Με τη δημοσιοποίηση αυτών των εικόνων η πολιτική κρίση κορυφώνεται και ο κόσμος απαιτεί για πρώτη φορά ανοιχτά την παραίτηση του Φουχιμόρι. Πολλοί αναγνωρίζουν όμως ότι η πραγματική αιτία αυτής της απότομης αλλαγής στην πολιτική σκηνή βρίσκεται στα σχέδια των Η.Π.Α. για μετάβαση σε μια φαινομενικά πιο δημοκρατική κυβέρνηση.

Ο Φουχιμόρι ανακοίνωσε ότι θα παραιτηθεί και ότι θα προκηρύξει εκλογές, θέτει όμως ως όρο την έγκριση νόμου γενικής αμνηστίας με σκοπό να μείνουν ατιμώρητα όσα μέλη της κυβέρνησης και των Ενόπλων Δυνάμεων εμπλέκονται σε δολοφονίες, εξαφανίσεις και λαθρεμπόριο όπλων και ναρκωτικών [1]. Ο όρος αυτός απορρίπτεται και μέσα στη γενικευμένη κοινωνική και πολιτική πίεση ο Μοντεσίνος εξαφανίζεται και ο Φουχιμόρι καταφεύγει στην Ιαπωνία, από όπου θα γίνει ο πρώτος δικτάτορας στην ιστορία που θα δηλώσει την παραίτησή του μέσω φαξ. Αμέσως μετά, αναλαμβάνει μεταβατική κυβέρνηση αποτελούμενη από βουλευτές της αντιπολίτευσης και ορίζει εκλογές για 8 Απριλίου.

Στην προεκλογική περίοδο που ακολουθεί κυριαρχεί η καθημερινή αποκάλυψη στοιχείων που φανερώνουν τον τρόπο με τον οποίο ο Φουχιμόρι εδραιώθηκε για 10 χρόνια στην εξουσία. Αντίθετα, η αντιπαράθεση πολιτικών προτάσεων για την αντιμετώπιση της τεράστιας οικονομικής και κοινωνικής εξαθλίωσης στην οποία άφησε τη χώρα, βρίσκεται σε δεύτερη μοίρα.

Αναμφισβήτητα η πιο ισχυρή και σκοτεινή προσωπικότητα όλων αυτών των χρόνων, ήταν ο Βλαδιμίρο Μοντεσίνος. Καταδικασμένος στο παρελθόν για πώληση μυστικών πληροφοριών των ενόπλων δυνάμεων της χώρας στη CIA, είναι αυτός που βοήθησε το 1990 τον άγνωστο μέχρι τότε Φουχιμόρι να κερδίσει τις εκλογές. Στα επόμενα χρόνια η επιρροή του στην πολιτική ζωή της χώρας αυξάνεται τόσο που καταφέρνει να γίνει ο ουσιαστικός αρχηγός των μυστικών υπηρεσιών και των Ενόπλων Δυνάμεων. Παράλληλα συνεργάζεται με τη CIA στην προσπάθεια εξόντωσης του Φωτεινού Μονοπατιού και του MRTA, στην προώθηση των συμφερόντων των Η.Π.Α. και στη διακίνηση ναρκωτικών. Χαρακτηριστικό είναι ότι προσέφερε προστασία σε εμπόρους ναρκωτικών και παραχωρούσε βάσεις του στρατιού, στις ίδιες περιοχές όπου υποτίθεται ότι ήταν επικεντρωμένη η επιχείρηση των Η.Π.Α. κατά των ναρκωτικών και της καλλιέργειας κόκας.

Ένα μέρος των κερδών από τις παράνομες αυτές δραστηριότητες, μαζί με δεκάδες δισεκατομμύρια από τον κρατικό προϋπολογισμό και από τα έσοδα των ιδιωτικοποιήσεων χρησιμοποιήθηκε για την εξαγορά όλων όσοι θεωρούνταν χρήσιμοι: πολιτικοί, βουλευτές της αντιπολίτευσης, στρατιωτικοί, ανώτατοι δικαστές, επιχειρηματίες, δημοσιογράφοι και ιδιοκτήτες ΜΜΕ. Όλες οι συναλλαγές πραγματοποιούνταν στο γραφείο του Μοντεσίνος ενώ βιντεοσκοπούνταν από κρυφές κάμερες.

Ένα από τα πιο καλά οργανωμένα σχέδια ήταν αυτό της υποταγής όλων των ΜΜΕ. Με δωροδοκίες και δικαστικές αποφάσεις, η κυβέρνηση κατάφερε να ελέγξει τους 7 τηλεοπτικούς σταθμούς και τις περισσότερες εφημερίδες. Όσα κανάλια ή εφημερίδες αντιστέκονταν, απειλούνταν με κλείσιμο, ενώ οι δημοσιογράφοι που ήταν αντίθετοι διώκονταν ή φυλακίζονταν [2]. Προσφέροντας σε κάθε κανάλι ποσά που έφταναν τα 600 εκατ. τον μήνα, ο Μοντεσίνος αποκτούσε το δικαίωμα να αποφασίζει κάθε απόγευμα ο ίδιος για τα κεντρικά

θέματα των δελτίων ειδήσεων. Να διευθύνει, με άλλα λόγια, μια συστηματική προπαγάνδα με στόχο την απόκρυψη των αναρίθμητων κρατικών εγκλημάτων, τον πλήρη αποπροσανατολισμό της κοινής γνώμης και τη συκοφάντηση του MRTA και του Φωτεινού Μονοπατιού. Για τον ίδιο λόγο, χρηματοδοτήθηκαν και 12 εφημερίδες κίτρινου και ροζ τύπου, οι οποίες κατέκτησαν πολύ σύντομα ουσιαστικό ρόλο στην περουβιανή κουλτούρα.

Απόλυτος έλεγχος είχε επιβληθεί και στη δικαστική εξουσία, προκειμένου να νομιμοποιείται κάθε ενέργεια της κυβέρνησης. Αρκετές βιντεοκασέτες παρουσιάζουν ανώτατους δικαστές να λαμβάνουν μεγάλα ποσά για να συγκαλύψουν έρευνες για μαζικές δολοφονίες και εξαφανίσεις ή για να βγάλουν ευνοϊκές αποφάσεις για μεγάλα ιδιωτικά συμφέροντα. Από το ίδιο γραφείο πέρασαν ακόμη βουλευτές της αντιπολίτευσης που δωροδοκήθηκαν είτε για να αλλάξουν στρατόπεδο ή απλά για να σιωπήσουν αλλά και πολλοί άλλοι που στα μάτια του κόσμου παρουσιάζονταν αντίθετοι στο καθεστώς.

Πριν τη φυγή τους ο Φουχιμόρι και ο Μοντεσίνος φρόντισαν να καταστρέψουν ή να πάρουν μαζί τους τα πιο σημαντικά βίντεο, αυτά δηλαδή που ενοχοποιούσαν τους ίδιους και υψηλά ιστάμενα πρόσωπα. Έτσι, από τις 10 με 20 χιλιάδες τέτοιες βιντεοκασέτες που υπολογίζεται ότι υπήρχαν, στα χέρια των αρχών βρίσκονται τώρα περίπου 800 που εξετάζονται και προβάλλονται καθημερινά στην τηλεόραση. Τις πρώτες ημέρες η περουβιανή κοινωνία παρακολουθούσε σοκαρισμένη τα αζουμάριστα αυτά πλάνα της διαφθοράς, η αρχική όμως έκπληξη αντικαταστάθηκε σιγά σιγά από αδιαφορία και κυνισμό.

Η σκληρή νεοφιλελεύθερη πολιτική που ακολουθήθηκε από το 1990 και η τρομακτική εξάπλωση της διαφθοράς, άφησαν το Περού στην, όπως πολλοί υποστηρίζουν, μεγαλύτερη οικονομική και κοινωνική κρίση του τελευταίου αιώνα. Οι μαζικές ιδιωτικοποιήσεις και απολύσεις εργαζομένων, το κλείσιμο εκατοντάδων επιχειρήσεων, η πιστή εφαρμογή των επιταγών του Δ.Ν.Τ. και η συνεπής αποπληρωμή του διογκωμένου εξωτερικού χρέους, βύθισαν ακόμη πιο πολύ τη χώρα στη μιζέρια. Η ακραία φτώχεια που το 1995 ήταν 5,3%, το 2000 έφτασε το 12% ενώ σε συνθήκες φτώχειας ζει συνολικά το 54% του λαού. Το χάσμα μεταξύ πλουσίων και φτωχών έχει μεγαλώσει ακόμη περισσότερο: το 1997 ένα 10% του πληθυσμού κατείχε το 53% του συνολικού πλούτου, ενώ στις μέρες μας στο 4,8% συγκεντρώνεται το 57%. Συγχρόνως, τα τελευταία χρόνια το εισόδημα μειώθηκε κατά 26%, ενώ οι δημόσιες δαπάνες το 1992 ήταν το 40% εκείνων του 1980.

Στη διάρκεια αυτών των χρόνων το συνδικαλιστικό κίνημα ελέγχθηκε από την κυβέρνηση και αποδιοργανώθηκε, τα εργασιακά δικαιώματα εκμηδενίστηκαν και ο πόλεμος κατά της «τρομοκρατίας» έδωσε την πρόφαση για τη δραστική περικοπή των συνταγματικών ελευθεριών και την ποινικοποίηση της πολιτικής δράσης. Πολλά μέλη αριστερών και άλλων οργανώσεων ή απλοί ύποπτοι φυλακίστηκαν κατηγορούμενοι ως τρομοκράτες και χιλιάδες αντάρτες του Φωτεινού Μονοπατιού και του MRTA εξαφανίστηκαν στα απομονωμένα χωριά των Άνδεων. Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία υπάρχουν περίπου 7.200 καταγραμμένοι εξαφανισθέντες, ο πραγματικός αριθμός όμως είναι αρκετά πάνω από 20 χιλιάδες.

Αριστερά σχήματα συμμετείχαν σε εκλογές για τελευταία φορά το 1990. Στην περίοδο που ακολούθησε, η Αριστερά αποδυναμώθηκε πλήρως αφού διώχθηκε φυσικά και πολιτικά και διασπάστηκε λόγω της διαφωνίας μεταξύ αυτών που υποστήριζαν τον ένοπλο αγώνα και όσων επέμεναν στις παραδοσιακές κοινοβουλευτικές μεθόδους. Παράλληλα, ένα μεγάλο κομμάτι της προσχώρησε σε κόμματα του Κέντρου ή ακόμα και της Δεξιάς.

Ο αποκλεισμός των μικρών κομμάτων ολοκληρώθηκε και με τη βοήθεια ενός νόμου που απαιτεί την προηγούμενη συγκέντρωση 300 χιλ. υπογραφών για το δικαίωμα της συμμετοχής στις εκλογές. Γι' αυτό το λόγο, κανένας αριστερός σχηματισμός δεν θα πάρει μέρος στις εκλογές του 2001 και ό,τι απέμεινε από την πρώην Izquierda Unida (Ενωμένη Αριστερά), το Movimiento Nueva Izquierda (Κίνημα Νέας Αριστεράς), κάλεσε τον κόσμο να ρίξει λευκό ή άκυρο.

Κάτω από αυτές τις συνθήκες ο κυρίαρχος λόγος αυτής της εκλογικής αναμέτρησης συμβαδίζει με την ιδεολογία της παγκοσμιοποίησης και της οικονομίας της αγοράς. Οι δύο κύριοι υποψήφιοι, ο Αλεχάνδρο Τολέδο του κόμματος Peru Posible (Περού Εφικτό) και η Λούρδες Φλόρες του κόμματος Unidad Nacional (Εθνική Ενότητα) δηλώνουν ότι θα συνεχίσουν την εφαρμογή του νεοφιλελεύθερου μοντέλου και τη διαδικασία ιδιωτικοποιήσεων, δίνοντάς τους όμως ένα πιο «κοινωνικό πρόσωπο».

Ο Τολέδο ασκεί μια πολιτική λαϊκισμού, προβάλλοντας διαρκώς την ταπεινή και ινδιάνικη καταγωγή του και τις διαφοροποιήσεις του από την ελίτ των λευκών που κυριαρχεί στο Περού. Η κοι-

νή γνώμη τον θεωρεί ως αυτόν που αντιτάχθηκε περισσότερο στο προηγούμενο αυταρχικό καθεστώς. Στη ουσία όμως οι πολιτικές του απόψεις δεν διαφέρουν σημαντικά από αυτές του Φουχιμόρι καθώς προτείνει τη συνέχιση της ίδιας οικονομικής πολιτικής, με κάποιες βελτιώσεις και έχει ως συμβούλους του μέλη διεθνών οικονομικών οργανισμών, απολογητών του νεοφιλελευθερισμού.

Η Λούρδες Φλόρες προέρχεται από το πρώην Partido Popular Cristiano (Χριστιανικό Λαϊκό Κόμμα) και εκπροσωπεί τη συντηρητική δεξιά. Πολλές φορές στο παρελθόν είχε επιβραβεύσει ενέργειες του Φουχιμόρι και στο τωρινό της κόμμα συμμετέχουν αρκετά πρόσωπα της προηγούμενης κυβέρνησης. Βαθιά θρησκευόμενη, φανατική κατά της έκτρωσης αλλά και υπέρ της θανατικής ποινής για τους «τρομοκράτες» έχει την υποστήριξη της Εκκλησίας, του επιχειρηματικού κόσμου και της ανώτερης τάξης, μιας και αποτελεί εγγύηση για την προάσπιση των συμφερόντων τους.

Τρίτος στις δημοσκοπήσεις βρίσκεται ο Άλαν Γκαρσία, πρόεδρος του Περού την περίοδο 1985-1990. Ανήκει στο κόμμα Alianza Peruana Revolucionaria Americana (Περουβιάνικη Επαναστατική Αμερικάνικη Συμμαχία), το παλαιότερο κόμμα της χώρας, συνδεδεμένο με το εργατικό κίνημα της δεκαετίας του '30. Στην αρχή της προεδρίας του ο Γκαρσία φαινόταν διατεθειμένος να συγκρουστεί με το διεθνές κεφάλαιο: ανέστειλε την αποπληρωμή του εξωτερικού χρέους, κρατικοποίησε πολλές επιχειρήσεις και αύξησε τους μισθούς. Προς το τέλος της θητείας του όμως η οικονομία άρχισε να καταρρέει, ο πληθωρισμός είχε φτάσει 7.000% και ο ίδιος κατηγορήθηκε για μεγάλα οικονομικά σκάνδαλα και παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Παρόλο που είναι ο μόνος που προτείνει ένα διαφορετικό μοντέλο ανάπτυξης, με περιορισμένες ιδιωτικοποιήσεις και μεγαλύτερο βάρος στο κοινωνικό κράτος, τυγχάνει μικρής αποδοχής μιας και πολλοί έχουν ζωντανή στη μνήμη τους την προηγούμενη καταστροφική διακυβέρνησή του.

Μία εβδομάδα πριν από τις εκλογές (ημερομηνία που γράφεται το άρθρο), οι δημοσκοπήσεις δίνουν στο Peru Posible 31%, στην Unidad Nacional 24% και στο APRA περίπου 17%. Το πιο πιθανό είναι ότι κανένας από τους παραπάνω δεν θα συγκεντρώσει το 51% των ψήφων και έτσι θα χρειαστεί να πραγματοποιηθεί δεύτερος γύρος ανάμεσα στους δύο πρώτους, η ημερομηνία του οποίου δεν έχει ακόμα οριστεί. Μέσα σε ένα κλίμα αμηχανίας, δυσπιστίας και απουσίας ενός λόγου εναλλακτικού, οι Περουβιάνοι καλούνται να ψηφίσουν τον «λιγότερο κακό» υποψήφιο χωρίς μεγάλες προσδοκίες ή ένα όραμα για μια ριζική αλλαγή. Φαίνεται ότι το κοινωνικό σύνολο, μετά από τον λήθαργο που του επιβλήθηκε, χρειάζεται αρκετό καιρό για να συσπειρωθεί, να οργανωθεί και να απαιτήσει έναν πραγματικό μετασχηματισμό.

Σημειώσεις:

(1) Παρόμοιος νόμος αμνηστίας ψηφίστηκε το 1995 απαλλάσσοντας όσους στρατιωτικούς είχαν διαπράξει εγκλήματα την περίοδο '80-'95.

(2) Το 1993 το Περού ήταν η τρίτη χώρα στον κόσμο σε αριθμό φυλακισμένων δημοσιογράφων. Το 2000 μια έκθεση κατέτασσε τον Φουχιμόρι στους 10 μεγαλύτερους εχθρούς της ελεύθερης δημοσιογραφίας.

Από το Περού,
Κώστας-Ματούλα

ΕΚΠΛΗΞΗ ΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ!

Κανένα κόμμα δεν συγκέντρωσε απόλυτη πλειοψηφία. Το Peru Posible του Αλεχάνδρο Τολέδο, πρώτη δύναμη. Εκνευρισμός σε χρηματοοικονομικούς και επιχειρηματικούς κύκλους από τη δυναμική επανεμφάνιση στην πολιτική σκηνή του Άλαν Γκαρσία ο οποίος αποτέλεσε και τη μεγάλη έκπληξη των εκλογών.

Με καταμετρημένο το 98% των εκλογικών αποτελεσμάτων, ο Τολέδο συγκέντρωνε το 35,5%, ο Γκαρσία το 26,8% και η Φλόρες το 24,2% των ψήφων. Η πρώτη αντίδραση στο «φαινόμενο Γκαρσία», υπήρξε την επομένη των εκλογών, η οποία ονομάστηκε «μαύρη Δευτέρα» λόγω της σημαντικής πτώσης του Χρηματιστηρίου, ενώ αναλυτές χαρακτήριζαν την είσοδο του Γκαρσία στον δεύτερο γύρο (θα διεξαχθεί τέλος Μαΐου ή αρχές Ιουνίου) ως «κακή είδηση για τους επενδυτές».

Ο Γκαρσία, βέβαια, έσπευσε να καθησυχάσει τους πάντες δηλώνοντας ότι έχει διδαχθεί από τα λάθη του παρελθόντος, ενώ παρουσίασε τον εαυτό του ως άνθρωπο της συναίνεσης: «Είμαι άνθρωπος της κεντροαριστεράς και πιστεύω ότι η συναίνεση πρέπει να φτάσει μέχρι και την κεντροδεξιά».

Α.Λ.

ΕΚΟΥΑΔΟΡ ΠΕΝΤΑΚΟΣΙΑ ΧΡΟΝΙΑ

Στο προηγούμενο τεύχος προσπαθώντας να δώσουμε ορισμένες πληροφορίες για την τελευταία εξέγερση των ιθαγενών στο Εκουαδόρ, ανακαλύψαμε τη βαθιά και συγχρόνως ενδιαφέρουσα ιστορία του κινήματός τους. Ετσι, λοιπόν, θεωρήσαμε σκόπιμο να ασχοληθούμε και πάλι με αυτή τη μακρινή χώρα του Ειρηνικού.

Το Εκουαδόρ από μορφολογική άποψη αποτελείται από τρεις διακριτές μεταξύ τους ζώνες, οι οποίες διασχίζουν κάθετα τη χώρα. Η Κόστα βρίσκεται στα δυτικά, έχει πλάτος 80-100 χλμ., είναι η πιο πυκνοκατοικημένη περιοχή, κυρίως ισπανόφωνη, και συγχρόνως η πιο εύρωστη από οικονομική άποψη μια και υπάρχουν σημαντικά λιμάνια, διυλιστήρια, βιομηχανίες και μεγάλες φυτείες μπανάνας, κακάο, καφέ κ.ά. Η Σιέρρα είναι η ορεινή ζώνη και βρίσκεται στο κέντρο της χώρας. Αποτελείται από μεγάλο αριθμό υψιπέδων και κοιλάδων που σχηματίζονται σε υψόμετρο 2.000-3.500 μ. ή ακόμα και στα 4.500 μ. ανάμεσα στο δυτικό και τον ανατολικό κλάδο της Κορδιλιέρας των Άνδεων. Στις πλαγιές των Άνδεων συναντώνται ορεινά τροπικά δάση (πάραμος) ενώ στα υψίπεδα καλλιεργούνται σιτάρι, καλαμπόκι, πατάτες, κριθάρι και εκτρέφονται πρόβατα, λάμα κ.ά. Περισσότερο από το μισό του πληθυσμού αποτελείται από ιθαγενείς, κυρίως της εθνότητας Κέτσουα. Η Οριέντε είναι η δασώδης ζώνη στο εσωτερικό της χώρας, και αποτελεί περίπου το μισό της συνολικής της έκτασης. Πρόκειται για μια από τις πιο θερμές και υγρές περιοχές του πλανήτη και είναι ιδιαίτερα αραιοκατοικημένη. Στην περιοχή ζουν κυρίως ιθαγενείς (Κέτσουα του Δάσους, Χιβάρο) και μικρές ομάδες μιγάδων εποίκων. Τα τελευταία τριάντα χρόνια έχει ολοένα και μεγαλύτερη οικονομική σημασία γιατί εκτός από την άφθονη ξυλεία που είναι κοινή, υπάρχουν σημαντικά κοιτάσματα πετρελαίου, ουράνιο και χρυσός.

Το Εκουαδόρ έχει 11,5 εκ. κατοίκους από τους οποίους το 40% είναι ιθαγενείς που ζουν κυρίως σε αγροτικές περιοχές, το 40% είναι ισπανόφωνοι μιγάδες, το 10% είναι λευκοί Κρεολοί, απόγονοι των Ισπανών κατακτητών και οι οποίοι αποτελούν την ελίτ της χώρας, ενώ ένα 10% προέρχεται από Αφρικανούς που μεταφέρθηκαν ως σκλάβοι στην περιοχή. Οι ιθαγενείς ανήκουν σε 11 εθνότητες, από τις οποίες η μεγαλύτερη είναι η Κέτσουα (Σιέρρα και Οριέντε). Οι εθνότητες Awa, Chachi, Epera και Tsachila ζουν στην Κόστα ενώ οι Cofan, Siona, Secoya, Huaorani, Achuar και Shuar στην Οριέντε. Οι ιθαγενείς στη συντριπτική τους πλειοψηφία είναι μικροκαλλιεργητές ή ακτήμονες εργάτες γης. Ζουν σε κοινότητες και διατηρούν σε μεγάλο βαθμό τη φυλετική συνοχή, τις γλώσσες και τα έθιμά τους, ακολουθώντας τις πατρογονικές αρχές της αλληλεγγύης και της κοινότητας. Χαρακτηριστικό τους είναι ότι η κυριότητα της γης είναι κοινοτική και η εργασία συλλογική («minga», όπως ονομάζεται στα κέτσουα).

Οσον αφορά τη γενικότερη οικονομική κατάσταση, το Εκουαδόρ είναι μια ακόμα υπερχρεωμένη χώρα, με εξωτερικό δημόσιο χρέος 14 δις δολάρια και πληθωρισμό της τάξης του 30%. Το Α.Ε.Π. είναι 440 δολάρια κατά κεφαλή, το 80% περίπου του ενεργού πληθυσμού αμείβεται με 2 δολάρια την ημέρα, το επίσημο ποσοστό ανεργίας ξεπέρασε το 20% ενώ ο μισός πληθυσμός ζει κάτω από τα όρια της φτώχειας! Η χρέωση της χώρας ξεκίνησε τη δεκαετία του '70 εξαιτίας των μεγάλων πιστώσεων και του εξωτερικού δανεισμού για την κατασκευή πετρελαιαγωγών και τη δημιουργία πετρελαϊκής βιομηχανίας. Θα πρέπει εδώ να σημειώσουμε ότι το πετρέλαιο αποτελεί πάνω από το μισό των εξαγωγών της χώρας. Αποτέλεσμα αυτής της «ανάπτυξης» είναι η πλήρης εξάρτηση από τις διεθνείς διακυμάνσεις των τιμών του πετρελαίου, όπως συνέβη ιδιαίτερα τη διετία 1997-98 με την κατάρρευση της διεθνούς τιμής, καθώς και η καταλήστευση των πλουτοπαραγωγικών πηγών της χώρας. Τέλος, να υπενθυμίσουμε ότι και τα υπόλοιπα εξαγωγικά προϊόντα του Εκουαδόρ, όπως οι μπανάνες (η μεγαλύτερη παραγωγή παγκοσμίως), η ξυλεία ή τα αλιεύματα βρίσκονται κάτω από τον πλήρη έλεγχο μεγάλων πολυεθνικών εταιρειών. Ετσι, πλέον το Εκουαδόρ βρίσκεται υπό την πλήρη καθοδήγηση του Δ.Ν.Τ. με το οποίο «συμφώνησε» ότι το 57% του προϋπολογισμού θα δαπανηθεί για την εξυπηρέτηση του εξωτερικού χρέους, ενώ, για παράδειγμα, μόνο το 2% για την υγεία! Πιστεύουμε ότι τις περαιτέρω νεοφιλελεύθερες επιταγές του Δ.Ν.Τ. μπορούν εύκολα οι αναγνώστες μας να φανταστούν και γι' αυτό δεν επεκτεινόμαστε... Τον Ιανουάριο του 2000, ο πρόεδρος Μαουάδ ανακοίνωσε ένα ακόμα μέτρο για την «εξυγίανση» της οικονομίας: τη δολαριοποίηση! Με την κατάργηση του σούκρε και την υποχρεωτική αντικατάστασή του από το δολάριο η ισοτιμία ορίστηκε σε 1 δολάριο προς 25.000 σούκρε (το 1993 η ισοτιμία ήταν 1 δολά-

Ιθαγενικής Αντίστασης

ριο προς 1.800 σούκρε, ενώ το 1998 1 δολάριο προς 5.000 σούκρε).

Το ιθαγενικό κίνημα

Οι απαρχές της ιστορίας του κινήματος των ιθαγενών τοποθετούνται στις πρώτες εξεγέρσεις εναντίον της Κατάκτησης, οπότε εμφανίστηκε ο Ruminahui που ηγήθηκε της εξέγερσης εναντίον της ισπανικής εισβολής το 1535, για να συνεχίσει ο Jumandi το 1578 και αργότερα ο Daquilema (1872). Η Συνομοσπονδία Ιθαγενικών Εθνών του Εκουαδόρ (CONAIE) έχει καταγράψει περισσότερες από 145 εξεγέρσεις από το 1535 μέχρι το 1972. Μόνο όμως τον 20ό αιώνα οι ιθαγενείς αρχίζουν να οργανώνονται. Τις πρώτες δεκαετίες του αιώνα εμφανίστηκαν γυναίκες όπως η Dolores Cacuango και η Transito Amaguana, η οποία δημιούργησε το πρώτο συνδικάτο αγροτών της χώρας, οργάνωσε το 1944 την πρώτη απεργία ιθαγενών αγροτών, συμμετείχε στην ίδρυση της Ομοσπονδίας των Ινδιάνων του Εκουαδόρ (FEI) και εγκαινίασε τα πρώτα αγροτικά σχολεία, στα οποία για πρώτη φορά διδάχτηκε η γλώσσα κέτσουα. Εκτοτε έγιναν πολλές απόπειρες οργάνωσης των ιθαγενών λαών (Συνομοσπονδία Αυτοχθόνων της Αμαζονίας - CONFENIAE, Ecuarunari κ.ά.) προωθώντας πάντοτε τα αιτήματα της επιστροφής της γης στις κοινότητες και το σεβασμό του πολιτισμού τους.

Έπρεπε όμως να περάσουν πενήντα σχεδόν χρόνια για να εμφανιστεί πάλι δυναμικά το κίνημα των ιθαγενών. Οι ιθαγενείς, έχοντας ενωθεί λίγα χρόνια

νωρίτερα στη Συνομοσπονδία Ιθαγενικών Εθνών του Εκουαδόρ (CONAIE), ένιωσαν δυνατοί. Τον Ιούνιο του 1990 πραγματοποίησαν τη μεγαλύτερη εξέγερση στην ιστορία της χώρας απαιτώντας την ανακατανομή της γης, την κοινοτική οικονομική ανάπτυξη και την κατοχύρωση των πολιτισμικών τους δικαιωμάτων. Κατέλαβαν δρόμους και δημόσια κτίρια, εισέβαλαν σε τσιφλίκια, συνέλαβαν στρατιώτες, έκοψαν την τροφοδοσία της Σιέρρα με αγροτικά προϊόντα, πραγματοποίησαν κινητοποιήσεις και συγκεντρώσεις. Ο στρατός, βέβαια, αντέδρασε άμεσα παρόλο που ο σοσιαλδημοκράτης πρόεδρος της χώρας, Ροδρίγο Μπόρχα, φαινόταν διατεθειμένος για διάλογο. Με τον τρόπο αυτό λοιπόν επανεμφανίστηκε δυναμικά το ιθαγενικό κίνημα στη νεότερη πολιτική σκηνή.

Τον Οκτώβριο του 1992, με το σύνθημα «Δεν θα χορέψουμε πάνω στους τάφους των παππούδων μας», οι ιθαγενείς ταξίδεψαν μέχρι τις πιο απομακρυσμένες περιοχές της χώρας για να υπενθυμίσουν στην κεντρική εξουσία τα «500 χρόνια της ιθαγενικής αντίστασης».

Από εκείνη την εποχή, το ιθαγενικό κίνημα μετασχηματίστηκε στο κοινωνικό κίνημα με τη μεγαλύτερη βαρύτητα στο Εκουαδόρ και σε ένα από τα καλύτερα οργανωμένα κινήματα της Λατινικής Αμερικής. Είναι το μοναδικό που έχει την ικανότητα να παραλύσει στην κυριολεξία τη χώρα από τη μια μέρα στην άλλη και αποτελεί απαραίτητη αναφορά στην εκουαδοριανή πολιτική ζωή. Ο Miguel Lluco, ιστορικός ηγέτης των ιθαγενών, δηλώνει πως «η πληθυντική πραγματικότητα της χώρας εκδηλώνεται όταν ο ιθαγενής αναδύεται ως σημαντικός πρωταγωνιστής της κοινωνικοπολιτικής ζωής του Εκουαδόρ. Όταν υιοθετείται η στάση ότι ο "άλλος" υπάρχει και έχει τις διαφορές και τα δικαιώματά του».

Η δύναμη συσπείρωσης και η αυξανόμενη επιρροή του ιθαγενικού κινήματος σε τομείς μη ιθαγενών ωρίμασε τη σκέψη για εκλογική συμμετοχή. Οι δημόσιες συζητήσεις για το θέμα διήρκεσαν πάνω από ένα χρόνο (1995-1996) οπότε και αποφασίστηκε η συμμετοχή με μια οργανωτική δομή τέτοια που να αναδεικνύει τη συμμαχία των ιθαγενών με τα κοινωνικά κινήματα των αγροτικών και αστικών περιοχών. Ετσι, στις εκλογές του 1996, γεννήθηκε το Κίνημα της Πολυπολιτισμικής Ένωσης Pachakutik - Νέα Πατρίδα, που

αρχικά συμμετείχε σε τοπικές και περιφερειακές εκλογικές αναμετρήσεις. Σύντομα οι κοινωνικές οργανώσεις και οι ίδιες οι κοινότητες των ιθαγενών πρότειναν τη συμμετοχή και στις βουλευτικές εκλογές. Κάτι τέτοιο όμως προϋπέθετε τη συμμετοχή και στις προεδρικές εκλογές, η οποία μπορούσε να πραγματοποιηθεί μόνο με τη συγκέντρωση 100.000 υπογραφών μια και το Pachakutik δεν ήταν πολιτικό κόμμα. Οι υπογραφές συγκεντρώθηκαν μέσα σε μία μόνο εβδομάδα και το Pachakutik συγκέντρωσε το 10% των ψήφων.

Το 1997 επικυρώθηκε το νέο Σύνταγμα της χώρας το οποίο αναγνωρίζει τα κοινοτικά δικαιώματα των ιθαγενών λαών καθώς και τον πολυεθνικό και πολυπολιτισμικό χαρακτήρα της χώρας. Παράλληλα με τις συνταγματικές αλλαγές, επικυρώθηκε και η Συνθήκη 169 με την οποία αναγνωρίζεται ο σεβασμός στην κουλτούρα, στον τρόπο ζωής και στον παραδοσιακό τρόπο οργάνωσης των ιθαγενών λαών καθώς και η διασφάλιση της συμμετοχής τους στη λήψη αποφάσεων σε θέματα που τους αφορούν άμεσα.

Το 1998 πρόεδρος της χώρας εκλέχτηκε ο χριστιανοδημοκράτης Χαμίλ Μαουάδ. Από το Νοέμβριο του 1998 έως το Φεβρουάριο του 1999 πέντε τράπεζες πτώχευσαν και το κράτος δαπάνησε 1,5 δισ. δολάρια για να καλύψει τα χρέη τους. Πολλοί πίστευαν ότι η το τραπεζικό σύστημα είχε εξυγιανθεί όταν στις 8 Μαρτίου η Banco del Progreso, η σημαντικότερη τράπεζα της Κόστα, αντιμετώπισε προβλήματα ρευστότητας. Η κυβέρνηση μη έχοντας χρήματα για να τη σώσει διέταξε την υποχρεωτική αργία των τραπεζών για μία εβδομάδα, αύξηση της τιμής των καυσίμων και πάγωμα για ένα χρόνο όλων των τραπεζικών καταθέσεων άνω των 200 δολαρίων. Το ιθαγενικό κίνημα σε συνεργασία με τους αυτοκινητιστές παρέλυσαν τη χώρα και ο Μαουάδ οπισθοχώρησε όσον αφορά τις αυξήσεις. Όμως η οικονομική κρίση εντάθηκε και τον Ιούλιο ανακοινώθηκε νέα αύξηση στα καύσιμα. Με νέες κινητοποιήσεις η CONAIE απέτρεψε εκ νέου τις αυξήσεις και πέτυχε τη συντομότερη αποδέσμευση των καταθέσεων.

Παράλληλα, από τις αρχές του 1999 άρχισε να εκδηλώνεται η δυσφορία των προοδευτικών αξιωματικών και η πρόθεσή τους να εξυγιάνουν το διεφθαρμένο τραπεζικό σύστημα. Ο πρόεδρος Μαουάδ δεν έδωσε σημασία στα μηνύματα, προχωρώντας αντίθετα, στις 9 Ιανουαρίου 2000, στη δολαριοποίηση της οικονομίας. Ηταν η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι. Στις 10 και 11 Ιανουαρίου η CONAIE εγκατέστησε Λαϊκά Κοινοβούλια σε όλες τις επαρχίες και Εθνικό Κοινοβούλιο των Λαών του Εκουαδόρ στο Κίτο. Στις 15 Φεβρουαρίου ξεκίνησε η ιθαγενική και λαϊκή εξέγερση για την κατάληψη και των τριών εξουσιών της χώρας. Η εξέγερση κατέληξε στις 21/2 στην κατάληψη του Κοινοβουλίου από τους ιθαγενείς. Οι ηγέτες της λαϊκο-στρατιωτικής εξέγερσης εγκατέστησαν Επιτροπή Εθνικής Σωτηρίας, την οποία αποτελούσαν ο συνταγματάρχης Λούσιο Γκουτιέρες, ο πρόεδρος της CONAIE Αντόνιο Βάργκας και ο πρώην πρόεδρος του Ανωτάτου Δικαστηρίου Κάρλος Σολορσάνο. Το απόγευμα της ίδιας μέρας ο στρατηγός Κάρλος Μεντόσα, αρχηγός των Ενόπλων Δυνάμεων, ζήτησε την παραίτηση του προέδρου Μαουάδ, ο οποίος εγκατέλειψε το Προεδρικό Μέγαρο για να εγκατασταθούν σε αυτό οι στρατιωτικοί.

Τη νύχτα, οι ηγέτες της Επιτροπής πορεύθηκαν προς το Προεδρικό Μέγαρο συνοδευόμενοι από χιλιάδες διαδηλωτές για να αρχίσουν συνομιλίες με τον Μεντόσα ο οποίος ήλεγχε το μεγαλύτερο μέρος του στρατεύματος. Τους εξεγερμένους υποστήριζαν ένα τμήμα του στρατού, το ιθαγενικό κίνημα και οι κοινωνικές οργανώσεις, οι οποίοι συνέχιζαν τις διαμαρτυρίες στους δρόμους και τις καταλήψεις κυβερνητικών κτιρίων σε πολλές επαρχίες.

Στη μία τα ξημερώματα οι στρατιωτικές δυνάμεις κατέληξαν σε συμφωνία με τους εξεγερμένους με αποτέλεσμα

ο Μεντόσα να προσχωρήσει στην Επιτροπή. Τρεις ώρες αργότερα οι ένοπλες δυνάμεις της χώρας προχώρησαν σε πραξικόπημα ανακηρύσσοντας πρόεδρο τον μέχρι τότε αντιπρόεδρο Γουστάβο Νομπόα.

«Ο Μεντόσα πρόδωσε το ιθαγενικό και λαϊκό κίνημα και μπήκε στην υπηρεσία των διεφθαρμένων που κυβερνούν αυτή τη χώρα» σχολίασε ο Βάργκας. «Αφού υποσχέθηκε να σεβαστεί τη θέληση ενός λαού που απαιτούσε από το δρόμο να απαλλαγεί από τους διεφθαρμένους τραπεζίτες και τους πολιτικάντηδες, ο Μεντόσα οπισθοχώρησε λερώνοντας τη στολή του. Οι ιθαγενείς όμως θα συνεχίσουμε».

Ο ηγέτης της CONAIE διαβεβαιώνει ότι η ιθαγενική εξέγερση δεν ήταν αποτυχημένη μια και επιβεβαίωσε την οργανωτική ευρωστία και τη δύναμη της κινητοποίησης. «Αποδείξαμε ότι είμαστε μια δύναμη. Διδαχθήκαμε πολλά από αυτή την εξέγερση, ώστε να μην κάνουμε ξανά τα ίδια λάθη, να εμπιστευθούμε προδότες όπως οι ένοπλες δυνάμεις». Η ενότητα και η υπομονή του ιθαγενικού κινήματος, συμπλήρωσε ο Βάργκας, απέδειξαν ότι είναι δυνατό μια εντελώς ειρηνική εξέγερση να φέρει αποτελέσματα.

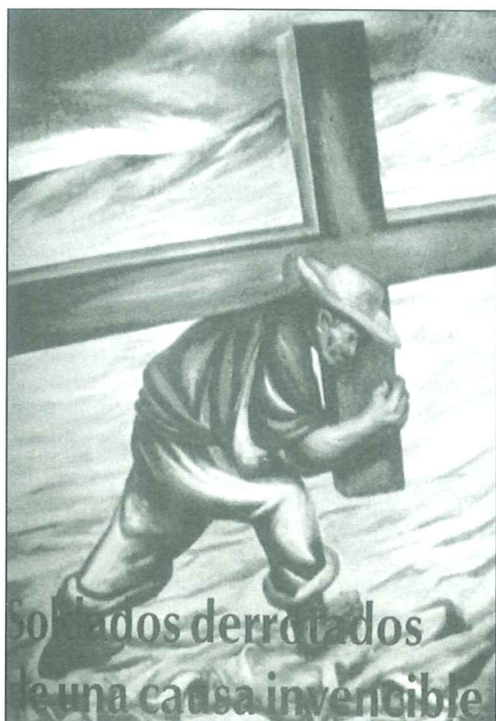
Διαβεβαιώνει ότι τίποτα δεν μπορεί να εμποδίσει τους Εκουαδοριανούς ιθαγενείς να συνεχίσουν να οικοδομούν τη δύναμή τους. «"Ushay", δύναμη στα κέτσουα, σημαίνει να βελτιώνεις τις συνθήκες ζωής σου, η ικανότητα να αναπτυσσόμαστε συλλογικά», σχολίαζε ενώ παρατηρούσε τους αδελφούς του να ξεκινούν την πορεία για την επιστροφή στις κοινότητές τους. Η ιστορία όμως δεν τελειώνει, μόνο ξαναρχίζει για μια ακόμη φορά... όπως το είχαν υποσχεθεί.

Πηγές: 1. Rebelion (http://www.rebelion.org/)
2. Ecuador: η ιθαγενική και λαϊκή εξέγερση, Εναλλακτικές εκδόσεις - Νότιος Ανεμος 15, 2001

Μ.Μπ.

ΤΗΣ ΠΕΘΑΝΕ Η ΘΕΟΛΟΓΙΑ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗΣ;

του Μικαέλ Λεβύ

Κατά τη διάρκεια του πρόσφατου ταξιδιού του στη Λατινική Αμερική, ο Ιωάννης-Παύλος ΙΙ διακήρυξε το θάνατο της θεολογίας της απελευθέρωσης, θύμα, κατά την άποψή του, της πτώσης του τείχους του Βερολίνου. Αντιμέτωπη με τη συντηρητική επίθεση του Βατικανού, με την αύξηση των σεχτών της Ευαγγελικής Εκκλησίας στη Λατινική Αμερική, και με τη νέα διεθνή συγκυρία (κατάρρευση του «υπαρκτού σοσιαλισμού», ήττα των Σαντινίστας στη Νικαράγουα), μήπως τέλειωσε η Θεολογία της Απελευθέρωσης; Ένας αριθμός παρατηρητών δεν διστάζουν να απαγγείλουν τον επικήδειο αυτού του κινήματος που συνάρθρωσε τη θρησκευτική και πολιτική ζωή της ηπείρου.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι αυτά τα γεγονότα θέτουν δύσκολες προκλήσεις στους παρτιζάνους της «Εκκλησίας των Φτωχών», αλλά, όπως θα προσπαθήσουμε να δείξουμε, το πιστοποιητικό θανάτου είναι τουλάχιστον πρόωρη υπόθεση.

Κατ' αρχάς, πρέπει να επισημάνουμε ότι, ως πολιτιστικό κίνημα και ως ομάδα στρατευμένων στοχαστών, η θεολογία της απελευθέρωσης είναι σε αρκετά καλή κατάσταση. Κανείς από τους μεγάλους Λατινοαμερικάνους θεολόγους -σε αντίθεση με ορισμένους ηγέτες της «λαϊκής» Αριστεράς που αποπροσανατολίστηκαν από το ελάχιστα ένδοξο τέλος της ΕΣΣΔ- δεν έχει απαρνηθεί τις πεποιθήσεις του, ή την αντίληψή του για τον απελευθερωτικό αγώνα των φτωχών. Κανείς δεν συνδέθηκε με τη ρωμαϊκή σταυροφορία της αποκατάστασης και ακόμη λιγότερο με τα νεο-φιλελεύθερα δόγματα που είναι της μόδας. Αν ο Λεονάρντο Μποφ προτίμησε να εγκαταλείψει το τάγμα των φραγκισκανών και την Εκκλησία, το έκανε για να ξανακερδίσει την ελευθερία της έκφρασής του -εμποδισμένος από τη λογοκρισία και τις δοκιμασίες της Ρώμης- και για να συνεχίσει τον αγώνα του σε καλύτερες συνθήκες. Όσο για τον Γκουστάβο Γκουτιέρεζ, ο οποίος ερωτήθηκε το 1993 για τις συνέπειες στη θεολογία της απελευθέρωσης από την κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού και το θρίαμβο του νεο-φιλελευθερισμού απάντησε, με την απλότητα και τη σταθερότητα που τον χαρακτηρίζουν: «είναι σημαντικά γεγονότα, αλλά δεν αλλάζουν ριζικά τις απόψεις της θεολογίας της απελευθέρωσης, γιατί αυτή αφορμάται από την κατάσταση φτώχειας της τεράστιας πλειοψηφίας του λατινο-αμερικάνικου πληθυσμού. Κατάσταση που, δυστυχώς, χειροτέρεψε τα τελευταία χρόνια».

Είναι αλήθεια ότι μπορούμε να επισημάνουμε, ύστερα από κάποια χρόνια, μια εξέλιξη στα θέματά τους και τα ζητήματα που τους απασχολούν: μεγαλύτερη προσοχή στο πνευματικό στοιχείο και τη λαϊκή θρησκεία, αυξανόμενο ενδιαφέρον για την οικολογία, διεύρυνση της αντίληψης του «φτωχού» για να συμπεριλάβει όχι μόνο τα θύματα του οικονομικού συστήματος, αλλά και τις άλλες μορφές καταπίεσης από τις οποίες υποφέρουν οι ινδιάνοι, οι μαύροι ή οι γυναίκες. Αλλά μάλλον δεν πρόκειται για εγκατάλειψη, παρά για εμπλουτισμό της προηγούμενης προβληματικής τους.

Την ίδια ώρα που μερικοί έχουν την τάση να απομακρυνθούν από τον μαρξισμό, ή τουλάχιστον να τον σχετικοποιήσουν -για παράδειγμα, παρουσιάζοντάς τον απλώς ως μία από τις μορφές των κοινωνικών επιστημών- άλλοι, αντίθετα, ανέπτυξαν μια νέα σχέση με τη σκέψη του Μαρξ, αναφερόμενοι στη θεωρία του φετιχισμού του εμπορεύματος για να ασκήσουν κριτική στον καπιταλισμό ως ψευδή θρησκεία, η οποία θεμελιώνεται στην ειδωλολατρεία της αγοράς και τη λατρεία του θεού Μαμμωνά. Γι' αυτούς τους θεολόγους, τα νέα καπιταλιστικά είδωλα -το Χρήμα, το Κέρδος, το Εξωτερικό Χρέος- όπως εκείνα που κατήγγειλαν οι προφήτες της Παλαιάς Διαθήκης, είναι Μολώχ που απαιτούν ανθρώπινες θυσίες- μια εικόνα που έχει χρησιμοποιήσει ο ίδιος ο Μαρξ στο Κεφάλαιο. Ο αγώνας του χριστιανισμού της απελευθέρωσης ενάντια στην εμπορική ειδωλολατρεία είναι γι' αυτούς μια πάλη θεών -μια ιδέα που έχει χρησιμοποιήσει ο Μαξ Βέμπερ- ανάμεσα στο Θεό της Ζωής και τα είδωλα του θανάτου (Τζων Σομπρίνο) ή ανάμεσα στον Ιησού Χριστό και τους πολλούς και διάφορους θεούς του καπιταλιστικού Ολύμπου (Πάμπλο Ρισάρντ).

Οι πιο δραστήριοι στην ανάπτυξη αυτής της «οικονομικής θεολογίας» που εμπνέεται ταυτόχρονα από τον μαρξισμό και την Παλαιά Διαθήκη, είναι οι εμψυχωτές του DEI (Οι-

κουμενικό Τμήμα Έρευνας) στην Κόστα Ρίκα, που το 1980 δημοσίευσαν μια συλλογή κειμένων υπό τον προγραμματικό τίτλο «Η πάλη των θεών. Τα είδωλα της καταπίεσης και η αναζήτηση του ελευθερωτή Θεού». Την ίδια θεματική επανέλαβε στη συνέχεια μια νέα γενιά θεολόγων, από τους οποίους πιο γνωστός είναι ο Βραζιλιανο-κορεάτης Γιουνγκ Μο Σουνγκ, ο οποίος αντιμετωπίζει στα γραπτά του το ζήτημα του εξωτερικού χρέους ως φλέγον παράδειγμα της «οικονομικής θρησκείας» του καπιταλισμού και του φετιχισμού του, που επιτάσσει θυσίες.

Δύο από τους ιδρυτές του DEI, ο Ούγκο Ασμάν και ο Φραντς Χινκελάμερτ, δημοσίευσαν το 1989 το έργο «Η ειδωλολατρεία της αγοράς», ένα αξιόλογο δοκίμιο για τις σχέσεις μεταξύ θεολογίας και οικονομίας. Σύμφωνα με τον Χινκελάμερτ, στη θεολογία της ολοκληρωτικής αγοράς –μια συνάρθρωση του οικονομικού νεο-φιλελευθερισμού με τον χριστιανικό φονταμενταλισμό- ο Θεός δεν είναι τίποτε άλλο από την υπερβατικοποιημένη προσωποποίηση των νόμων της αγοράς. Η θεοποίηση της αγοράς δημιουργεί έναν Θεό-χρήμα που το έμβλημά του είναι εκείνο του δολάριου – «In God we trust» (εναποθέτουμε την πίστη μας στο Θεό). Ο Ασμάν, από τη μεριά του, επισύρει την προσοχή στο συνολικό θεολογικό περιεχόμενο του οικονομικού φιλελευθερισμού -το «κρυμμένο χέρι» του Άνταμ Σμιθ ως ισοδύναμο της θείας πρόνοιας- και στην ωμή καπιταλιστική θεολογία που επιβάλλει θυσίες, στον Μάλθους των ημερών μας.

Ωστόσο, το ζήτημα-κλειδί δεν είναι τα γραπτά των θεολόγων, αλλά μάλλον η δύναμη του κοινωνικού κινήματος του οποίου είναι η φωνή. Πράγματι, η θεολογία της απελευθέρωσης δεν είναι παρά η ορατή άκρη ενός παγόβουνου, δηλαδή ενός τεράστιου κοινωνικού κινήματος που αποτελείται από κοινότητες βάσης, λαϊκές θρησκευτικές ομάδες –αγροτικές, εργατικές, ιθαγενικές, νεολαιίστικες-, δίκτυα προοδευτικού κλήρου (κυρίως στα θρησκευτικά τάγματα), ενώσεις των φτωχογειτονιών (barrios), κινήματα ακτημόνων κ.λπ. Αυτό το τεράστιο κίνημα, το οποίο θα μπορούσαμε να ονομάσουμε χριστιανισμό της απελευθέρωσης, γεννήθηκε στη διάρκεια της δεκαετίας του '60, με την πρώτη βραζιλιάνικη χριστιανική αριστερά (1960-1962) και με τη θυσία του Καμίλο Τόρες, του αντάρτη ιερέα που πέθανε αγωνιζόμενος το 1966. Το κίνημα αυτό βρίσκει την πιο προωθημένη θρησκευτική του έκφραση στη θεολογία της απελευθέρωσης, μετά το 1971, έτος δημοσίευσης των πρωτοπόρων έργων του Γκουστάβο Γκουτιέρεζ και του Ούγκο Ασμάν. Τελικά, το κίνημα αυτό θα δώσει ένα σημαντικό μέρος από τους αγωνιστές και τους συμπαθούντες του Σαντινιστικού Μετώπου, του σαλβαδοριανού FMLN ή του Κόμματος Εργαζομένων της Βραζιλίας.

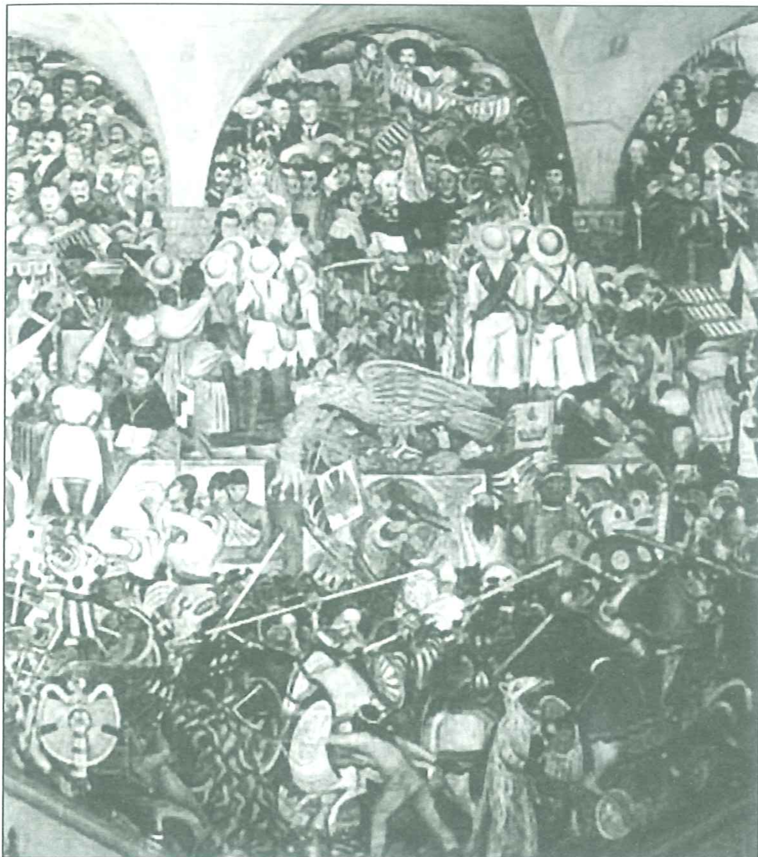
Ο χριστιανισμός της απελευθέρωσης, και ιδιαίτερα οι εκκλησιαστικές κοινότητες βάσης, που συγκεντρώνουν πολλά εκατομμύρια πιστών στη Λατινική Αμερική, δεν έχουν σημείο αναφοράς τους ούτε την «Εκκλησία» ούτε τη «Σέχτα», όπως ορίζονται στην κοινωνιολογία των θρησκειών του Ερνστ Τρελτς, αλλά μάλλον αυτό που ο Μαξ Βέμπερ ονόμαζε μια κοινοτική θρησκεία του χαιρετισμού, δηλαδή μια μορφή του τυπικού ιδανικού μιας θρησκευτικότητας βασισμένης σε μια θρησκευτική ηθική της αδελφοσύνης – της οποίας η πηγή είναι η παλιά οικονομική ηθική της γειτνίασης- και μπορεί να οδηγήσει, σε ορισμένες περιπτώσεις, σε έναν «κομμουνισμό της αδελφικής αγάπης».

Σε ποιο βαθμό αυτός ο χριστιανισμός της απελευθέρωσης έχει ακόμη αξιοσημείωτη κοινωνική επιρροή στους κόλπους των φτωχών και των λαϊκών στρωμάτων στη Λατινική Αμερική; Ορισμένα πρόσφατα γεγονότα στη Λατινική Αμερική μοιάζουν να δείχνουν πως αυτή η φλόγα κάθε άλλο παρά έσβησε.

Ας πάρουμε το παράδειγμα της ζαπατιστικής εξέγερσης στην Τσιάπας: μια ένοπλη εξέγερση πολλών χιλιάδων ινδιάνων, υπό την καθοδήγηση μιας άγνωστης μέχρι τότε οργάνωσης, του Ζαπατιστικού Στρατού της Εθνικής Απελευθέρωσης (EZLN). Οι εξεγερμένοι περιγράφηκαν από τα Μέσα και τη μεξικανική κυβέρνηση ως επηρεασμένοι από τη θεολογία της απελευθέρωσης (ή χειραγωγημένοι από τους ιησουίτες), ενώ ο Επίσκοπος Σαμουέλ Ρουίς, ο επίσκοπος του Σαν Κριστόμπαλ ντε λας Κάσας (Τσιάπας) κατηγορήθηκε ως «αντάρτης του Θεού». Και οι δύο κατηγορίες προφανώς είναι ψευδείς. Ποιος ήταν επακριβώς ο ρόλος της προοδευτικής Εκκλησίας της Τσιάπας στη γέννηση του ζαπατιστικού κινήματος;

Ο επίσκοπος Σαμουέλ Ρουίς, ο οποίος είχε σπουδάσει στο αξιοσέβαστο Γρηγοριανό Πανεπιστήμιο της Ρώμης, έφτασε στην Τσιάπας για να αναλάβει την Επισκοπή του Σαν Κριστόμπαλ ντε λας Κάσας στις αρχές της δεκαετίας του '60. Αφού πήρε μέρος στη διάσκεψη του Μεντεγίν (1968) υπήρξε, για πολλά χρόνια, ο υπεύθυνος του Τμήματος Αποστολών της CELAM (της Συνομοσπονδίας των Λατινοαμερικανών Επισκόπων). Επηρεασμένος από τη θεολογία της απελευθέρωσης, δημοσιεύει το 1975 το βιβλίο «Βιβλική Θεολογία της Απελευθέρωσης», το οποίο δοξάζει τον Χριστό ως επαναστάτη προφήτη. Με τη βοήθεια των ιησουιτών, των δομινικανών και των γυναικείων θρησκευτικών ταγμάτων οργανώνει για χρόνια μια υπομονετική δουλειά ποιμενικής λαϊκής εκπαίδευσης. Δημιουργήθηκε ένα πλατύ δίκτυο 7.800 κατηχητών ιθαγενών και 2.600 κοινοτήτων βάσης, το οποίο συνέβαλε ισχυρά στη συνειδητοποίηση των ιθαγενικών κοινοτήτων, βοηθώντας τες να γνωρίσουν τα δικαιώματά τους και να αγωνιστούν για να τα υπερασπίσουν. Το 1974 ο Σαμουέλ Ρουίς οργανώνει, με την ευκαιρία της 500ης επετείου από τη γέννηση του Βαρθολομαίου ντε λας Κάσας, το πρώτο Ιθαγενικό Συνέδριο της Τσιάπας, με τη συμμετοχή δύο χιλιάδων ινδιάνων αντιπροσώπων. Αυτό ήταν το σημείο εκκίνησης μιας μακράς διαδικασίας αυτο-οργάνωσης των κοινοτήτων Μάγιας: μέχρι τη δεκαετία του '90, δεν υπήρχε ούτε μία λαϊκή οργάνωση στην Τσιάπας που δεν διακήρυσσε ότι ήταν ένα κίνημα που είχε προέλθει από αυτό το Συνέδριο.

Αυτή η δραστηριότητα προκάλεσε εντεινόμενες συγκρούσεις του Επισκόπου Σαμουέλ Ρουίς με τις τοπικές ενώσεις των μεγάλων γαιοκτημόνων και κτηνοτρόφων, με τη μεξικανική κυβέρνηση και τον παπικό νούντσιο. Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης του Πάπα στο Μεξικό το 1993, εξαπολύθηκε μια ισχυρή καμπάνια για να αφαιρεθεί ο τίτλος του επισκόπου από τον «υπεύθυνο ταραχών»

και το Βατικανό ανακοίνωσε την πρόθεσή του να αποδεχθεί αυτό το αίτημα. Λίγο αργότερα ξέσπαγε (Ιανουάριος 1994) η ζαπατιστική εξέγερση και η μεξικανική κυβέρνηση, αποτυγχάνοντας να εξοντώσει το κίνημα, υποχρεώθηκε να καλέσει τον Σαμουέλ Ρουίς ως μεσολαβητή στις διαπραγματεύσεις με τον EZLN.

Ειρηνιστής, ο Ρουίς δεν είχε ποτέ ωθήσει σε εξέγερση. Είναι προφανές ότι ούτε αυτός ούτε οι φίλοι του ιησουίτες ή δομινικανοί δεν είναι εκείνοι που οργάνωσαν την εξέγερση. Είναι οι μαρξιστές αγωνιστές που δημιούργησαν τον EZLN, ο οποίος δεν αναφέρεται στο χριστιανισμό αλλά μάλλον στην κουλτούρα των Μάγιας. Αλλά δεν είναι λιγότερο αλήθεια ότι η εκπαίδευση, η αυτο-οργάνωση και η συνειδητοποίηση που καλλιέργησαν οι συνεργάτες του κλήρου και οι ιθαγενείς κατηχητές της επισκοπής του Σαν Κριστόμπαλ ντε λας Κάσας δημιούργησαν ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την επιτυχία του ζαπατιστικού κινήματος, του οποίου πολλοί μαχητές προήλθαν από χριστιανικές κοινότητες βάσης.

Το ίδιο ισχύει για μια άλλη ιθαγενική εξέγερση, λιγότερο θεαματική αλλά εξίσου σημαντική, που εκδηλώθηκε στο Εκουαδόρ τον Ιούνιο του 1994. Για χρόνια, το προοδευτικό ρεύμα της Εκκλησίας, το οποίο εκπροσωπούσε ο Λεόνιντας Προάνο, επίσκοπος του Ριομπάμπα (Τσιμποράτσο) -γνωστός ως «ο επίσκοπος των ινδιάνων»- εργάστηκε σε συνθήκες στενής αλληλεγγύης με τις κοινότητες των Κέτσουα. Με τη βοήθεια 1.300 συνεργατών της επισκοπής, δημιούργησε ένα εντυπωσιακό δίκτυο κοινοτήτων βάσης, σχολεία, ιατρικές ομάδες, πολιτιστικά κέντρα, ευνοώντας τη συγκρότηση, το 1982, του Ινδιάνικου Κινήματος του Τσιμποράτσο (MICH) και αργότερα της Εθνικής Συνομοσπονδίας των Ιθαγενών του Εκουαδόρ (CONAIE). Ο επίσκοπος Προάνο και οι πρωτοπόροι συνεργάτες του απέρριπταν το καπιταλιστικό μοντέλο ανάπτυξης ως καταστροφικό για την κουλτούρα και την κοινωνία των ιθαγενών. Η δράση τους βοήθησε τις κοινότητες των Κέτσουα να συνειδητοποιήσουν τα δικαιώματά τους και να παλαίψουν για τη γη τους.

Τον Ιούνιο του 1994 η κυβέρνηση του Εκουαδόρ εξάγγειλε έναν αγροτικό νόμο σε νεο-φιλελεύθερο στυλ, που πρόσφερε ισχυρές εγγυήσεις στην ιδιωτική ιδιοκτησία και απέκλειε κάθε μελλοντική διανομή γης. Είχε επίσης στόχο την κατάτμηση και την πώληση των κοινοτικών γαιών και επιπλέον την ιδιωτικοποίηση του νερού. Το ιθαγενικό κίνημα –το MICH, η CONAIE, αγροτικοί συνεταιρισμοί και συνδικάτα- κινητοποιήθηκαν εναντίον του νόμου, με την υποστήριξη του Επισκόπου Βίκτορ Κοράλ (διαδόχου του επισκόπου Προάνο) και της «Εκκλησίας των φτωχών».

Κατά τη διάρκεια δύο εβδομάδων, οι αγροτικές περιοχές του Εκουαδόρ βρέθηκαν σε κατάσταση ημι-εξέγερσης: δρόμοι αποκλεισμένοι, χωριά κατειλημμένα, συγκεντρώσεις. Ο στρατός προσπάθησε μάταια να εξουδετερώσει το κίνημα συλλαμβάνοντας τους ηγέτες του, κλείνοντας τους ραδιοσταθμούς της Εκκλησίας που υποστήριζαν τους ιθαγενείς και στέλνοντας στρατεύματα για να ανοίξουν τους δρόμους. Μπροστά στη μαζική αντίσταση υποχρεώθηκε να υποχωρήσει ενώ ο αγροτικός νόμος τροποποιήθηκε ριζικά.

Θα ήταν λάθος να ισχυριστεί κανείς ότι η ιθαγενική εξέγερση «καθοδηγήθηκε» ή «παρακινήθηκε» από την προοδευτική Εκκλησία, αλλά είναι αλήθεια ότι ο χριστιανισμός της απελευθέρωσης –τον οποίο εκπροσωπούσε ο επίσκοπος Προάνο, ο διάδοχός του και οι συνεργάτες τους- υπήρξε αποφασιστικός παράγοντας στην κατάκτηση μιας νέας συνείδησης και μιας θέλησης για αυτο-οργάνωση στις κοινότητες των Κέτσουα.

Συμπερασματικά: είναι δύσκολο, αν όχι αδύνατον, να προβλέψει κανείς ποιο θα είναι το μέλλον του χριστιανισμού της απελευθέρωσης στη Λατινική Αμερική. Αυτό εξαρτάται από πολλές άγνωστες παράμετροι, όπως η ταυτότητα του επόμενου πάπα ή ο τύπος του κοινωνικού ή επαναστατικού κινήματος που θα αναπτυχθεί στην ήπειρο. Σε κάθε περίπτωση, αυτό το ρεύμα έχει ήδη αφήσει τη σφραγίδα του στην ιστορία της Λατινικής Αμερικής στη διάρκεια του δεύτερου μισού του Εικοστού Αιώνα, ως ένας από τους κύριους πρωταγωνιστές των πιο σημαντικών κινημάτων των τελευταίων 35 χρόνων, κυρίως στη Βραζιλία και στην Κεντρική Αμερική. Ο χριστιανισμός της απελευθέρωσης διαμόρφωσε πολλές γενιές στρατευμένων χριστιανών, των οποίων η πλειονότητα δύσκολα θα εγκαταλείψει τις ηθικές και κοινωνικές πεποιθήσεις της, οι οποίες είναι ισχυρά ριζωμένες. Ο σπόρος που έσπειρε στο γόνιμο έδαφος της λατινοαμερικάνικης πολιτικής και θρησκευτικής κουλτούρας θα συνεχίσει να δίνει καρπούς στα προσεχή χρόνια, και μπορεί ακόμη να μας επιφυλάξει πολλές εκπλήξεις.

(μετάφραση Α.Ξ.)

ALCA ΕΝΑ ΗΓΕΜΟΝΙΚΟ

Ζώνη Ελεύθερου Εμπορίου των χωρών της Αμερικής

Η καταγωγή του συμφώνου ALCA

Το 1990, ο τότε πρόεδρος των ΗΠΑ Τζ. Μπους, ανακοινώνει την «Πρωτοβουλία της Αμερικής» ως παράγοντα ενίσχυσης της θέσης των ΗΠΑ στον εμπορικό ανταγωνισμό με την Ιαπωνία και μπροστά στη διαδικασία της ευρωπαϊκής οικονομικής ολοκλήρωσης, ανοίγοντας έτσι μια ατζέντα συζητήσεων για την προώθηση του ελεύθερου εμπορίου από την Αλάσκα μέχρι τη Γη του Πυρός. Σύντομα υπογράφεται το Σύμφωνο Ελεύθερου Εμπορίου Βορείου Αμερικής (NAFTA σύμφωνα με τα αρχικά του στα αγγλικά) με τον Καναδά και στη συνέχεια με το Μεξικό, το οποίο και τίθεται σε ισχύ την 1/1/1994, ημερομηνία που -καθόλου τυχαία- επέλεξαν για την εξέγερσή τους οι Ζαπατίστας. Ένα σχεδόν χρόνο αργότερα, τον Δεκέμβριο του 1994, η κυβέρνηση των ΗΠΑ κάλεσε στο Μαϊάμι την «Πρώτη Σύνοδο των χωρών της Αμερικής» (Primera Cumbre de las Americas) όπου συναντήθηκαν οι 34 «δημοκρατικές» κυβερνήσεις της ηπείρου εκτός από την Κούβα η οποία δεν καλέστηκε, για να συζητήσουν την προοπτική ενοποίησης των οικονομιών του δυτικού ημισφαιρίου κάτω από ένα σύμφωνο ελεύθερου εμπορίου. Το σύμφωνο αυτό στο οποίο ορίστηκε ως χρονικός ορίζοντας το 2005, ονομάστηκε ALCA. Η «Δεύτερη Σύνοδος των χωρών της Αμερικής» έγινε τον Απρίλιο του 1998 στο Σαντιάγο της Χιλής και αποτέλεσε στη ουσία την έναρξη των διαπραγματεύσεων. Συμφωνήθηκε η «δομή» της διαδικασίας, συστάθηκαν 9 επιτροπές διαπραγμάτευσης, ενώ μια τριμερής επιτροπή αποτελούμενη από την Παναμερικανική Τράπεζα Ανάπτυξης, την CEPAL και τον Οργανισμό Αμερικανικών Κρατών αποφασίστηκε να παρέχει επιστημονική και τεχνική στήριξη. Ακολούθησαν 5 ακόμα συναντήσεις, όλες σε επίπεδα υψηλών κυβερνητικών κλιμακίων: τον Ιούνιο του 1995 στο Ντένβερ των ΗΠΑ, τον Μάρτιο του 1996 στην Καρθαγένα της Κολομβίας, τον Μάιο του 1997 στο Μπέλο Οριζόντε της Βραζιλίας (με την ταυτόχρονη διεξαγωγή του American Business Forum το οποίο τελικά προσχώρησε επίσημα στις διαπραγματεύσεις), τον Μάρτιο του 1998 στο Σαν Χοσέ της Κόστα Ρίκα -η οποία και αποτέλεσε την τελική συνάντηση της προπαρασκευαστικής περιόδου- και τον Νοέμβριο του 1999 στο Τορόντο του Καναδά. Στην 6η προγραμματισμένη συνάντηση, 5-7 Απριλίου 2001 στο Μπουένος Άϊρες της Αργεντινής -όπου θα συμμετέχουν υπουργοί οικονομίας και εμπορίου-, πρόκειται να παρουσιαστεί το σχέδιο του τελικού κειμένου του συμφώνου, στη βάση που συμφωνήθηκε από τους υφυπουργούς εξωτερικών, στη συνάντησή τους τον Ιανουάριο 2001 στη Λίμα του Περού. Στην Τρίτη Σύνοδο των Χωρών της Αμερικής, στο Κεμπέκ του Καναδά 20-22/4/2001, αναμένεται να ληφθούν οι πρώτες αποφάσεις.

Στο σκηνικό αυτό, δεν είναι δύσκολο να συμπεράνει κανείς ότι η ALCA δεν αποτελεί παρά την επέκταση της NAFTA σε ολόκληρη την αμερικάνικη ήπειρο. Αυτή η επέκταση, στην παρούσα φάση, αποτελεί αντικείμενο μυστικών διαπραγματεύσεων ανάμεσα σε υπουργούς οικονομικών και εμπορίου ενώ έχει ως βασικούς άξονες την απόλυτη απορύθμιση των αγορών και την ιδιωτικοποίηση των δημοσίων υπηρεσιών, ενισχύοντας τη δύναμη των πολυεθνικών εταιρειών και περιορίζοντας την ήδη μικρή δυνατότητα των κυβερνήσεων να εφαρμόζουν κοινωνικές ή περιβαλλοντικές πολιτικές.

Ένα γεωπολιτικό σχέδιο

Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός ότι η προσπάθεια εφαρμογής της ALCA εξελίσσεται επί μία ολόκληρη δεκαετία.

Όταν το 1992 ο Μπιλ Κλίντον πήρε στα χέρια του τα ηνία για την προώθηση της πρότασης Μπους, έγινε σαφές ότι δοθείσης της συναίνεσης ρεπουμπλικάνων και δημοκρατικών, αποτελούσε πια υπόθεση κρατικής πολιτικής για τις ΗΠΑ.

Στη Λατινική Αμερική, ισχυρές οικονομικές δυνάμεις της περιοχής συνέχιζαν να διατηρούν ελπίδες και αυταπάτες για α-

νεξαρτησία ή και αυτονομία αναζητώντας μηχανισμούς ολοκλήρωσης που θα διέφευγαν από τον έλεγχο των πολυεθνικών και της οικονομικο-στρατιωτικής εξουσίας των ΗΠΑ. Μεσολάβησε μια δεκαετία νεοφιλελεύθερης επίθεσης με καταστροφικές συνέπειες σε οικονομικό και κοινωνικό επίπεδο, και με αποδεδειγμένη πια την υπέρβαση της κυριαρχίας των λατινοαμερικάνικων χωρών. Διαμορφώνεται ένα νέο σκηνικό όπου τους όρους επιβάλλουν οι διεθνείς χρηματοοικονομικοί οργανισμοί και παρόλο που διαφαίνεται ότι η πλειοψηφία των παρουσών κυβερνήσεων κλίνει προς μια οικονομική ολοκλήρωση, οι ίδιες οι κυβερνήσεις έχουν, πολλές φορές, διαφορετική αντίληψη και πολιτικά σχέδια για την περιοχή. Αρκεί να αναφέρουμε ότι μόλις τον Ιούνιο του 2000 η Κοινότητα των χωρών των Άνδεων (Comunidad Andina de Naciones) με την παρουσία των προέδρων των χωρών της Βολιβίας, Εκουαδόρ, Βενεζουέλας, Κολομβίας, αποφάσισε να δημιουργήσει μια περιφερειακή κοινή αγορά με στόχο να τεθεί σε ισχύ το 2005. Ή τη θέση της Βραζιλίας που προσπαθεί να ηγηθεί στη MERCOSUR (Κοινή Αγορά των χωρών του Νότου, συμμετέχουν Βραζιλία, Αργεντινή, Παραγουάη, Ουρουγουάη) με στόχο μέσω αυτής να διαπραγματευτεί με διαφορετικό συσχετισμό δυνάμεων με τις δυνάμεις του Βορρά. Ή τη θέση της Χιλής που ήδη προχώρησε σε διμερείς συμφωνίες με την NAFTA ενώ έχει ήδη υπογράψει Σύμφωνο Ελεύθερου Εμπορίου με τις χώρες της Κεντρικής Αμερικής, οι οποίες πρόσφατα υπέγραψαν επίσης παρόμοιο σύμφωνο με το Μεξικό. Ή τη Βενεζουέλα που σήμερα διατηρεί προνομιακές σχέσεις με την Κούβα ή την Αργεντινή που αποτελεί τμήμα της MERCOSUR αλλά ταυτόχρονα έχει μια σχέση αμφίθυμη με τη NAFTA.

Από την άλλη πλευρά, οι προς διαπραγμάτευση εμπορικές συμφωνίες δεν είναι απλώς πολυάριθμες και σύνθετες αλλά πρέπει και να απαντήσουν στη πολυποικιλότητα των οικονομικών και πολιτικών συμφερόντων μεγάλων πολυεθνικών εταιρειών, ισχυρών επιχειρηματικών δυνάμεων της περιοχής αλλά και των εμπλεκομένων χωρών. Αλλά και στη στρατηγική των ΗΠΑ που ενώ προωθεί την ALCA, ταυτόχρονα διατηρεί διμερείς διαπραγματεύσεις με επιμέρους χώρες.

Ωστόσο δεν θα πρέπει να θεωρηθεί μικρής σημασίας παράγοντας, όσον αφορά τα σχέδια εφαρμογής της ALCA, η εκρηκτική κοινωνικο-πολιτική κατάσταση που

ΣΧΕΔΙΟ

αντιμετωπίζουν αρκετές χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής (Περού, Εκουαδόρ, Κολομβία, Βολιβία, Βραζιλία, Μεξικό...). Φαίνεται μάλιστα ότι ακριβώς αυτή η όξυνση είναι που οδηγεί στις προσπάθειες επίσπευσης της έναρξης εφαρμογής του σχεδίου το 2003 αντί για το 2005.

Οι ΗΠΑ, διαθέτοντας σήμερα την οικονομική και στρατιωτική ηγεμονία σε παγκόσμιο επίπεδο, αναζητούν δρόμους μετασχηματισμού της και σε απόλυτη πολιτική ηγεμονία. Μέσα από εμπορικές συμφωνίες στοχεύουν στην αποκρυστάλλωση οικονομικών αλλά κυρίως πολιτικών σχέσεων των ΗΠΑ με τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική, ενισχύοντας την διαπραγματευτική τους δύναμη απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τη θέση τους σε παγκόσμιο επίπεδο. Με αυτή την έννοια η ALCA θα μπορούσε να θεωρηθεί τρέχουσα εκδοχή του Δόγματος Μονρόε και φυσικά μια τόσο σημαντική υπόθεση δεν θα ήταν δυνατόν να αγνοήσει ζητήματα ασφάλειας και ομαλής πολιτικής διακυβέρνησης στην περιοχή.

Στον ορίζοντα ωστόσο, διαφαίνεται όξυνση της οικονομικής και πολιτικής κρίσης. Τα νέα μέτρα οικονομικών αναδιαρθρώσεων προκαλούν πολύμορφες κοινωνικές εκρήξεις. Στο Εκουαδόρ το κίνημα ανατρέπει την κυβέρνηση, στη Βραζιλία προβάλλει ορατή η νίκη του PT στις επόμενες εκλογές, η δύναμη του Frente Amplio στην Ουρουγουάη ενισχύεται, στην Κολομβία οι αντάρτικες δυνάμεις των FARC-EP επιβάλλουν όρους, στην Αργεντινή η πολιτική κρίση οξύνεται... Πρέπει λοιπόν η ALCA να συμπληρωθεί από ένα ευρύτερο σχέδιο που θα περιλαμβάνει το Plan Colombia, το Plan Andino και το Plan Nuevos Horizontes τα οποία θα «εγγυώνται» την ομαλή διακυβέρνηση μέσα από την αναδιάταξη και ενίσχυση των θέσεων και του ρόλου των ενόπλων δυνάμεων των ΗΠΑ στην περιοχή και την προώθηση ή επιβολή -όπως στο Εκουαδόρ και το Σαλβαδόρ- της δολαριοποίησης των οικονομιών, ως παράγοντα «εγγύησης» της οικονομικής σταθερότητας.

Συνέπειες από την εφαρμογή της ALCA

Μέσω της συμφωνίας θα καταστεί δυνατόν να επιβληθούν μέτρα απελευθέρωσης του εμπορίου και

των υπηρεσιών και να θεσμοθετηθούν νομικά πλαίσια ευνοϊκά για τη δράση των πολυεθνικών. Ό,τι οι ΗΠΑ δεν κατάφεραν μέσω του Π.Ο.Ε., προσπαθούν να το επιβάλουν, τουλάχιστον στην αμερικάνικη ήπειρο, μέσω της ALCA.

Κάποιες από τις προβλεπόμενες συνέπειες:

- Ελεύθερη κυκλοφορία κεφαλαίων και εμπορευμάτων, όχι όμως ανθρώπων.
- «Ανταγωνισμός», προς τα κάτω φυσικά, εργατικών αγορών (μισθοί, συνθήκες εργασίας)[1]
- Έλεγχος εκ μέρους των πολυεθνικών συγκροτημάτων -μέσω των ιδιωτικοποιήσεων ή της απορύθμισης των αγορών- του τομέα που ο Π.Ο.Ε. χαρακτηρίζει ως «υπηρεσίες» και όπου περιλαμβάνονται: εκπαίδευση, περιβάλλον[2], δημόσια υγεία (και ο τομέας ύδρευσης - βλ. Βολιβία), σωφρονιστικό σύστημα, ταχυδρομεία, επικοινωνίες, ενεργειακός τομέας...
- Δικαίωμα των πολυεθνικών να θεωρούνται «ισότιμες» των «εθνικών επιχειρήσεων» στις διάφορες χώρες της συμφωνίας και κατοχύρωση του δικαιώματος να προσφεύγουν στα δικαστήρια ενάντια στα κράτη, για νόμους ρυθμιστικούς ή προστατευτικούς που θα επηρέαζαν το κόστος παραγωγής και προφανώς τα κέρδη τους.[3]
- Επιβολή της βιοτεχνολογίας και των γενετικά μεταλλαγμένων προϊόντων. Οι διάφορες χώρες θα υποχρεωθούν να αγοράζουν -σε μονοπωλιακές τιμές- τους σπόρους οι οποίοι σημειωτέον είναι μίας χρήσης και η πατέντα των οποίων βρίσκεται στα χέρια ελάχιστων εταιρειών, γεγονός που θα κάνει ολοκληρωτικά εξαρτημένη την παραδοσιακή αγροτική οικονομία[4].
- Ολοκληρωτικός έλεγχος των φαρμακευτικών πατεντών από πλευράς των πολυεθνικών, (βλ. Βραζιλία, Ταϋλάνδη ή Νότιο Αφρική) οι οποίες θα έχουν πλέον νομιμοποιημένο δικαίωμα να πατεντάρουν παραδοσιακά φάρμακα, υφαρπάζοντας από τους ιθαγενείς λαούς τις πατρογονικές τους γνώσεις και την πολιτιστική τους κληρονομιά.

Κατά τη διάρκεια όλων αυτών των χρόνων, οι συνομιλίες διεξάγονται σε απόλυτη μυστικότητα, χωρίς ποτέ να έχει δοθεί η δυνατότητα στους λαούς της περιοχής - ούτε σε συνδικαλιστικές ή κοινωνικές οργανώσεις αλλά ούτε καν στα κοινοβούλια των χωρών- να συμμετέχουν στο διάλογο ή να γνωρίσουν λεπτομέρειες για την πορεία των συμφωνιών. Παρόλο που προωθούνται με ιδιαίτερα αντιδημοκρατικό τρόπο, οι διαπραγματευτές δηλώνουν με ιδιαίτερο κυνισμό ότι έχουν λάβει υπόψη τους τις προτάσεις του American Business Forum οι οποίες υπήρξαν πολύτιμη συνεισφορά στη διαδικασία της ALCA.

Σημειώσεις

(1) Εκτιμάται ότι περίπου 1.000.000 θέσεις εργασίας χάθηκαν στις ΗΠΑ μετά την υπογραφή της NAFTA, όταν εταιρείες μεταφέρθηκαν στις συνοριακές περιοχές του Μεξικού -οι επονομαζόμενες maquiladores- για να επωφεληθούν από φτηνότερα εργατικά χέρια και πιο κερδοφόρες συνθήκες εργασίας. Αρκετοί εργαζόμενοι βρήκαν εκ νέου εργασία αλλά με μισθούς που αντιστοιχούσαν κατά μέσο όρο στο 77% των προηγούμενων ενώ πάνω από 1.000.000 Μεξικάνοι εργάζονται στις maquiladores πάνω από 12 ώρες ημερησίως με μεροκάματα χαμηλότερα των 3,4 δολαρίων! Παράλληλα, στις περιοχές αυτές σημειώνεται μεγάλη αύξηση της μόλυνσης και των χημικών αποβλήτων ενώ έχουν αυξηθεί δραματικά τα ποσοστά της ηπατίτιδας και των παιδιών που γεννιούνται με παραμορφώσεις.

(2) Στην Πολιτεία Γκερέρο του Μεξικού, τα τελευταία χρόνια έχει καταστραφεί το 40% των δασών από την ανεξέλεγκτη δράση των πολυεθνικών ξυλείας, γεγονός το οποίο επιπλέον έχει προκαλέσει διάβρωση του εδάφους και καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος.

(3) Η βορειοαμερικάνικη εταιρεία Ethyl Corporation υποχρέωσε τον Καναδά να πληρώσει 13 εκατ. δολάρια ως αποζημίωση και να άρει την απαγόρευση χρήσης γνωστού τοξικού προϊόντος που επηρεάζει το ανθρώπινο νευρικό σύστημα.

Παρόμοια περίπτωση αυτή της, επίσης βορειαμερικάνικης, εταιρείας Metalclad Corporation η οποία έσυρε στα δικαστήρια το μεξικάνικο κράτος για να καταφέρει να εγκαταστήσει πλατφόρμα αποθήκευσης τοξικών προϊόντων.

(4) Το Μεξικό, χώρα αυτάρκης -προ NAFTA- στην παραγωγή καλαμποκιού που θεωρείται από τους ιθαγενείς πληθυσμούς «δώρο των θεών» και αποτελεί στοιχείο της κουλτούρας τους, έφτασε να εισάγει μεταλλαγμένους σπόρους καλαμποκιού!

Α.Λ.

Οι επικίνδυνες «πρωτοβουλίες»

Ό ταν θα διαβάζετε αυτό το κείμενο θα έχει γίνει η Τρίτη Συνάντηση Κορυφής των χωρών της Αμερικανικής Ηπείρου στο Κεμπέκ του Καναδά (χωρίς τη συμμετοχή της Κούβας). Οι ΗΠΑ από τη μεριά τους μέσα και από αυτή τη συνάντηση αλλά και με άλλες ενέργειες προωθούν έναν κεντρικό στόχο: την οικονομική ολοκλήρωση, μια κεντρική ιδέα που ακούει και στο όνομα ALCA (AREA DE LIBRE COMERCIO DE LAS AMERICAS = Ζώνη Ελεύθερου Εμπορίου της Αμερικής). Ο πατέρας Μπους είναι ο πρώτος που προώθησε την ιδέα αυτή και τώρα ο «τζούνιορ» έχει ανασκουμπωθεί να τη φέρει σε πέρας με χρονικό ορίζοντα το 2005 ή, σύμφωνα με αισιόδοξους συμβούλους του, το 2002. Σε μια περίοδο που η συζήτηση για ύφεση της βορειοαμερικανικής οικονομίας έχει ανάψει, μπορούμε να καταλάβουμε πόσο καίει τις ΗΠΑ η υπόθεση, αρκεί να σκεφτούμε μερικά στοιχεία που λένε ότι: το εμπόριο των ΗΠΑ με τη Λατινική Αμερική καλύπτει το 40% των εξαγωγών τους, την ώρα που το ποσοστό που αντιστοιχεί στην Ασία είναι 33% και το αντίστοιχο που αφορά την Ε.Ε. μόλις 21%. Από μια άλλη σκοπιά κοιτώντας το θέμα, έχουμε την εξής εικόνα: το Μεξικό έχει ως αποδέκτη τού 90% των εξαγωγών του τις ΗΠΑ ενώ η εισροή κεφαλαίων από αυτές αντιστοιχεί στο 20% του ΑΕΠ του. Η Βραζιλία, η Χιλή και η Αργεντινή βρίσκονται σε παρεμφερή θέση. Τα στοιχεία αυτά δείχνουν ότι η υπόθεση της ολοκλήρωσης στο έδαφος της αμερικανικής ηπείρου, που επικυρώθηκε την 1η Ιανουαρίου με τη Συμφωνία Ελεύθερου Εμπορίου (NAFTA) ανάμεσα σε ΗΠΑ-Καναδά-Μεξικό προχωράει σε βάθος, και η περιοχή που αρχίζει από το Μεξικό και φτάνει στη Γη του Πυρός έχει τεράστια σημασία για τα «εθνικά συμφέροντα» των ΗΠΑ!

Όμως η οικονομική ολοκλήρωση δεν θα φέρει την ευμάρεια των λαών της περιοχής, το σύνθημά της, ως γνωστόν, είναι «Τα κέρδη πάνω από τους ανθρώπους», κι έτσι αναμένεται βάθεμα των κοινωνικών προβλημάτων και αντίστοιχα των κοινωνικών αντιθέσεων και συγκρούσεων. Έτσι, ακόμη κι αν δεν υπήρχαν «κατάλοιπα του παρελθόντος» που πρέπει να εξαλειφθούν, όπως για παράδειγμα το αντάρτικο της Κολομβίας, οι ΗΠΑ έχουν κάθε λόγο να ξεδιπλώσουν μια πλατιά στρατιωτική μηχανή στην κεντρική και νότιο Αμερική ώστε να είναι έτοιμες για κάθε ενδεχόμενο... Με άλλα λόγια δεν υπάρχει οικονομική ολοκλήρωση χωρίς στρατιωτική ολοκλήρωση. Στα προηγούμενα ΣΗΜΑΤΑ ΚΑΠΝΟΥ προσπαθήσαμε να δείξουμε πώς όλη αυτή η υπόθεση με αφορμή την περίπτωση της Κολομβίας βαφτίστηκε «πόλεμος κατά των ναρκωτικών» ή αλλιώς «Σχέδιο Κολομβία», ένα σχέδιο εξοπλισμών και στρατιωτικής επέμβασης με στόχο τα αντάρτικα της Κολομβίας και άμεσες παρενέργειες σε όλη τη γύρω περιοχή των Άνδεων. Τα γεγονότα όμως τρέχουν και οι ειδήσεις μάς προλαβαίνουν. Ο κίνδυνος της περιφερειοποίησης της σύγκρουσης, για τον οποίο μιλούσαμε, αυτή την ώρα είναι ακόμη πιο ορατός. Οι ΗΠΑ δεν περιορίστηκαν στο «Σχέδιο Κολομβία». Ήδη έχει μπει σε εφαρμογή ένα συμπληρωματικό σχέδιο, η λεγόμενη INICIATIVA ANDINA (Πρωτοβουλία των Άνδεων) και το σχέδιο NUEVOS HORIZONTES (Νέοι Ορίζοντες) που υποστηρίζουν στρατιωτικά σε όλες τις χώρες της Λατινικής Αμερικής το «Σχέδιο Κολομβία». Ο υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ το είπε σαφέστατα αναφερόμενος στο θέμα Κολομβία: «Όλες οι χώρες της περιοχής πρέπει να αναγνωρίσουν το πρόβλημα ως δικό τους». Οι ΗΠΑ προς το παρόν θα δώσουν μόνο... 280 εκατομμύρια δολάρια από το πακέτο του «Σχεδίου Κολομβία» για τον ιερό αυτό σκοπό. Άλλα 550 εκατομμύρια δολάρια θα δοθούν στο πλαίσιο της «Πρωτοβουλίας των Άνδεων» σε Βενεζουέλα, Εκουαδόρ, Περού – η επίσημη δικαιολογία παραμένει: το εμπόριο ναρκωτικών, αλλά και η ανάπτυξη των πιο φτωχών περιοχών. Το δεύτερο αποδεικνύεται αναγκαίο και για έναν πρόσθετο λόγο: δικαιολογεί την παρουσία Βορειοαμερικανών στρατιωτικών σε διάφορες περιοχές που μαζί με τις «εθνικές» δυνάμεις επιδίδονται σε... κοινωνικό έργο! Το επιτελείο, κατά κάποιο τρόπο, αυτής της πρωτοφανούς για τα στρατιωτικά δεδομένα στρατιωτικής επιχείρησης -προς το παρόν αυτό αφορά την τεράστια γεωγραφική έκταση που καλύπτει ταυτόχρονα- το αποτελούν τρεις χώρες: ΗΠΑ-ΜΕΞΙΚΟ-ΚΟΛΟΜΒΙΑ. Και για να μην υπάρχει καμιά αμφιβολία, στις 5 του περασμένου Μαρτίου, ο πρεσβευτής της Κολομβίας στις ΗΠΑ επιβεβαίωσε δημόσια τον καθοριστικό ρόλο αυτού του τριγώνου. Δεν ήταν άλλωστε τυχαίο ότι η πρώτη επίσκεψη εκτός ΗΠΑ του Μπους ήταν στο Μεξικό, κι ότι λίγο μετά έφτανε στην Ουάσινγκτον ο Παστράνα, ο πρόεδρος της Κολομβίας.

INICIATIVA ANDINA και NUEVOS HORIZONTES

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΤΩΝ ΑΝΔΕΩΝ — ΝΕΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ

ΑΛΛΑ ΔΥΟ ΣΧΕΔΙΑ ΠΟΛΕΜΟΥ

Το imperium σε όλη του τη μεγαλοπρέπεια...

Στη συνέχεια, θα προσπαθήσουμε να δείξουμε, χώρα τη χώρα, σε ποια φάση βρίσκονται τα επιχειρησιακά σχέδια των ΗΠΑ στο πλαίσιο της «Πρωτοβουλίας των Άνδεων» και των «Νέων Οριζόντων».

ΕΛ ΣΑΛΒΑΔΟΡ Από τις 6 Ιουλίου του 2000, πραγματοποιούνται πτήσεις πολεμικών αεροσκαφών των ΗΠΑ με στόχο... το εμπόριο ναρκωτικών από τη βάση Κομαλάπα. Προσεχώς θα δημιουργηθεί και Περιφερειακό Κέντρο για το ζήτημα των Ναρκωτικών.

ΝΙΚΑΡΑΓΟΥΑ Είναι υπό διαπραγμάτευση η υπογραφή συμφωνίας στρατιωτικής συνεργασίας με τις ΗΠΑ, για... τον αγώνα κατά των ναρκωτικών.

ΚΟΣΤΑ ΡΙΚΑ Βορειομερικανικά στρατιωτικά ακτοπλοϊκά πλέουν στα χωρικά ύδατα της Κόστα Ρίκα και ελέγχουν τις ακτές της χώρας.

ΓΟΥΑΤΕΜΑΛΑ Σώμα 400 επίλεκτων Βορειομερικανών με συνοδεία στρατιωτικών ελικοπτέρων εγκαταστάθηκε στη χώρα, γεγονός που αποτελεί παραβίαση των συνθηκών ειρήνης που είχε συνάψει η κυβέρνηση με

των ΗΠΑ στη Λατινική Αμερική

τους αντάρτες της URNG (Unión Revolucionaria Nacional Guatemalteka = Επαναστατική Εθνική Ένωση Γουατεμάλας). Η κυβέρνηση, όταν αποκαλύφθηκε, χαρακτήρισε την αυθαιρεσία της «επείγουσα εθνική υπόθεση», ενώ χορήγησε στους βορειομερικανούς τουριστική βίζα, ένα μήνα μετά την είσοδό τους στη χώρα... Σχετικά με το θέμα, ο αρχηγός της Βορειοαμερικανικής στρατιάς του Νότου δήλωσε πρόσφατα ότι οι δυνάμεις των ΗΠΑ στη Γουατεμάλα μπορούν να φθάσουν μέχρι και τις 12.000. Ήδη έχει φανεί ότι το κύριο σημείο όπου θα διεξάγουν επιχειρήσεις είναι τα σύνορα Γουατεμάλας-Μεξικού, και πολλοί αναλυτές το θεωρούν αυτό και ως «show force» ή επίδειξη δύναμης προς τους Ζαπατίστας που βρίσκονται λίγο πιο κει, βόρεια του ποταμού Ουσουμασίντα.

ΠΕΡΟΥ Έχει δημιουργηθεί η ναυτική βάση του Ικίτος που υποστηρίζει από θαλάσσης τη βάση Μάντα του Εκουαδόρ. 33 Βορειομερικανοί σύμβουλοι συντονίζουν το έργο!

ΕΚΟΥΑΔΟΡ Η βάση Μάντα στο έδαφος του Εκουαδόρ είναι αποφασιστικής σημασίας για το «Σχέδιο Κολομβία». Έχουν διατεθεί 40 εκατομμύρια δολάρια για τις εγκαταστάσεις και έχουν σταλεί 150 Βορειομερικανοί σύμβουλοι. Στην περιοχή λειτουργεί ήδη και Σχολή εκπαίδευσης Βραζιλιάνων, Κολομβιανών και Εκουαδοριανών στρατιωτικών σε τεχνικές πολέμου που βασίζονται σε τεχνολογίες της τελευταίας γενιάς.

ΠΑΡΑΓΟΥΑΗ 400 Βορειοαμερικανοί, 400 Παραγουανοί στρατιωτικοί και στρατιωτικές δυνάμεις της Αργεντινής, θα πάρουν μέρος από 1ης Απριλίου έως 30 Ιουνίου σε επιχειρήσεις που εντάσσονται στο πλαίσιο του σχεδίου «Νέοι Ορίζοντες».

ΟΝΔΟΥΡΑ Χώρα με παραδοσιακή παρουσία στρατιωτικών δυνάμεων των ΗΠΑ. Τον περασμένο Φεβρουάριο, 2.000 Βορειοαμερικανοί στρατιώτες κατέλαβαν επίκαιρες θέσεις στο έδαφος της Ονδούρας.

ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ Οι «πράσινοι μπερέδες» ενέσκηψαν πριν την οικονομική κρίση στη χώρα. Ήδη τον Δεκέμβριο του 2000, 500 Βορειοαμερικανοί των ειδικών δυνάμεων μαζί με δυνάμεις από 6 χώρες της Νοτίου Αμερικής (Περού, Εκουαδόρ, Ουρουγουάη, Παραγουάη, Χιλή, Βολιβία) πραγματοποίησαν στην περιοχή Μισιόνες της Αργεντινής, στα σύνορα με Βραζιλία και Παραγουάη, άσκηση που εντάσσεται στο «Σχέδιο Κολομβία». Η κατακραυγή που σηκώθηκε ήταν μεγάλη, η κυβέρνηση είχε παραβιάσει το Σύνταγμα (άρθρο 75, παράγραφος 28) που επιβάλλει ειδική απόφαση της Βουλής για την είσοδο ξένων στρατιωτικών δυνάμεων στην Αργεντινή. Έγκυρες πηγές μέχρι πρόσφατα επέμεναν ότι η άσκηση θα επαναληφθεί το Μάρτιο ή τον Απρίλιο.

Ο «αγώνας» κατά των ναρκωτικών μυρίζει... πετρέλαιο

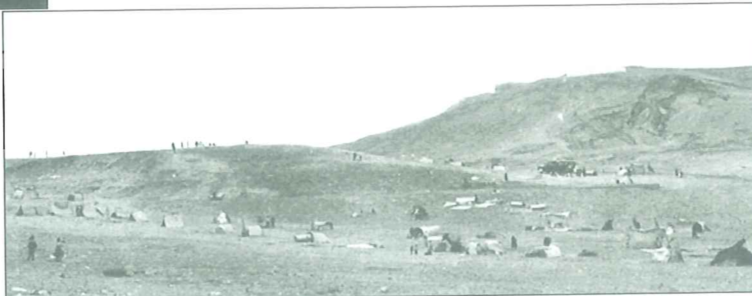
Στα στοιχεία αυτά προσθέστε όσα έχουμε αναφέρει για την Κολομβία στο σχετικό άρθρο και θα έχετε το πανόραμα μιας απίθανης στρατιωτικής επέμβασης των ΗΠΑ στη Λατινική Αμερική, που θα τη ζήλευε η εποχή του Ψυχρού Πολέμου, μιας στρατιωτικής επιχείρησης που σαρώνει στο διάβα της εθνικά σύνορα, νόμους, συντάγματα και όλες τις συμβάσεις της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας που μοιάζουν τραπουλόχαρτα μιας τράπουλας που πρέπει επειγόντως να ξαναμοιραστεί. Προς το παρόν φαίνεται να διαφεύγουν οι δύο γεωγραφικοί (και όχι μόνο) κολοσσοί: Βενεζουέλα και Βραζιλία. Αλλά και στις δύο αυτές περιπτώσεις, οι επιπτώσεις, αν και όχι άμεσα ορατές, είναι αναπόφευκτες. Αφορούν τη στρατιωτικοποίηση και αυτών των χωρών, με ένταση των εξοπλισμών και ενίσχυση των δυνάμεών τους σε ευαίσθητες περιοχές. Για παράδειγμα, η Βραζιλία υποχρεώθηκε να αναπτύξει ισχυρές στρατιωτικές δυνάμεις στα σύνορά της με την Κολομβία στην περιοχή της Αμαζονίας, μια γραμμή 1.644 χιλιομέτρων ζούγκλας, και να πυκνώσει τους ελέγχους από αέρος. Και όπως είναι φανερό τα διογκούμενα προγράμματα εξοπλισμών και άμυνας, ή όπως αλλιώς βαφτίζονται αυτά, είναι σε βάρος της πλειονότητας των πληθυσμών που έτσι και αλλιώς ζουν σε συνθήκες δύσκολες έως άθλιες. Αλλά υπάρχει και μια άλλη συνέπεια, που αφορά ειδικά τη Βραζιλία και απειλεί να πλήξει τη Βενεζουέλα. Το «Σχέδιο Κολομβία», με τα γεωστρατηγικά δεδομένα που διαμορφώνει με ταχείς ρυθμούς, ανέστειλε, και μάλλον ματαιώνει οριστικά, την πρόθεση που είχε η Βραζιλία να εξακολουθήσει να κρατά μια ουδέτερη στάση στο θέμα της σύγκρουσης στο εσωτερικό της Κολομβίας, γεγονός που ίσως θα της επέτρεπε να παίξει ένα ρόλο διαμεσολαβητικό. Ανάλογα προβλήματα περιμένουν τη Βενεζουέλα και τον πρόεδρο Τσάβες, που μοιάζει να γίνεται ειδικός στόχος των ΗΠΑ, αν κρίνουμε από σχετικό ντοκουμέντο που επεξεργάστηκε για τον Μπους το Κέντρο Λατινοαμερικανικών Σπουδών του Πανεπιστημίου του Μαϊάμι. «Η φτώχεια», λένε οι «ειδικοί» των ΗΠΑ, «ευνόησε στη Βενεζουέλα μια πολιτική που μπορεί να μην είναι μαρξιστικής έμπνευσης αλλά έχει κατεύθυνση λαϊκίστικη, αντίθετη στην παγκοσμιοποίηση». Άρα; Τι θα κάνει ο Τσάβες που έχει ήδη χαρακτηρίσει το «Σχέδιο Κολομβία» προάγγελο ενός νέου Βιετνάμ; Οι ΗΠΑ δεν επιθυμούν ουδέτερους στη Λατινική Αμερική, όσο για τους αντίπαλους... Αρκεί να σημειώσουμε ότι οι ΗΠΑ προσκλήθηκαν να συμμετέχουν στις 8 του περασμένου Μαρτίου, μαζί με άλλες 28 χώρες, σε ενημερωτική συνάντηση για την εξέλιξη του διαλόγου ανταρτών και κολομβιανής κυβέρνησης. Προσκλήθηκαν από τις FARC, από τους αντάρτες, και φυσικά αρνήθηκαν, μόνον αυτές, γιατί όλες οι άλλες χώρες έστειλαν τους πρεσβευτές τους. Τέλος, ας πούμε λίγα λόγια για την προπαγάνδα που προσπαθεί να στηρίξει όλη αυτή την πολεμική μηχανή, τον υποκριτικό και εν πολλοίς χυδαίο λαϊκισμό που ποντάρει στα συνθήματα του δήθεν αγώνα κατά των ναρκωτικών, ή πολύ περισσότερο σε εκείνα περί ανάπτυξης. Σήμερα πια, ακόμη και εντός των ΗΠΑ έχουν αρχίσει και αμφισβητούν αυτήν την προπαγάνδα. Οι «Νιου Γιορκ Τάιμς» προειδοποίησαν στις αρχές Μαρτίου, για τον κίνδυνο ενδεχόμενης εμπλοκής των ΗΠΑ σε πολεμική σύρραξη στη Λατινική Αμερική. Ενώ εμφανίζονται ολοένα και πιο συχνά δημοσιεύματα στον βορειοαμερικανικό τύπο που «προτρέπουν» τον Μπους να πάψει να κοροϊδεύει την κοινή γνώμη και να πει αυτό που όντως προασπίζει στην περιοχή: τα συμφέροντα των πολυεθνικών πετρελαίου και παραγωγής οπλικών συστημάτων και ραντάρ.

Α.Ξ.

Villa El Salvador Αφού δεν έχουμε

Την Πρωτομαγιά του 1971, κάπου 500 οικογένειες προερχόμενες κυρίως από ινδιάνικες κοινότητες των Άνδεων, εισβάλλουν σε μια ιδιόκτητη έκταση στις παρυφές της Λίμα, με σκοπό να εγκατασταθούν εκεί. Επακολουθούν συγκρούσεις με την αστυνομία με νεκρούς και τραυματίες ανάμεσα στους άστεγους καταπατητές. Ωστόσο ο αριθμός τους αυξάνει συνεχώς και σε λίγες μέρες φτάνουν τις 4000 οικογένειες. Η στρατιωτική χούντα που κυβερνούσε τότε το Περού, θέλοντας να αποφύγει τις επιχειρήσεις εκδίωξης που θα αμαύρωναν την προοδευτική εικόνα που προσπαθούσε να οικοδομήσει, τους προτείνει να μεταφερθούν σε μια ερημική έκταση που τους παραχωρούσε στα νότια της Λίμα. Η Βίγια Ελ Σαλβαδόρ γεννήθηκε εκεί, πάνω σε μια αληθινή έρημο - άμμος και πέτρες, τίποτε άλλο. Στα τριάντα χρόνια που πέρασαν από τότε η παραγκούπολη αναπτύχθηκε και έφτασε σήμερα να αριθμεί 500.000 κατοίκους (το 75% είναι κάτω των 26 χρόνων). Η οργάνωση και οι προσπάθειες των κατοίκων της την ανέδειξαν σε σύμβολο αυτοδιοίκησης μέσα και έξω από το Περού. Η Αυτοδιαχειριζόμενη Αστική Κοινότητα της Πόλης του Ελ Σαλβαδόρ (Comunidad Urbana Autogestionaria de Villa El Salvador - CUAVES) ήταν υποψήφια για το Νόμπελ Ειρήνης το 1987 και εδώ έγινε τον Αύγουστο του '88 το διεθνές συνέδριο της παγκόσμιας ομοσπονδίας των αδελφοποιημένων πόλεων. Και βέβαια σ' αυτά τα τριάντα χρόνια της ύπαρξής της, οι κάτοικοί της έζησαν όλη την ταραγμένη σύγχρονη ιστορία του Περού, από την άνθιση της Αριστεράς, τη δράση του Φωτεινού Μονοπατιού, ως τη δικτατορία του Φουχιμόρι και την πρόσφατη ανατροπή της.

Το ζωντάνεμα της ερήμου

Η πρωτεύουσα του Περού, η Λίμα, βρίσκεται στριμωγμένη ανάμεσα στην οροσειρά των Ανδεων και τον Ειρηνικό ωκεανό. Μια στενόμακρη λωρίδα που εκτείνεται σε μήκος δεκάδων χιλιομέτρων. Εδώ ζούνε σήμερα πάνω από 7 εκατομμύρια Περουβιάνοι και οι περισσότεροι απ' αυτούς στις παραγκουπόλεις που περιβάλλουν την παλαιά πόλη.

Η φτώχεια και η βία τους οδήγησαν να αναζητήσουν εδώ μια καλύτερη τύχη. Η Πόλη του Σωτήρα (Villa El Salvador) δημιουργήθηκε και στέγασε κάποιους απ' αυτούς τους ανθρώπους.

Από το 1968 είχε εγκαθιδρυθεί στο Περού στρατιωτικό καθεστώς με επικεφαλής τον στρατηγό Χουάν Βελάσκο Αλβαράδο που πρόβαλε την ανάγκη δημιουργίας ενός τρίτου δρόμου ανάμεσα στον καπιταλισμό και τα μαρξιστικά καθεστώτα, δίνοντας έμφαση σε αυτοδιαχειριζόμενες οικονομικές και κοινωνικές μορφές οργάνωσης της κοινωνίας. Το περουβιάνικο «πείραμα αυτοδιαχείρισης» έγινε αντικείμενο μελέτης και από διάφορους ανήσυχους αριστερούς ερευνητές της εποχής. Ενα εγχείρημα, που ωστόσο ήταν μια σύντομη παρένθεση, αφού το 1975 ο στρατηγός Βελάσκο ανατράπηκε και ο διάδοχός του, στρατηγός Βερμούδες, οδήγησε το καθεστώς στα γνώριμα μονοπάτια των στρατιωτικών δικτατοριών της περιοχής.

Η Villa El Salvador θεωρήθηκε από το καθεστώς Βελάσκο ένας χώρος στον οποίο θα μπορούσαν να προωθηθούν τα μεταρυθμιστικά του σχέδια και παράλληλα να δημιουργηθεί ένας ισχυρός λαϊκός πυρήνας υποστηρικτών του. Ετσι προσφέρθηκε μια σημαντική βοήθεια στη Villa, κυρίως μέσα από το Εθνικό Σύστημα για την Υποστήριξη της Κοινωνικής Κινητοποίησης (SINAMOS). Η βοήθεια αφορούσε κάποια είδη άμεσης ανάγκης όπως τρόφιμα, κουβέρτες κ.λπ. αλλά και κατευθύνσεις στο σχεδιασμό της πόλης, που όπως θα δούμε παρακάτω έπαιξε έναν σημαντικό ρόλο στη μορφή οργάνωσης των κατοίκων. Ωστόσο η Villa διέθετε δυο ακόμη αποφασιστικούς παράγοντες που

τίποτα θα τα αποκτήσουμε όλα

30 ΧΡΟΝΙΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΣΕ ΜΙΑ ΠΟΛΗ ΤΟΥ ΠΕΡΟΥ

καθόρισαν την πορεία της:

- την εμπειρία μιας μακρόχρονης παράδοσης από την κοινοτική ζωή στα ινδιάνικα χωριά απ' όπου προέρχονταν οι κάτοικοι,

- την ύπαρξη ορισμένων χαρισματικών προσωπικοτήτων που τέθηκαν επικεφαλής της προσπάθειας που σε μικρό διάστημα μεταμόρφωσε την παραγκούπολη της ερήμου σε μια βιώσιμη πόλη.

Η «οικιστική ομάδα» κύτταρο ζωής στη Villa

Ο αρχικός σχεδιασμός της πόλης έγινε με τη βοήθεια ειδικών που πρόσφερε το κράτος. Δημιουργήθηκαν τα οικοδομικά τετράγωνα. Κάθε τετράγωνο περιλάμβανε τις κατοικίες 24 οικογενειών και 16 τέτοια τετράγωνα συγκροτούν μια «οικιστική ομάδα» που αποτελεί τον άξονα γύρω από τον οποίο στρέφεται η ζωή στην πόλη.

Η «οικιστική ομάδα» διέθετε από την αρχή ελεύθερους κοινόχρηστους χώρους που οι κάτοικοι αξιοποιούσαν κατά το δοκούν και έτσι σε σύντομο χρονικό διάστημα οι ομάδες άρχισαν να αποκτούν χώρους κοινοτικών συναντήσεων, κέντρο υγείας, βιβλιοθήκη, σχολείο, πολιτιστικό κέντρο, γήπεδο, κοινοτική κουζίνα κ.λπ., τα πάντα δημιουργημένα με την εθελοντική εργασία των κατοίκων της «οικιστικής ομάδας» και λειτουργώντας σε εθελοντική βάση.

Η συμμετοχή και η αντιπροσωπευτικότητα εξασφαλίζονται με τον τρόπο οργάνωσης. Κάθε τετράγωνο εκλέγει τρεις κατοίκους που θα το εκπροσωπούν στην «οικιστική ομάδα». Από τους 48 κατοίκους που συγκεντρώνονται μ' αυτό τον τρόπο στη συνέλευση εκπροσώπων της «οικιστικής ομάδας» εκλέγεται μια 8μελής επιτροπή που αναλαμβάνει τη διεύθυνση της «οικιστικής ομάδας» και την εκπροσώπησή της στο σύνολο των «οικιστικών ομάδων» που συγκροτούν ολόκληρη τη Villa El Salvador. Ο αριθμός των οικιστικών ομάδων έχει σήμερα ξεπεράσει τις 150 καθώς όλο και νέοι κάτοικοι συρρέουν στην πόλη που συνεχώς επεκτείνεται, τηρώντας ωστόσο τις προδιαγραφές που υιοθετήθηκαν από τον αρχικό σχεδιασμό.

Το 1973, παρουσία 700 τακτικών και 2000 αναπληρωματικών εκπροσώπων, διεξάγεται το 1ο συνέδριο της Cooperativa Integral Comunal Autogestionaria (CICA) που αποτελεί την έκφραση των οργανωμένων κατοίκων όλης της πόλης. Η CICA σύντομα θα μεταβαπτισθεί σε CUAVES, ονομασία που διατηρείται μέχρι σήμερα. Στην απογραφή που έγινε τον ίδιο χρόνο, ο πληθυσμός της πόλης ανερχόταν στους 109.165 κατοίκους.Τα δύο επόμενα χρόνια δημιουργείται το κοινοτικό ταμείο από το οποίο χρηματοδοτήθηκαν διάφορα έργα όπως το κοινοτικό φαρμακείο, σχολεία, εκπαιδευτικά εργαστήρια, το Κέντρο Λαϊκής Επικοινωνίας, ο δημοτικός φωτισμός, το σύστημα ύδρευσης ...

Ηδη, όμως, βρισκόμαστε πια στα 1976, ο στρατηγός Βελάσκο έχει ανατραπεί, τα αυτοδιαχειριστικά του οράματα εγκαταλείπονται και οι σχέσεις της CUAVES με τους διαδόχους του περνούν σε φάση ανοιχτής σύγκρουσης. Στις 23 Απρίλη του '76 οι κάτοικοι της Villa μεταφέρουν τις κινητοποιήσεις τους στην καρδιά της Λίμα και 30.000 διαδηλώνουν μπροστά στο Μέγαρο της Κυβέρνησης απαιτώντας την επίλυση των εκπαιδευτικών προβλημάτων που αντιμετώπιζαν. Ολόκληρη η ηγεσία της CUAVES συνελήφθη με βάση ένα νόμο περί κοινωνικού ελέγχου. Ας μην ξεχνάμε άλλωστε πως το Περού βρισκόταν κάτω από ένα στρατιωτικό καθεστώς. Ωστόσο, παρά την καταστολή, οι κινητοποιήσεις των κατοίκων συνεχίσθηκαν με καταλήψεις κτιρίων και διαδηλώσεις που πολύ συχνά κατέληγαν σε συγκρούσεις με την αστυνομία. Εκείνο όμως που είχε μεγαλύτερη σημασία ήταν πως μέσα σ' αυτές τις συνθήκες δεν θίχτηκε η λειτουργία της CUAVES και δεν σταμάτησε η βελτίωση των συνθηκών στην πόλη. Η δημιουργία, το 1979, αρδευτικού συστήματος που βασίζεται στην αξιοποίηση ήδη χρησιμοποιημένου νερού που συγκεντρώνουν σε μια γειτονική λιμνούλα, βάζει τις βάσεις για την ανάπτυξη αγροτικών καλλιεργειών. Παράλληλα, η ηγεσία της CUAVES αισθάνεται ώριμη για μια διεθνή προβολή του εγχειρήματος και προώθηση συνεργασιών σε διεθνές επίπεδο, αρχικά με την UNICEF και στη συνέχεια μέσω αδελφοποιήσεων με διάφορες ευρωπαϊκές πόλεις με τις οποίες συνεργάζεται για την προώθηση συγκεκριμένων προγραμμάτων.

Το 1983, η Villa El Salvador ανακηρύσσεται αυτόνομος δήμος, με προεδρικό διάταγμα του Μπελάουντε Τέρρυ που είχε αναλάβει στο μεταξύ την προεδρία

Λαϊκή συνέλευση της CUAVES.

της χώρας μετά την αποχώρηση των στρατιωτικών. Στις πρώτες δημοτικές εκλογές που διεξήχθησαν την ίδια χρονιά, δήμαρχος εκλέγεται ο Μίτσελ Ασκουέτα, από τις πιο σημαντικές προσωπικότητες που αναδείχτηκαν στην κοινοτική ζωή της Villa. Με το σύνθημα «ο κοινοτικός νόμος είναι και δημοτικός νόμος» ο Ασκουέτα υιοθετεί όλες τις αποφάσεις που είχε πάρει μέχρι τότε η κοινότητα των πολιτών μέσω της CUAVES, αναγνωρίζοντας έτσι πως η κοινότητα είναι ο προσανατολισμός και γεφυρώνοντας τον τυπικό διαχωρισμό που προέκυπτε ανάμεσα στη δημοτική αρχή, που ήταν ο δήμαρχος και το δημοτικό συμβούλιο, και την κοινοτική αρχή που ήταν η αυτοδιαχειριζόμενη οργάνωση των πολιτών, η CUAVES. Στην ουσία αυτή είναι η δημοτική αρχή που προσανατολίζει την κοινοτική ζωή. Η Villa El Salvador προχωράει χωρίς να χάνει την κοινοτική της ουσία. Είναι ενδεικτικό πως όταν πάρθηκε η απόφαση για «ένα ποτήρι γάλα στα παιδιά» ξεπήδησαν σε ελάχιστο διάστημα εκατοντάδες επιτροπές γυναικών σ' ολόκληρη την πόλη που διεκπεραίωναν καθημερινά το πρόγραμμα.

Στις αρχές της δεκαετίας του '90, η Villa El Salvador έχει μεταμορφωθεί και ελάχιστα θυμίζει την παραγκούπολη που ξεκινούσε τη ζωή της 20 χρόνια νωρίτερα. Η έκταση από τη θάλασσα μέχρι την πόλη καλύπτεται από αγροτικές καλλιέργειες, στο βιομηχανικό πάρκο της πόλης που έχει δημιουργηθεί ήδη λειτουργούν 25 επιχειρήσεις, 80.000 μαθητές φοιτούν στις δύο πρώτες βαθμίδες της εκπαίδευσης, ο αναλφαβητισμός έχει περιοριστεί σε ποσοστό μικρότερο του 5% γεγονός πρωτοφανές για τα δεδομένα του Περού, το Ελεύθερο Πανεπιστήμιο της Villa El Salvador έχει ξεκινήσει τη λειτουργία του, ένα δίκτυο Λαϊκών Βιβλιοθηκών καλύπτει την πόλη, την επίβλεψη και σχολική προετοιμασία των μικρών παιδιών ηλικίας 2-5 ετών έχουν αναλάβει τα 150 κέντρα προσχολικής εκπαίδευσης που έχουν δημιουργηθεί, έχουν μπει σε λειτουργία το Radio Stereo Villa και το Villa TV Canal 45. Εχουν δημιουργηθεί η Ενωση Βιοτεχνών και Χειροτεχνών που σχετίζεται με τις αυτοδιαχειριζόμενες επιχειρήσεις κοινοτικής ιδιοκτησίας, η οποία συντονίζει την αγορά και την άμεση προώθηση των προϊόντων από τις αγροτικές κοοπερατίβες στις 25 κοινοτικές αγορές της πόλης, η Λαϊκή Ομοσπονδία Γυναικών που οργανώνει τις γυναικείες κινήσεις, τις λέσχες γυναικών, επιτροπές για λαϊκά συσσίτια, επιμορφώτριες κ.λπ. Κέντρα υγείας και κοινοτικά φαρμακεία καλύπτουν τις ανάγκες της πόλης. Ο αριθμός των μαζικών οργανώσεων που δρουν έχει ξεπεράσει τις 2.000. Το Κολοσαίο της Ειρήνης και το Μνημείο της εργατικής τάξης στη λεωφόρο Πρωτομαγιάς στολίζουν την πόλη.

Η CUAVES οργανώνει η ίδια τις καινούργιες καταπατήσεις από νεοεισερχόμενους στη Villa, που συνεχώς επεκτείνεται. Ηδη, στις αρχές του '90 είχε ξεπεράσει τους 300.000 κατοίκους. Εν μέσω μιας χώρας που συγκλονίζεται από

την πολιτική βία και το ποινικό έγκλημα αποτελεί μάστιγα, 20 αστυνομικοί αρκούν για την προστασία της... Η Villa El Salvador, όαση μέσα στο σπαρασσόμενο Περού, γίνεται παράδειγμα προς μίμηση και για άλλες παραγκουπόλεις της Λίμα όπως η Huaycan. Πολλές λατινοαμερικάνικες αντιπροσωπείες και προσωπικότητες κι ανάμεσά τους κυβερνητική αντιπροσωπεία της Κούβας, ο Τομάς Μπόρχε, υπουργός εσωτερικών στη σαντινιστική κυβέρνηση της Νικαράγουας, ο Λούλα, ηγέτης του Κόμματος των Εργαζομένων της Βραζιλίας, την επισκέπτονται για να την τιμήσουν και να μελετήσουν το εγχείρημα που συντελείται εδώ, ιδιαίτερα στον τομέα της λαϊκής επικοινωνίας.

Λέει ο Μίτσελ Ασκουέτα: «έγινε πολλή δουλειά για να πετύχουμε την ένταξη όλου αυτού του κόσμου που προερχόταν από διάφορες περιοχές του Περού σε μια κοινή προσπάθεια. Η λαϊκή επικοινωνία αποτελεί μέρος ενός σχεδίου λαϊκής παιδείας, μιας διαδικασίας για να γνωρίσουμε τις αξίες τις δικές μας και τις αξίες των άλλων και μιας πρακτικής που φέρνει στο φως εναλλακτικές λύσεις οι οποίες πηγάζουν μέσα από τον λαό. Στη Villa El Salvador έχουν διαμορφωθεί χιλιάδες στελέχη, μέσα από τη λαϊκή επικοινωνία και την εκπαίδευση. Εχει δημιουργηθεί ένα παιδαγωγικό κλίμα σκέψης, κριτικής, αυτοκριτικής, μελέτης, γνώσης, οργάνωσης και συμμετοχής. Ξεκινώντας από αυτά τα στοιχεία, έχουμε χρησιμοποιήσει το λίγο ή το πολύ που διαθέτουμε, τα εργαστήρια λαϊκής επιμόρφωσης, τα εργαστήρια εντύπου, τραγουδιού, κινηματογράφου, το δίκτυο λαϊκών βιβλιοθη-

κών. Ολα αυτά βοήθησαν πολύ την κοινοτική οργάνωση. Η επικοινωνία, όταν είναι έξω από την ίδια τη δυναμική του λαού, αποτυχαίνει ή είναι περιθωριακή, πράγμα που έχουμε αποφύγει εδώ».

Ο Ασκουέτα είχε εκλεγεί δήμαρχος δύο συνεχόμενες θητείες και μετά παραχώρησε τη θέση του σε ένα άλλο στέλεχος της Izquierda Unida (Ενωμένη Αριστερά), έναν πολυσυλλεκτικό συνασπισμό αριστερών κομμάτων στον οποίο εδέσποζαν ανεξάρτητοι πολιτικοί σχηματισμοί με σημεία αναφοράς στον Περουβιανό Κάρλος Μαριάτεγκι (1894-1930), τη σημαντικότερη ίσως μαρξιστική φυσιογνωμία της Λατινικής Αμερικής που από πολλούς θεωρήθηκε ο Γκράμσι της Λατινικής Αμερικής. Η Izquierda Unida αποτέλεσε τον κυρίαρχο πόλο της Αριστεράς στη δεκαετία του '80

Μαρία Έλενα Μογιάνο

για να εξασθενήσει και στη συνέχεια να διαλυθεί κάτω από το βάρος της γενικευμένης καταπίεσης που γνώρισε η χώρα, ιδίως κατά τη διακυβέρνηση Φουχιμόρι αλλά και απο τα πολιτικά προβλήματα που γεννούσε σ' ολόκληρη την Αριστερά η δράση του Sendero Luminoso (Φωτεινού Μονοπατιού) όπως και οι ανακατατάξεις που σημειώνονταν σε παγκόσμιο επίπεδο ύστερα από την κατάρρευση του σοβιετικού μπλοκ.

Στα 1992 το Φωτεινό Μονοπάτι (ένα ένοπλο κίνημα καθοδηγούμενο από το ΚΚ Περού, μαρξιστικής-λενινιστικής απόκλισης με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και του οποίου η ιστορική διαδρομή, η ιδεολογία και η πρακτική δεν είναι δυνατόν να παρουσιαστούν σ' αυτό το άρθρο) αποφασίζει να μεταφέρει με συστηματικό τρόπο τον ανταρτοπόλεμο στην πρωτεύουσα Λίμα, κηρύσσοντας την «ένοπλη απεργία». Θεωρώντας εχθρό όποιον δεν ήταν με το μέρος του, διεκδίκησε την ηγεσία των παραγκουπόλεων της Λίμα απειλώντας και χτυπώντας τη φυσική ηγεσία των μαζικών οργανώσεων που δρούσαν σ' αυτές. Το ίδιο και στη Villa El Salvador. Η αρχή έγινε με τη δολοφονία της Maria Elena Moyano, αναπληρώτριας δημάρχου, επικεφαλής της Ομοσπονδίας Γυναικών και από τις πιο δυναμικές προσωπικότητες της πόλης. Ακολούθησε ο σοβαρός τραυματισμός του Μίτσελ Ασκουέτα και η επακόλουθη αυτοεξορία του, βομβιστικές επιθέσεις στον ραδιοφωνικό σταθμό, στο ελεύθερο πανεπιστήμιο. Στη συνέχεια δολοφονήθηκαν και άλλα στελέχη μαζικών οργανώσεων. Τα πιο σημαντικά στελέχη αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν την πόλη, που βρέθηκε ανυπεράσπιστη ανάμεσα στη δράση του Μονοπατιού και την καταπίεση της αστυνομίας. Μετά τη συντριβή του κινήματος του Φωτεινού Μονοπατιού και την ελαχιστοποίηση της ένοπλης παρουσίας του σε απομακρυσμένες περιοχές των Άνδεων, άρχισαν να επιστρέφουν κάποιοι από τους αυτοεξόριστους, η CUAVES να δραστηριοποιείται ξανά, να παίρνουν μπρος οι μαζικές οργανώσεις. Το 1995 ο Ασκουέτα εκλέχθηκε δήμαρχος για τρίτη φορά. Το Centro de Educacion Ocupacional Autogestionario (Αυτοδιαχειριζόμενο Κέντρο Επαγγελματικής Επιμόρφωσης) του Ελεύθερου Πανεπιστήμιου της πόλης φέρει το όνομα της Maria Elena Moyano και η Villa El Salvador αγωνίζεται να ξαναβρεί σήμερα το δρόμο της μέσα στο νέο σκηνικό που ζει το Περού ύστερα από την ανατροπή του καθεστώτος Φουχιμόρι, την εμφάνιση νέων νεφελωδών πολιτικών σχηματισμών και την αδυναμία της Αριστεράς να ανακτήσει την αίγλη και τη δύναμη του παρελθόντος. Ωστόσο, οι κάτοικοι της Villa, στηριγμένοι στην εμπειρία που διαθέτουν, στο απτό των κατακτήσεων που έχουν συσσωρεύσει και στο πλήθος των μαζικών οργανώσεων που διαθέτουν είναι βέβαιο πως θα βρεθούν πολλά βήματα μπροστά από την υπόλοιπη χώρα. Από το 1999 στα λύκεια της Villa οι μαθητές εκλέγουν «δημάρχους» και «υπεύθυνους της CUAVES». Μια νέα γενιά εκπαιδεύεται και έρχεται....

Τις πρώτες πληροφορίες για τη Villa El Salvador τις πήρα πριν από δέκα χρόνια, όταν ακόμα η Villa χαρακτηριζόταν από τις υπηρεσίες του ΟΗΕ «παράδειγμα προς μίμηση για τους λαούς του κόσμου». Ωστόσο πιστεύω πως κάποιος πρέπει να σταθεί στο παράδειγμα της Villa El Salvador ως ένα δείγμα του τι μπορεί να πετύχουν συμμετοχικές και αμεσοδημοκρατικές διαδικασίες και όχι να το δει ως παράδειγμα προς αντιγραφή από την ευρωπαϊκή πραγματικότητα. Μια πραγματικότητα που στις μέρες μας πεισματικά αρνείται τη συμμετοχή και τις συλλογικότητες. Θα ήθελα να κλείσω με τα λόγια ενός Γάλλου εθελοντή που με άγγιξαν και που αντανακλούν την πραγματικότητα και στις δύο ηπείρους: «Όταν χάνω το ηθικό μου στη Γαλλία έρχομαι στη Villa El Salvador για να συνέλθω». Η ατμόσφαιρα της Ευρώπης πέρα από το φυσικό οξυγόνο έχει και την ανάγκη του κοινωνικού οξυγόνου. Και ίσως εδώ να βρίσκεται και η εξήγηση για τη συμμετοχή κάποιων από μας σε προσπάθειες όπως τα «Σήματα Καπνού», πέρα από την έκφραση μιας διεθνιστικής αλληλεγγύης.

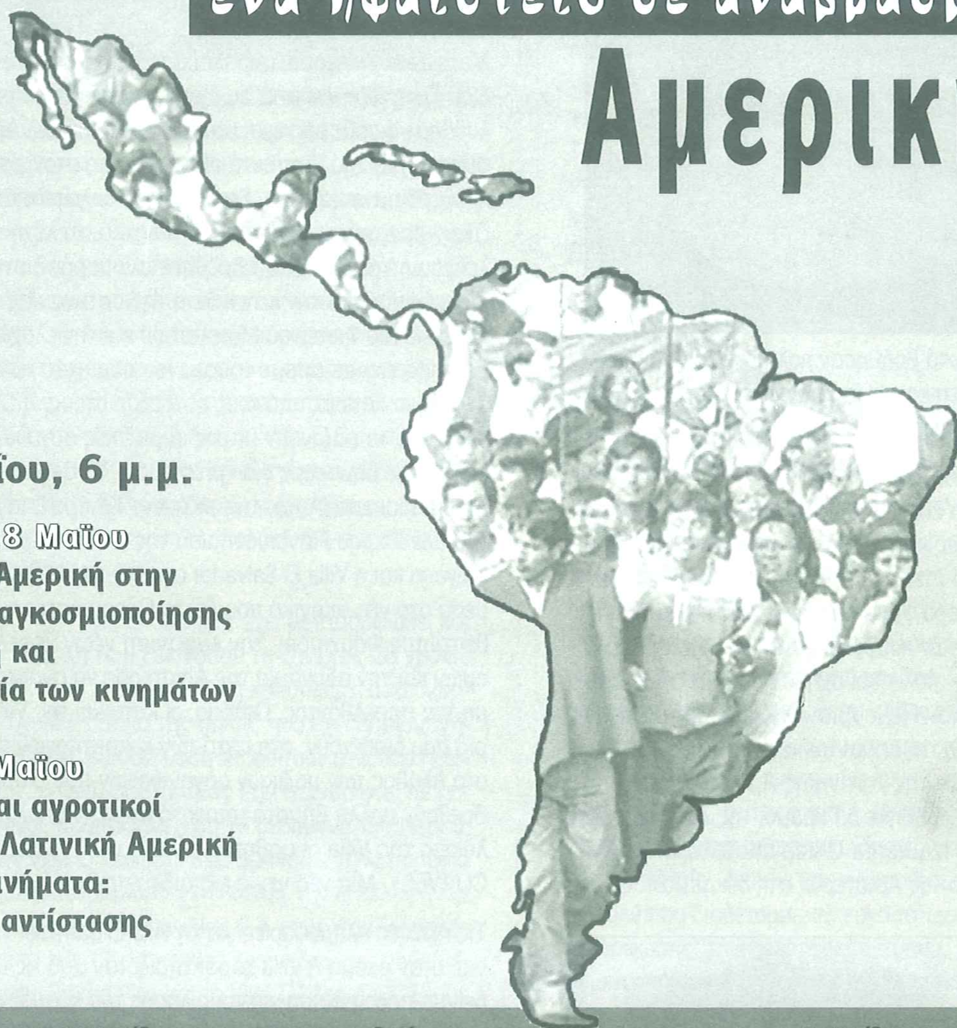
Σ.Γ.

ΔΙΗΜΕΡΟ
ΔΙΕΘΝΙΣΤΙΚΗΣ
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Λατινική Αμερική

ένα ηφαίστειο σε αναβρασμό

εκθέσεις φωτογραφίας & υλικού - προβολές

ΑΣΟΕΕ

18-19 Μαΐου, 6 μ.μ.

Παρασκευή 18 Μαΐου

α. Η Λατινική Αμερική στην εποχή της παγκοσμιοποίησης
β. Η αντίσταση και η πολυμορφία των κινημάτων

Σάββατο 19 Μαΐου

α. Εργατικοί και αγροτικοί αγώνες στη Λατινική Αμερική
β. Ιθαγενικά κινήματα: 509 χρόνια αντίστασης

διοργάνωση: εφημερίδα **Εποχή**, περιοδικό **Σήματα Καπνού**, εφημερίδα **Αριστερά!**

τηλ. επικοινωνίας: 3833955, 3839355, 0972-238150

Τιμή τεύχους: 500 δρχ.